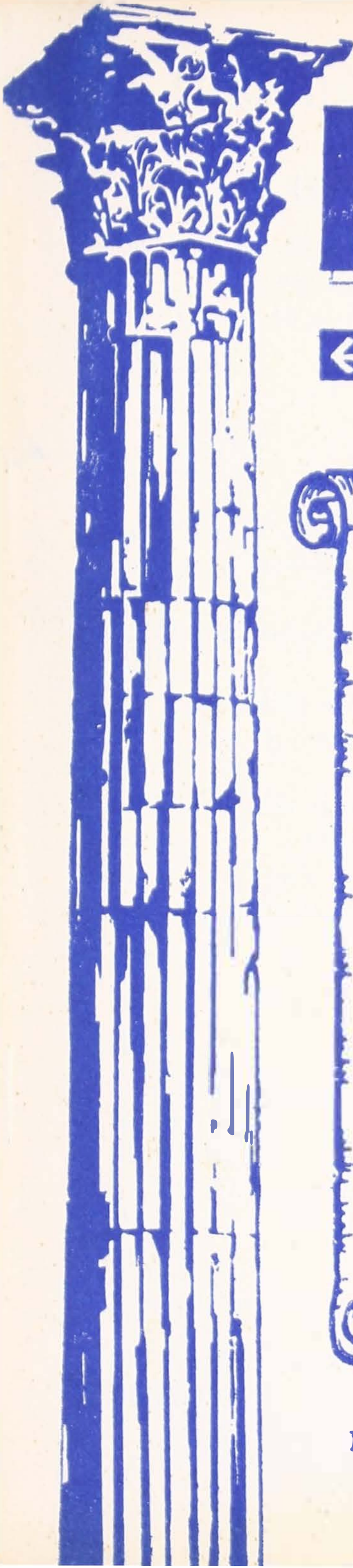

ΙΛΙΣΟΣ

ΕΡΕΥΝΑ - ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ - ΤΕΧΝΗ

Νὰ εἶσαι ἐξαιρετικὰ ταπεινός, ἂν θέλης νὰ φθάσης τὴ σοφία.

Νὰ εἶσαι ἀκόμη πιὸ ταπεινός, ἂν ἔχης ἀποκτήσει τὴ σοφία.

H. P. BLAVATSKY

ΕΤΟΣ 14ον **ΤΕΥΧΟΣ 67 - 68**

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1969

ΤΙΜΟΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΠΩΛΟΥΜΕΝΩΝ ΕΙΣ ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΟΥ ΙΛΙΣΟΥ (Δραγατσανίου 6)

(Δευτέρα καὶ Παρασκευὴ 11 — 1)

		Δρχ.
H. P. Blavatsky	Τὸ Κλειδὶ τῆς Θεοσοφίας ἄδ. 50 δεμ.	60
»	Στὴ χώρα τῶν Γαλάζιων Βουνῶν	20
Annie Besant	Μελέτη ἐπὶ τῆς Συνειδήσεως ἄδ. 50 δεμ.	60
»	**Πρὸς τὴν Μύησιν**	**20**
»	Μετενσάρκωση	10
»	Κάρμα	10
C. Leadbeater	Σ' ἐκείνους ποὺ πενθοῦν	10
Besant-Leadbeater	Ὁ Ἀστρικὸς Κόσμος	10
Ed. Arnold	Τὸ Φῶς τῆς Ἀσίας	30
Th. Pascal	Ἡ Θεοσοφία εἰς ὀλίγα κεφάλαια	10
J van der Leeuw	Θεοὶ ἐν ἐξορία	10
N. Sri Ram	Προσέγγισις πρὸς τὴν Πραγματικότητα	30
» »	Φῶς στὴν Ἀτραπὸ	15
Krishnamurti	Στὰ πόδια τοῦ Διδασκάλου (ἔκδ. 1966)	15
»	Τὸ Βασίλειον τῆς Εὐδαιμονίας	20
»	Ἡ Πηγὴ τῆς Σοφίας	20
»	«Δελτίον Ἀστέρος» Τόμ. 1932-33 ἕκαστ.	30
»	10 Ὁμιλίαι εἰς Ὀχάϊ 1944	30
»	Ἐλευθερία, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος	60
»	Στοχασμοὶ πάνω στὴ ζωὴ (Β' σειρὰ)	60
»	Ἐκπαίδευσι καὶ σημασία ζωῆς ἄδ. 40 δεμ.	60
Ἰωάν. Βασιλῆς	Τὸ σημειωματάριο ἑνὸς Μύστου	50
Κ. Κιτρινιάρης	Ἀπολλώνιος ὁ Τυανεὺς	40
Γεώργ. Μαλτέζος	Τὰ Ἐλευσίνια Μυστήρια	50
Κ. Μελισσαρόπουλος	Ἀποκρυφισμὸς καὶ Μυστικισμὸς ἄδ.25 δ.	40
»	**Μ ε λ ε τ ή μ α τ α ἄδ. 40 δεμ.**	**60**
»	**Εἰσαγωγὴ στὴ Θεοσοφία ἄδ. 50 δεμ.**	**70**
»	Τὰ βήματα τῆς Φιλοσοφίας ἄδ. 50 δεμ.	70
»	Ὁ Κομήτης (Θέατρο ἰδεῶν)	20
»	«Ἀγνώστῳ Θεῷ»	10

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ «ΙΛΙΣΟΣ», Τόμοι 1960, 61, 63, 64, 65, 66, 67, 68, χρυσόδετοι ἕκαστος δρχ. 60.

«ΙΛΙΣΟΣ» Ἐπιλογὴ ἐτῶν 1956 - 1957 - 1958 χρυσόδετον 90.

Διὰ τοὺς συνδρομητὰς τοῦ «ΙΛΙΣΟΥ» 70.

Ἀποστείλατε τὸ ἀντίτιμον, διὰ νὰ τὰ λάβετε ταχυδρομικῶς.

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ ΙΛΙΣΟΥ ΔΡΑΧ. 10

Ι Λ Ι Σ Ο Σ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ ΣΚΕΨΕΩΣ

★

1 9 6 9

ΔΕΚΑΤΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ ΕΤΟΣ

★

ΕΝ ΤΟ ΠΑΝ ✱ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΟΣ ΑΝΕΥ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ ΦΥΛΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ ΤΑΞΕΩΣ ΓΕΝΟΥΣ ΧΡΩΜΑΤΟΣ ✱ ΟΥΔΕΜΙΑ ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΥΠΕΡΤΕΡΑ ΤΗΣ ΑΛΗΘΕΙΑΣ ✱ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΣΚΕΨΕΩΣ ΑΝΤΙ ΦΑΝΑΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΒΙΑΣ

★

Δ Ι Ε Υ Θ Υ Ν Τ Η Σ
ΚΩΣΤΗΣ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΣ ΥΛΗΣ
ΧΡΙΣΤΟΣ ΡΙΖΟΠΟΥΛΟΣ

ΟΥΔΕΜΙΑ ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΥΠΕΡΤΕΡΑ ΤΗΣ ΑΛΗΘΕΙΑΣ

ΙΛΙΣΟΣ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ ΣΚΕΨΕΩΣ
Δραγατσανίου 6 (Πλ. Κλαυθμῶνος), ΑΘΗΝΑΙ - 122

Διευθυντὴς ΚΩΣΤΗΣ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ
Ἐπιμελητὴς ὕλης ΧΡΙΣΤΟΣ ΡΙΖΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΤΟΣ 14ον ✱ Ἰανουάριος - Φεβρουάριος 1969 ✱ ΤΕΥΧΟΣ 67 - 68

Ἔτος 14ον

Ὁ ΙΛΙΣΟΣ μὲ τὸ τεῦχος αὐτὸ εἰσέρχεται στὸ 14ον ἔτος ἀπὸ τῆς ἐκδόσεώς του.

Στὰ 13 χρόνια ποὺ πέρασαν εἴδαμε τοὺς φίλους τοῦ ΙΛΙΣΟΥ νὰ αὐξάνωνται καὶ τὴν ἱκανοποίησί τους νὰ γίνεται πληρέστερη. Μόνον χάρις στὴν συμπαράστασί τους μπορέσαμε νὰ προχωρήσωμε σταθερὰ στὸ ἔργον, ποὺ ἡ ἀνάγκη του γίνεται καθημερινῶς καὶ περισσότερο ἔκδηλη.

Στὴν ἀνατολὴ τοῦ νέου ἔτους ἐπαναλαμβάνομε τὴν ὑπόσχεσι τῆς ἀφιερώσεως στὸ ἔργον τοῦ ΙΛΙΣΟΥ, ποὺ εἶναι ἡ ἀνάπτυξις ἑνὸς ὀργάνου πνευματικῆς ἀναζητήσεως καὶ ἀνόδου.

Καὶ ἐπαναλαμβάνομε τὴν παράκλησι πρὸς ὅλους τοὺς φίλους τοῦ περιοδικοῦ νὰ κάνουν τὸ δικό τους καθῆκον ὅσο μποροῦν ταχύτερα, ὅσο μποροῦν πλατύτερα. Ἡ ἀποστολὴ τῆς συνδρομῆς μέσα στὸν Φεβρουάριο, ἡ ἐγγραφὴ νέων συνδρομητῶν, ἡ ὑπόδειξις ἐνδεχομένων συνδρομητῶν, εἶναι προϋποθέσεις γιὰ τὴν διεξαγωγὴ τῆς ἐκδοτικῆς ἐργασίας χωρὶς περισπασμοὺς καὶ μὴ παραγωγικὲς δαπάνες γιὰ τὴν συγκέντρωσι τῶν συνδρομῶν.

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ γιὰ τὸ 1969 Δραχ. 60.—

Ἐξαιρετικῶς γιὰ ὅσους τὴν ἐμβάσουν ἐντὸς τοῦ Φεβρουαρίου Δραχ. 50.—

Διὰ τὸ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΝ Δολλάρια 2,50.

Ἐμπρὸς γιὰ μιὰ ΚΑΛΥΤΕΡΗ Χρονιά!
Ἐμπρὸς γιὰ ἕναν καλύτερο ΙΛΙΣΟ!

Ἕνα Ἔτος...

Κράτησα στὴ ματιά μου ἕνα ἔτος
κι' ἦταν τόσο ἀσήμαντα μικρὸ
ποὺ δὲν θὰ τὸβλεπα, ἀνυπερθέτως,
χωρὶς τὸ Φῶς αὐτὸ τὸ λαμπερό.

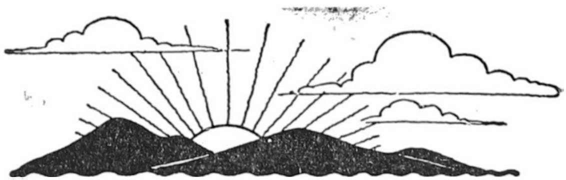
Κράτησα ἕνα ἐτος στὴν παλάμη
κι' εἶχα ξεχάσει πὼς φαινόταν ζοφερό,
ἦτανε πιὰ ἀνάλαφρο σὰν δράμι
καὶ δὲν φαινόταν οὔτε ὀχληρό.

Πόσο παράξενο: ἡ χαρὰ καὶ ὁ πόνος,
ὁ φόβος, τὸ ἡλιοφῶς καὶ τὸ σκοτάδι
σβήνουν σὰν φεύγει ὁ κάθε χρόνος
καὶ μένει ἕνα ὁλόθαμπο μαγνάδι!

Στοῦ Αἰωνίου πορεύεται τὸ ἄστρο
κι' ἀπὸ κουκκίδι πιὸ μικρὸ τῆς ἄμμου,
κι' ὅμως στὶς λέξεις εἶναι ἄπαρτο κάστρο
τὸ ἔτος ποὺ περνᾶ μπροστά μου...

HERBERT STAGES

(The Theosophist, Adyar)

Σπινθῆρες Σοφίας

Ἡ φιλοδοξία καταστρέφει τὸν κάτοχό της.

ΤΑΛΜΟΥΔ

Ὁ ἄνθρωπος ἔχει τρεῖς τρόπους εὐφυοῦς ἐνεργείας: ὁ πρῶτος εἶναι ὁ διαλογισμὸς καὶ ἀποτελεῖ τὸν εὐγενέστερον. Ὁ δεύτερος εἶναι ἡ μίμησις καὶ εἶναι ὁ εὐκολώτερος. Τρίτος εἶναι ἡ πεῖρα, καὶ εἶναι ὁ πικρότερος.

ΚΟΜΦΟΥΚΙΟΣ

Η ΜΕΛΙΣΣΑ ὅσο βρίσκεται ἔξω ἀπὸ τὰ πέταλα τοῦ κρίνου καὶ δὲν δοκίμασε τὴν γλύκα ποὺ ἔχει τὸ μέλι του, τριγυρίζει στὸ λουλούδι καὶ ὅλο βομβίζει, ἀλλὰ ὅταν εἰσέλθη, ἀθόρυβα πίνει τὸ νέκταρ του. Καὶ ὁ ΑΝΘΡΩΠΟΣ, ὅσο καυγαδίζει καὶ γκρινιάζει γιὰ θεωρίες καὶ δόγματα, δὲν ἐδοκίμασε τὸ νέκταρ τῆς ἀληθινῆς πίστεως, ἀλλὰ ὅταν τὸ δοκιμάση γίνεται ἤρεμος καὶ πλήρης εἰρήνης.

ΡΑΜΑΚΡΙΣΝΑ

Τὸ γέλιο δόθηκε στὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τοὺς θεοὺς καὶ ὑπῆρξε τὸ πιὸ διαλεχτὸ δῶρον. Τὰ ζῶα δὲν γελοῦν. Ὅποιος δὲν μπορεῖ νὰ γελᾶ, στερεῖται ἑνὸς σπουδαίου φαρμάκου.

ΓΙΟΓΚΑ τῆς Kathopanishad

Θέσατε, δίχως καθυστέρησι, σ' ἐφαρμογὴ τὶς καλές σας προθέσεις καὶ μὴν ἀφήνετε καμμία νὰ μείνη ἁπλῆ πρόθεσις.

Ε. Π. ΜΠΛΑΒΑΤΣΚΥ

Ἐστὲ ταπεινοί, ἂν θὰ θέλατε νὰ φθάσετε στὴ Σοφία. Καὶ μείνετε ταπεινοί, ὅταν ἡ Σοφία σᾶς ἐκυριάρχησε.

Ε. Π. ΜΠΛΑΒΑΤΣΚΥ

★ ☆ ★ ☆ ★ ☆ ★ ☆ ★ ☆ ★ ☆ ★ ☆

Η ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΣ

ΠΑΝΩ ΣΤΗ ΣΚΟΠΙΑ

Ὑπὸ Ν. ΣΡΙ ΡΑΜ

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ τῆς παγκοσμίου Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας Ν. Σρὶ Ρὰμ ἔχει στὸ μηνιαιο περ οδικὸ τῆς Ἑταιρίας «The Theosophist», ποὺ ἐκδίδεται στὸ Ἄντυαρ τῆς Ἰνδίας, μιὰ προσωπικὴ στήλη ὑπὸ τὸν τίτλο «Πάνω στὴ σκοπιὰ» καὶ σχολιάζει θέματα πνευματικοῦ ἐνδιαφέροντος ἀπὸ τὴν ἐπικαιρότητα. Ὁ ΙΛΙΣΟΣ θὰ δημοσιεύη τακτικὰ τὰ πιὸ ἐνδιαφεροντα — γιὰ τὸ ἑλληνικὸ κο νὸν — σχόλια τοῦ γνωστοῦ στὴν χώρα μας Ἰνδοῦ φιλοσόφου.

Ἡ νεολαία τῆς ἐποχῆς μας

Ο ΠΡΕΣΒΕΥΤΗΣ τῶν Η. Π. Α. στὴν Ἰνδία κ. Τσέστερ Μπόουλς ἐδημοσίευσε στὸν «Ταχυδρόμο τοῦ Μαδρὰς» ἕνα ἄρθρο γιὰ τὸ φοιτητικὸ κίνημα διαμαρτυρίας, ποὺ ἐξεδηλώθη σὲ μερικὲς χῶρες. Ἂν καὶ τὸ κίνημα προσέλαβε ἐπίμεμπτες μορφές, περιλαμβανομένης τῆς χρήσεως βίας, τὸ φαινόμενον δὲν θεωρεῖται ὡς ἁπλῆ ἀνωριμότης ἢ ἀπειθαρχία, ἢ ἀκόμη ὡς σύμπτωμα τῆς γενικῆς ἀναταραχῆς τῆς ἐποχῆς μας. Ὁ κ. Μπόουλς εἶναι τῆς γνώμης ὅτι αἱ καταστροφικαὶ ἐκδηλώσεις πρέπει νὰ ἑρμηνευθοῦν ὡς προσπάθεια ἐφελκύσεως τῆς προσοχῆς τῶν ἁρμοδίων, καὶ νὰ μὴ ἀποσπάσουν τὴν προσοχή μας ἀπὸ τὰ ἰδεαλιστικὰ κίνητρα ἢ τὰ δίκαια αἰτήματα ποὺ εὑρίσκονται στὸ βάθος τῆς ἐξεγέρσεως. Ἄλλωστε, καὶ ἡ κυβέρνησις τοῦ Στρατηγοῦ Ντὲ Γκώλ, ἐνῶ κατέπνιξε τὴν ἐξέγερσι, ἀναγκάσθηκε νὰ λάβη ὑπὸ σοβαρὰν σημείωσιν τὶς ὑποθεμελιωμένες αἰτίες διαμαρτυρίας καὶ ἀπεφάσισε νὰ δώση στοὺς σπουδαστὰς ἕνα μερίδιο τῆς εὐθύνης γιὰ τὴν καλύτερη λειτουργία τῶν πανεπιστημίων. Αἱ διαμαρτυρίαι τῶν φοιτητῶν στὴν Ἀγγλία καὶ τὴν Ἀμερικὴ φαίνεται νὰ ξεπήδησαν ἀπὸ τὸ ἴδιο χάσμα ἀνάμεσα στὶς ἀνάγκες τῆς νεωτέρας γενεᾶς καὶ τοῦ ὁρίζοντος τῶν πρεσβυτέρων, ἰδίως ἐκείνων ποὺ ἀσκοῦν ἐξουσία.

Αὐτὴ εἶναι ἡ περίπτωσις σὲ κάθε ἐποχὴ τῆς ἱστορίας καὶ σὲ κάθε κοινωνία, ὁσοδήποτε καλὰ ὠργανωμένη, διότι πρέπει νὰ ὑπάρχη διαφορὰ στὸν προσανατολισμὸ καὶ τὴν κλίσι, ἑπομένως καὶ

στὴν προσέγγισι τῶν προβλημάτων, ἀνάμεσα σ' ἐκείνους ποὺ εἶναι συγκριτικὰ νέοι, μὴν ἔχοντας ἀκόμη ἀρκετὰ ἐκτεθῆ στὶς ἐπιδράσεις της, καὶ σ' ἐκείνους ποὺ ἔχουν περιχαρακωθῆ σὲ θέσεις ἄνετες καὶ βλέπουν σὰν διατάραξι τῶν ἀνέσεών τους κάθε καινούργια ἀντίληψι. 'Αλλὰ ἡ διαφορὰ ἀνάμεσα στὶς κοινωνικὲς ὁμάδες, ὑπὸ κανονικὲς συνθῆκες καὶ μὲ τὴν ἀνάπτυξι ἐπαφῶν ἀνάμεσα στὶς γενιές, δὲν συμποσοῦται, γιὰ ν' ἀποτελέση σχεδὸν ἀξεπέραστο χάσμα. Τέτοιο χάσμα φαίνεται νὰ ὑπάρχη τώρα, ἐξ αἰτίας τῶν ἀλλαγῶν ἔπειτα ἀπὸ τοὺς δύο παγκοσμίους πολέμους, τῆς ἐκτεταμένης ἐπικοινωνίας καὶ τοῦ εἴδους τῆς μὴ-οὑμανιστικῆς τεχνικῆς ἐκπαιδεύσεως, ἡ ὁποία δημιουργεῖ ἀνθρώπους μὲ εἰδικευμένα συμφέροντα, χωρισμένους ἀναμεταξύ τους καὶ ἀπὸ τὴν λοιπὴ κοινωνία.

Στὸν παρόντα περιπεπλεγμένον μηχανικὸ κόσμο τὰ «ἀντικείμενα» εἶναι πιὸ σημαντικὰ ἀπὸ τὰ ἀνθρώπινα ὄντα, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ προτρέπωνται οἱ νέοι στὴν χρῆσι τῆς δυνάμεως. Ὁ κ. Τσέστερ Μπόουλς φρονεῖ ὅτι «ὑπεράνω ὁλοκλήρου τοῦ κινήματος ὑπάρχει ἡ διαρκῶς ἐπιδεινούμενη κομπλεξικὴ κοινωνία, ποὺ ἀφήνει τὸ ἄτομον μὲ χαλαρωμένη τὴν αἴσθησι τῆς ταυτότητος καὶ τοῦ προορισμοῦ». Εἶναι ὁλοφάνερο ὅτι προτοῦ αὐτὴ ἡ κατάστασις ἐξελιχθῆ ἐπικίνδυνα, ἐπιβάλλεται ριζικὴ ἀλλαγὴ κάθε εἴδους. Ὑπάρχει σήμερα περισσότερο παρὰ ποτὲ ἀνάγκη μιᾶς παγκοσμίου κεντρικῆς ἐξουσίας γιὰ τὴν παγίωσι τῆς εἰρήνης, παράλληλα μὲ ἕνα πρόγραμμα παγκοσμίου ἀποκεντρώσεως γιὰ τὴν ἀντιμετώπισι τῶν ἀναγκῶν κάθε τόπου, ὥστε νὰ δοθῆ περισσότερη προσοχὴ στὸν παράγοντα ἄνθρωπος, ἀπὸ τὶς μηχανές...

Νὰ σώσωμε τοὺς ἑαυτούς μας

'Επικρατεῖ παγκοσμίως ἡ ἐντύπωσις ὅτι ἐπικρέμαται στὴν ἀνθρωπότητα ἡ ἀπειλὴ τοῦ πυρηνικοῦ ἀφανισμοῦ, ἐνῶ δὲν ὑπάρχει ἀνάλογο συναίσθημα γιὰ τὴν ἀπειλὴ τοῦ ὑπερπληθυσμοῦ. Ἂν συνεχισθῆ ἡ αὔξησις τοῦ πληθυσμοῦ μὲ τὸν παρόντα ρυθμό, σὲ μερικὲς δεκαετίες ἡ πεῖνα θὰ ἀπειλήση τὴν ἀνθρωπότητα καὶ ἔμμεσα τόσοι ἄλλοι κίνδυνοι. Μερικὲς κυβερνήσεις, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ἡ 'Ινδική, θεσπίζουν μέτρα γιὰ τὸν ἔλεγχο τῶν γεννήσεων, ἀλλὰ χωρὶς μεγάλη ἐπιτυχία. Ἡ ἀγραμματωσύνη, ὁ συντηρητισμός, ἡ ἀδράνεια καὶ ἡ μοιρολατρεία ἐμποδίζουν τὸν περιορισμὸ τοῦ πληθυσμοῦ. Μήπως, ὅμως, θὰ μποροῦσε τὸ πρόβλημα ν' ἀντιμετωπισθῆ κατὰ ἀντίθετο τρόπο, δηλαδὴ μὲ τὴν αὔξησι τῆς παραγωγῆς τροφίμων; Ὅπως ἀνέφερε ὁ τύπος, τὸ Ἵδρυμα Ροκφέλλερ ἀσχολεῖται μὲ τὴν παραγωγὴ νέων ποικιλιῶν σίτου καὶ ρυζιοῦ ποὺ νὰ ἐξασφαλίζουν περισσότερες τῆς μιᾶς ἐτήσιες συγκομιδές. Οἱ εἰδικοὶ ἐλπίζουν ὅτι ἡ παραγωγὴ μπορεῖ νὰ διπλασιασθῆ μέσα σὲ 10, 15 ἢ 20 χρό-

νια, προειδοποιοῦν ὅμως ὅτι δὲν θὰ εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπιτευχθῇ τίποτε πέραν τούτου. Ἄρα, τὸ θέμα τοῦ ἐλέγχου τῶν γεννήσεων ἐπανέρχεται.

Μερικοὶ ἄνθρωποι ἀντιτίθενται στὶς σύγχρονες μεθόδους ἐλέγχου, σκεπτόμενοι ὅτι εἶναι ἀντίθετες πρὸς τὴν Φύσιν. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, εἶναι ἡ ἀνθρωπότης ποὺ δὲν ἀκολουθεῖ τὴν Φύσιν, ὅπως τώρα συμπεριφέρεται. Τὰ πουλιὰ καὶ τὰ ζῶα ἀναπαράγονται μόνον σὲ ὡρισμένη ἐποχὴ καί, ἐπὶ πλέον, ἡ Φύσις ἔχει ἄλλα μέσα γιὰ τὸν ἔλεγχο τοῦ πληθυσμοῦ των. Ἐνῶ ὁ ἄνθρωπος διέπεται ἀπὸ ἕνα νοῦ ὁ ὁποῖος ἐπιζητεῖ ἀπεριόριστη ἀκολασία καὶ ἐπιδίδεται σὲ κάθε φαντασιοπληξία. Χρειάζεται πλήρη ἀλλαγὴ στάσεως σ' ὅλα τὰ θέματα, ὄχι μονάχα στὸ σέξ. Χρειάζεται διαφορετικὸ τύπο ἐκπαιδεύσεως καὶ κοινωνικῆς ἀγωγῆς, γιὰ νὰ ἐνεργῇ μὲ περίσκεψι. Σήμερα κάνομε ὅ,τι εἶναι δυνατὸν γιὰ τὴν ἀνάπτυξι τῶν ἐνστίκτων ἐκείνων, ποὺ τὸν βάζουν σὲ ἀταξία καὶ ταραχή. Ἴσως, ἂν ἀνεπτύσσετο ἐκεῖνο τὸ εἶδος τῆς ἀγάπης, ποὺ νιάζεται γιὰ τοὺς ἄλλους, θὰ μποροῦσε ὁ ἄνθρωπος νὰ διοικήσῃ ἀκόμη καὶ τὴν σεξουαλική του ροπὴ μὲ περισσότερη ἐπιτυχία.

Τὰ μυστήρια τοῦ μαγνητισμοῦ

Ἂν καὶ ἡ στατιστικὴ συγκεντρώνει ἀπὸ χρόνια στοιχεῖα σχετικὰ μὲ διακυμάνσεις τοῦ μαγνητικοῦ πεδίου τῆς Γῆς, ἡ αἰτία τῶν διακυμάνσεων αὐτῶν ἐξακολουθεῖ νὰ ἀποτελῇ ἀντικείμενον εἰκασιῶν. Ἐξ ἄλλου, ἐνῶ ὑπάρχουν μαγνητικοὶ χάρται, δὲν καλύπτουν ὁλόκληρη τὴν γηΐνη ἐπιφάνεια. Ἡ σύνταξις πλήρους χάρτου θ' ἀπαιτοῦσε τὴν συνεργασία ὅλων τῶν Κρατῶν τοῦ κόσμου, ἐνῶ πολλὰ ἐξ αὐτῶν εἶναι ἀπησχολημένα σὲ ἄλλα προβλήματα καὶ δὲν ἔχουν «καιρὸ» γιὰ συνεργασία.

Ἐν τῷ μεταξύ, δύο Ἀμερικανοὶ ἐπιστήμονες, ὁ κ. Κὴθ Μακδόναλδ καὶ ὁ κ. Ρόμπερτ Γκάνστ, ἔπειτα ἀπὸ πολυετεῖς μελέτες διετύπωσαν τὴν ἄποψι ὅτι ἡ ἰσχὺς τοῦ μαγνητικοῦ πεδίου ἐμειώθη κατὰ 15 τοῖς ἑκατὸν στὶς τρεῖς τελευταῖες ἑκατονταετίες, ὑπολογίζουν δὲ ὅτι μὲ τὸν ρυθμὸν αὐτὸν ἡ Γῆ θὰ ζαρώσῃ σὲ 2.000 περίπου χρόνια ἀπὸ σήμερα, μὲ ἀνυπολόγιστες συνέπειες γιὰ κάθε μορφὴ ζωῆς. Τί θὰ συμβῇ ἀκριβῶς δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ προφητευθῇ, διότι δὲν ὑπάρχουν ἀρκετὲς πληροφορίες γιὰ τὸ τί συνέβη σὲ παρόμοιες περιπτώσεις στὸ παρελθόν. Εἶναι γνωστὸν ἐπιστημονικῶς ἀπὸ γεωλογικὰ τεκμήρια ὅτι πολλὲς φορὲς στὸ μακρινὸ παρελθὸν συνέβη τὸ ἀνεξήγητον φαινόμενον διακοπῆς τοῦ μαγνητισμοῦ μεταξὺ βορείου καὶ νοτίου πόλου, πρᾶγμα ποὺ σημαίνει — καθὼς ἐξηγοῦν οἱ δύο Ἀμερικανοὶ ἐπιστήμονες — ὅτι ἡ ἰσχὺς τοῦ πεδίου ἐλαττώνεται βαθμιαίως καὶ φθάνει σ' ἕνα ἐλάχιστο ποσόν, ὁπότε ἀναπτύσσεται πάλι ἀντιστρόφως.

Ἡ Μπλαβάτσκυ ἔχει γράψει γιὰ τὸ θέμα αὐτὸ στὴν «Μυστικὴ

Διδασκαλία» βάσει πληροφοριῶν ἀπὸ ἀπόκρυφες πηγές. Λέγει ὅτι «ἀκόμη καὶ ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ποὺ ἔγιναν στὴν Αἴγυπτο οἱ ὑπολογισμοὶ τῶν ζωδίων, οἱ πόλοι τρεῖς φορὲς ἀνετράπησαν». Εἶναι ἐπίσης γνωστὸν ὅτι οἱ πόλοι μετακινοῦνται καὶ ὅτι στὸ παρελθὸν ἔχουν μετακινηθῆ κατὰ ἀρκετὲς χιλιάδες μίλια. Πῶς γίνονται οἱ μετακινήσεις αὐτὲς εἶναι ἕνα ἐρώτημα δίχως σίγουρη ἀπάντησι. Ἡ Γῆ διατηρεῖ τὰ μυστικά της, ὅπως καὶ ὁ οὐρανός...

Ἠλεκτρονικοὶ ὑπολογισταὶ

Στὰ χείλη τῶν ἀνθρώπων τῶν μεγάλων ἐπιχειρήσεων εἶναι καθημερινῶς αἱ λέξεις «κυβερνητική», «ὑπολογισταὶ» καὶ «αὐτοματισμός». Ἡ μεγάλη διαφήμισις τῶν τεχνικῶν ἐπιτευγμάτων κάνει πολὺν κόσμο νὰ νομίζῃ ὅτι ἕνας ἠλεκτρονικὸς ὑπολογιστὴς θὰ κάνῃ κάποια ἡμέρα ὅ,τι καὶ ὁ ἀνθρώπινος ἐγκέφαλος. Βέβαια, ὁ ὑπολογιστὴς ἔχει μεγάλες δυνατότητες, ἀλλὰ καὶ περιορισμούς. Προσθέτει καὶ ἀφαιρεῖ, ἀλλὰ δὲν πολλαπλασιάζει ἢ διαιρεῖ. Καὶ τὸ χειρότερο, ὑπόκειται σὲ λάθη, τὰ ὁποῖα μπορεῖ νὰ εἶναι τερατώδη. Μπορεῖ νὰ πιστώσῃ ξένους λογαριασμούς, νὰ ἐγγυηθῆ τὴν ὕπαρξι πιστωτικοῦ ὑπολοίπου σὲ παθητικοὺς λογαριασμούς, νὰ δώσῃ λανθασμένη παραγγελία ἐμπορευμάτων κλπ. Αὐτά, ὅμως, δὲν εἶναι τίποτε, μπροστὰ σὲ λάθη, ποὺ ἀναφέρει ὁ συνεργάτης τοῦ ἀμερικανικοῦ περιοδικοῦ «Ἐπιθεώρησις τοῦ Σαββάτου». Ἕνας πύραυλος, ἐκτοξευθεὶς ἀπὸ τὸ Ἀκρωτήριον Κέννεντυ, ποὺ εἶχε κοστίσει 18.500.000 δολλάρια, χρειάσθηκε νὰ καταστραφῆ μέσα σὲ πέντε λεπτά, διότι ἀπὸ λάθος τοῦ ἠλεκτρονικοῦ ὑπολογιστοῦ κατηυθύνετο ἐναντίον τῆς πόλεως Ρίον Ἰανέιρον. Ἕνας ἄλλος ὑπολογιστὴς σὲ Ἀμερικανικὴ βάσι τοῦ Ἀρκτικοῦ ἔδωσε σῆμα γιὰ πυρηνικὴ ἐπίθεσι ἐπερχόμενη, ποὺ ἦταν λανθασμένο. Εὐτυχῶς, οἱ ἄνδρες τῆς βάσεως δὲν ἀντέδρασαν, ἀπὸ τὴν παράλυσι στὴ σκέψι τῶν συνεπειῶν. Ὁ ἄνθρωπος, λοιπόν, δὲν πρέπει νὰ ἐπαφίεται ἐξ ὁλοκλήρου στὰ μηχανικὰ συστήματα. Ὁ ἀνθρώπινος ἐγκέφαλος, ποὺ μοιάζει μὲ ἠλεκτρονικὸν ὑπολογιστήν, ἀλλὰ δὲν εἶναι μηχανή, παραμένει ἀναντικατάστατος.

Ν. ΣΡΙ ΡΑΜ

ΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

Ἀπὸ τὸ βιβλίο τοῦ J. Van der Leeuw
«Ἡ κατάκτησις τῆς Ἀπατηλότητος»

Τὸ μυστήριο τῆς ζωῆς δὲν εἶν' ἕνα πρόβλημα πρὸς λύσιν, εἶναι μία πραγματικότης γιὰ πειραματισμό. Μακρυὰ ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο ποὺ ἔχει τὴν ἀξίωσι ὅτι ἔλυσε τὰ προβλήματα τῆς ζωῆς, ποὺ ἐξηγεῖ τὶς περιπλοκές τους καὶ ποὺ μὲ μιὰν ἄψυχη λογικὴ οἰκοδομεῖ ἕνα σύστημα στὸ ὁποῖο ὅλα τὰ γεγονότα τῆς ὑπάρξεώς μας μποροῦν νὰ μποῦν σὲ θῆκες καὶ νὰ τακτοποιηθοῦν. Εἶναι καταδικασμένος ἀπὸ τὴν ἴδια του τὴν ἀξίωσι. Τὸ παιδὶ ποὺ θαυμάζει τὸν γύρω του κόσμο, γιὰ τὸ ὁποῖο τὰ ὄστρακα τῆς παραλίας εἶναι ἀντικείμενα μεγίστου θαυμασμοῦ καὶ συγκινήσεως, εἶναι πιὸ κοντὰ στὴν θεία ἀλήθεια ἀπὸ τὸν διανοητικό, ποὺ ἀπογυμνώνει τὸν κόσμο ἀπ' τὸ μυστήριό του καὶ ὑπερηφανεύεται δείχνοντάς μας τὴν ἀνατομία του σ' ἕναν ἀνηλεῆ διαμελισμό. Πρὸς στιγμὴν μπορεῖ νὰ ἱκανοποιῆ τὸν ἐξελισσόμενο ἄνθρωπο νὰ μάθη ὅτι ἡ λαμπρότης μιᾶς δύσεως δὲν εἶναι παρὰ ἡ διάσπασις τῶν ἀκτίνων σὲ μιὰ ὑγρὴ ἀτμόσφαιρα· θὰ καταλάβη ὅτι μπορεῖ νὰ ἔχη ἐξηγήσει τὴ μέθοδο, ἀλλὰ διόλου δὲν ἔχει ψαύσει τὸ μυστήριο. Ξαναβρίσκοντας τὴ βεβαιότητα τῆς νεότητος καὶ μὴν ἀμφιβάλλοντας ποτέ, ὁ ἔξυπνος ἄνθρωπος ἐπιστρέφει στὸν θαυμασμὸ τῆς παιδικῆς ἡλικίας, καὶ ἀκόμη μιὰ φορὰ βλέπει ἕναν κόσμο ποὺ, καθὼς περνοῦν τὰ χρόνια, βαθαίνει σὲ μυστήριο καὶ κάλλος, ἀλλὰ οὐδέποτε ἐξαντλεῖται οὔτε ἐξηγεῖται.

Ἂν καὶ πάντα ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ νὰ ἔχη τὴν ἀξίωσι ὅτι βρῆκε καὶ κατέχει τὴν ἀλήθεια, ἡ ἴδια ἡ ἀλήθεια παραμένει ἄθικτη. Ἡ ἀλήθεια εἶναι τὸ μυστήριο τῆς ζωῆς ποὺ χέρι ἀνθρώπου δὲν μπορεῖ ποτὲ νὰ φθάση. Ἡ ἀλήθεια δὲν κατέρχεται στὸν κόσμο μας τῆς πλάνης. Ἐκεῖνος ποὺ θὰ ἤθελε νὰ γνωρίση, πρέπει ν' ἀνεβῆ στὸν κόσμο τῆς Πραγματικότητος ὅπου μπορεῖ νὰ βλέπη πρόσωπον πρὸς πρόσωπον καὶ γιὰ μιὰ στιγμὴ νὰ γίνη ἡ ζωντανὴ ἀλήθεια. Πάντοτε ὅμως ὁ ἄνθρωπος πρέπει ν' ἀναρριχηθῆ στὸ ὄρος τῆς πραγματικότητος. Τὸ Ὄρος δὲν κατέρχεται στὴν κοιλάδα. Ἔτσι εἶναι δυνατὸν γιὰ τὸν ἄνθρωπο νὰ γνωρίση τὸ μυστήριο τῆς ζωῆς. Οὐδέποτε μπορεῖ νὰ τὸ λύση, ἀκόμη δὲ ὀλιγώτερο νὰ τὸ περιλάβη σὲ ἕνα διανοητικὸ σύστημα, ὅσο καὶ ἂν εἶναι τοῦτο λογικό. Ἡ ζωὴ δὲν εἶναι λογική, ἂν καὶ ἡ λογικὴ εἶναι τὸ ἀλφάβητο ποὺ πρέπει νὰ μάθωμε ἂν θέλωμε νὰ μιλήσωμε τὴ γλῶσσα τῆς ζωῆς, ποὺ εἶναι ἡ ἀλήθεια.

(Μετάφρ. ΚΑΤΙΝΑΣ ΦΡΑΓΚΟΥ)

ΣΑΡΑΝΤΟΣ ΠΑΥΛΕΑΣ

Θάρρος γιὰ τὴν ἀδελφότητα τῶν ἀνθρώπων

Εἶναι ἕνας μικρούλης φτερωτὸς ἀγγελιαφόρος τοῦ φωτὸς
ποὺ ἔρχεται κάθε πρωὶ καὶ μ' ἐγκαρτέρηση μουσικὴ
τὸ ἄσμα του μέσα στὸ θαμποχάραμα του ψάλλει. Δὲν τὸν ἐν-
(διαφέρει
ἂν εἶναι γκρίζα συννεφιά, ἀνεμόβροχο, ἂν ἡ χ ονοθύελλα ἀ-
(φοσ ώνεται
στὸν πιὸ τρελὸ χορό της. Αὐτὸς θὰ 'ρθεῖ μὲ ἀκρίβεια, τὴν ὁρι-
(σμένη του ὥρα
στοῦ κήπου μας τὸ δέντρο ἀπὸ τὴ μικρούλικη φωλίτσα του
καὶ τὴν ἐπάνοδο τῆς ἡμέρας θὰ ἐξυμνήσει. Κι εἶναι ἡ φωνούλα
(του αὐτή,
τὸ μίλημα αὐτὸ τὸ πρωινὸ ἀπὸ τὸ μικρὸν ἄγγελο τὸ φτεροφόρο
μιὰ δυνατὴ παρακίνηση μετρημένα
νὰ ὑποφέρουμε τὴν ἡμέρα μας ποὺ ἀρχίζει. Αὐτή του ἡ ἀγγελιο
(φορία
μᾶς νουθετεῖ ν' ἀντλοῦμε σκύβοντας μέσα μας περισσότερη
(θέληση
γ ὰ νὰ σχηματίζουμε μιὰ πληρέστερη γιὰ ὅλα τὰ πλάσματα τοῦ
(Θεοῦ
κατανόηση καὶ συμπάθεια, νὰ γίνουμε, τὰ τέκνα ἐμεῖς τὰ πρῶτα
τ' οὐρανοῦ, οἱ ἄνθρωπο , ὁ ἕνας γιὰ τὸν ἄλλον ἕνα ἐνθαρρυντικὸ
καὶ ἀδερφικὸ τραγούδι.

Αΐθουσα γαλήνης

ΣΤΗΝ ΕΔΡΑ ΤΟΥ Ο.Η.Ε. ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

Ὁ οἶκος τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν, ὁ ἀφιερωμένος στὴν ὑπηρεσία τῆς Εἰρήνης, ὤφειλε νὰ ἔχη μιὰ αἴθουσα ἀφιερωμένη στὴ σιωπή, ὑπό τὴν ἐξωτερικὴ ἔννοια καὶ στὴν γαλήνη, ὑπὸ τὴν ἐσωτερικὴ ἔννοια. Καὶ ἐπὶ ἔτη κατεβλήθη προσπάθεια γιὰ τὴν δημιουργία αὐτῆς τῆς μικρῆς αἰθούσης, τῆς ὁποίας οἱ πύλες νὰ εἶναι ἀνοιχτὲς στὶς ἀπέραντες ἐκτάσεις τῆς σκέψεως καὶ προσευχῆς.

Ἐδῶ συναντῶνται ἄνθρωποι πολλῶν πίστεων καὶ γι' αὐτὸ τὸν λόγο δὲν χρησιμοποιεῖται κανένα ἀπὸ τὰ σύμβολα, πού τὰ ἔχομε συνηθίσει στὸν διαλογισμό μας. Ὡστόσο, ὑπάρχουν μερικὰ ἁπλᾶ πράγματα πού μᾶς μιλοῦν μὲ τὴν ἴδια γλῶσσα. Ψάξαμε γι' αὐτὰ τά πραγματάκια καὶ πιστεύομε πὼς τά βρήκαμε στὸ βέλος τοῦ φωτός, πού χτυπάει τὴν λαμπυρίζουσα ἐπιφάνεια τοῦ στερεοῦ βράχου. Ἔτσι, στὸ μέσον τῆς αἰθούσης βλέπομε τὸν συμβολισμὸ τοῦ φωτὸς πού ξεκινάει ἀπό τά οὐράνια καὶ φθάνει στὴ γῆ μας, τὸν συμβολισμὸ τοῦ πῶς τὸ φῶς τοῦ πνεύματος ζωοποιεῖ τὴν ὕλη.

Ἀλλὰ ἡ πέτρα στὸ μέσον τῆς αἰθούσης ἔχει κι' ἄλλα νὰ μᾶς πῆ. Μποροῦμε νὰ τὴν δοῦμε σὰν βωμό, κενὸν ὄχι διότι δὲν ὑπάρχει Θεός, οὔτε ἐπειδὴ εἶναι βωμὸς σ' ἕναν Ἄγνωστο Θεό, ἀλλὰ ἐπειδὴ εἶναι ἀφιερωμένος στὸν Θεὸ πού ὁ ἄνθρωπος λατρεύει ὑπὸ διάφορα ὀνόματα καὶ μορφές.

Ἡ πέτρα στὸ μέσον τῆς αἰθούσης μᾶς θυμίζει ἐπίσης τὴν σταθερότητα καὶ διάρκεια σ' ἕναν κόσμο κινήσεως καὶ ἀλλαγῆς. Τὸ τεμάχιον τοῦ σιδηρομεταλλεύματος ἔχει τὸ βάρος καὶ τὴν στερεότητα τοῦ αἰωνίου. Εἶναι σύμβολον ἑνὸς ἀκρογωνιαίου λίθου ἀντοχῆς καὶ πίστεως, που κάθε ἀνθρώπινη προσπάθεια πρέπει νὰ βασίζεται.

Τὸ φωτεινὸ βέλος χτυπάει τὸν λίθο σὲ μιὰ αἴθουσα ἀπολύτου ἁπλότητος. Δὲν ὑπάρχουν ἄλλα σύμβολα, δὲν ὑπάρχει τίποτε πού νὰ περισπᾶ τὴν προσοχή μας ἢ νὰ ταράζη τὴν ἐντός μας γαλήνη. Ὅταν τὰ μάτια μας ὑψώνονται ἀπὸ τὰ σύμβολα τοῦτα στὸν πρόσθιο τοῖχο, συναντοῦν ἕνα ἁπλὸ σχέδιο πού ἀνοίγει τὴν αἴθουσα στὴν ἁρμονία, τὴν ἐλευθερία καὶ τὴν ἰσορροπία τοῦ διαστήματος.

Ἕνα ἀρχαῖο ρητὸ λέει ὅτι τὸ νόημα ἑνὸς δοχείου δὲν εἶναι τὸ κέλυφος, ἀλλὰ τὸ κενόν. Τοῦτο συμβαίνει καὶ σ' αὐτὴν τὴν αἴθουσα. Ἔγινε γι' αὐτούς πού ἔρχονται ἐδῶ νὰ πληρώσουν τὸ κενὸν μὲ αὐτὸ πού εὑρίσκουν στὸ κέντρον τῆς γαλήνης.

'Από τὰ εὑρήματα τῆς Δωδώνης: Σκύλλα.

Τὸ Μαντεῖον τῆς Δωδώνης

ΔΗΜ. Α. ΙΩΑΝΝΙΔΗ

Δωδώνη: ζεῦγος γρυπῶν.

Ἦταν ξακουστὸ καὶ τὸ Μαντεῖον τοῦτο, ὅπως καὶ τὸ Δελφικό. Πανάρχαιο καὶ αὐτό. Ἡ ἀρχή του χάνεται στοὺς αἰῶνες. Στοὺς μακρυνοὺς χρόνους τῶν Πελασγῶν. Ὁ Ἡρόδοτος τὸ θεωρεῖ σὰν τὸ ἀρχαιότερο τῆς Ἑλλάδος. Πῶς ἠμπορεῖ ὅμως νὰ χρονολογηθῆ ἡ ἀρχή του, ἀφοῦ βρίσκεται στὰ βάθη τῆς προϊστορίας; Εἶναι ὅμως βέβαιο ὅτι ἦτο κι' αὐτὸ σεβάσμιο ὅπως καὶ τὸ Μαντεῖον τῶν Δελφῶν.

Ὑποβλητικὴ ἡ τοποθεσία του. Στοὺς πρόποδες τοῦ ὄρους Τόμαρος, μέσα σὲ μιὰ κοιλάδα. Τὸ περιβάλλον του δὲ αὐστηρό. Ὅλα

αὐτὰ τοῦ ἔδιδαν κάτι τὸ ὑπερκόσμιο.

Θεμέλια πολλὰ καὶ ἐρείπια κτισμάτων ἔχουν ἀπομείνει σήμερα στὸν ἔνδοξον ἐκεῖνον ἱερὸ χῶρο τῆς ἀρχαιότητος.

**

Ἄρχων Πνευματικὸς τοῦ Μαντείου ὁ Ὀλύμπιος Θεὸς Ζεύς. «Ζεῦ βασιλεῦ, Δωδωναῖε, Πελασγικέ», λέγει καὶ ὁ Ὅμηρος στὴν Ἰλιάδα του. Σ' αὐτὴ τὴν περιωπὴ εἶχε φθάσει τὸ Μαντεῖον ἀπὸ τὰ προϊστορικὰ ἀκόμη χρόνια, καθὼς φαίνεται ἀπὸ κάτι συμβολισμούς, ποὺ θὰ δοῦμε.

Στὴν ἀρχή του ὅμως καὶ τὸ Μαντεῖον τοῦτο ἦταν χθόνιο, χαμηλό, ἀνθρώπινο. Δὲν εἶχε γιὰ ἡγεμόνα του Ὀλύμπιο Θεό. Ὕστερα ὅμως, μὲ τοὺς καιρούς, ἐξελίχθηκε ἐκεῖ ποὺ ἔφθασε κατόπιν. Γι' αὐτὸ τὸν λόγο, κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους, ἐτιμᾶτο στὴ Δωδώνη, ἀπὸ ἀνάμνησι εὐλαβική τῶν παλιῶν καιρῶν, καὶ ἡ μητέρα γῆ. Ἡ «μητέρα», ἡ ἀπαρχὴ τοῦ Μαντείου. Ἔτσι γίνεται πάντοτε. Ἡ λατρεία ἀρχίζει ἀπὸ ἀνθρώπινη καὶ ἐξελίσσεται ὕστερα σὲ θεϊκή.

Στὴν ἀπαρχὴ λοιπὸν τοῦ Μαντείου, καθὼς ἀναφέρει ὁ Στράβων στὰ Γεωγραφικά του, τοὺς χρησμοὺς ἐλάμβανον ἄνδρες καλούμενοι ὑποφῆται, δηλαδὴ προφῆται: «Κατ' ἀρχὰς μὲν λοιπὸν ἄνδρες ἦσαν οἱ προφητεύοντες». Καὶ τοῦτο ἴσως καὶ ὁ Ὅμηρος φανερώνει, διότι μεταχειρίζεται τὴν λέξιν «ὑποφῆται» εἰς τὴν ὁποίαν δύνανται νὰ συμπεριληφθοῦν καὶ οἱ «προφῆται». Καὶ προσθέτει: «Βραδύτερον δὲ ὡρίσθησαν τρεῖς γυναῖκες πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων τούτων».

Ὁ Ἡρόδοτος στὶς ἱστορίες του (Εὐτέρπη) γράφει σχετικῶς ὅτι ἡ ὀργάνωσις τοῦ Μαντείου τοῦ θεοῦ Διὸς τῆς Δωδώνης, καθὼς καὶ τοῦ Μαντείου τοῦ Ἄμμωνος τῆς Λιβύης, ὀφείλεται σὲ ἱέρειες ποὺ ἐστάλησαν ἀπὸ τὰς Θήβας τῆς Αἰγύπτου. Τοῦτο καὶ ἀλληγορικὰ ἐλέγετο κατὰ τὴν ἀρχαιότητα: ὅτι δηλαδὴ δύο περιστεραὶ ἐπέταξαν ἀπὸ τὰς Θήβας τῆς Αἰγύπτου, ἡ μία στὴ Δωδώνη καὶ ἡ ἄλλη στὴ Λιβύη. Καὶ ὅτι ἐκείνη ποὺ πῆγε στὴ Δωδώνη ἐκάθησε ἐπάνω σὲ μιὰ φηγὸ (δρῦν) καὶ μίλησε μὲ φωνὴ ἀνθρώπινη καὶ εἶπε ὅτι ἐκεῖ πρέπει νὰ γίνῃ Μαντεῖον τοῦ θεοῦ Διός. Προσθέτει δὲ ὅτι τὴν παράδοσι αὐτὴ τοῦ τὴν εἶπαν τρεῖς ἱέρειες τῆς Δωδώνης, ποὺ χρησμοδοτοῦσαν ἐκεῖ, ἡ Προμένεια, ἡ Τιμαρέτη καὶ ἡ Νικάνδρα. Ἐδῶ θὰ πρέπει νὰ σημειωθῇ καὶ τοῦτο: ὅτι αἱ μάντιδες τῆς Δωδώνης ὠνομάζοντο συμβολικὰ Πελειάδες, δηλαδὴ περιστεραί, διότι αἱ περιστεραὶ εἰκονίζουν τὴν ἁγνότητα ποὺ εἶχαν οἱ ἱέρειες ἐκεῖνες κόρες, οἱ ὁποῖες ἦσαν στὴν ὑπηρεσία τοῦ Μαντείου. Τὶς κόρες αὐτὲς τὶς ἁγνές, ποὺ ἦσαν στὴ θεραπεία τῶν θεῶν, τὶς ἔλεγαν ἐπίσης καὶ τροφοὺς τῶν θεῶν, γιὰ νὰ δείξουν ὅτι αὐτὲς ἐφρόντιζαν γιὰ τὴν καλὴ λειτουργία τοῦ Μαντείου.

Πρέπει ἀκόμη νὰ σημειωθῇ ὅτι τὰ ὀνόματα τῶν τριῶν ἱερειῶν, ποὺ μᾶς διεφύλαξε ὁ Ἡρόδοτος,

ἔχουν σημασία μεταφορικὴ καὶ φανερώνουν τὶς ἱερατικὲς ἱκανότητες, τὶς ὁποῖες εἶχαν οἱ κόρες τοῦ Μαντείου: Π ρ ο μ έ ν ε ι α σημαίνει τὴν προαισθανομένη, τὴν προβλέπουσα, δηλαδὴ ἐκείνην ποὺ προφητεύει. Τ ι μ α ρ έ τ η εἶναι ἐκείνη ποὺ τιμᾶται γιὰ τὴν ἀρετή της καὶ Ν ι κ ά ν δ ρ α εἶναι ἡ νικήτρια.

***

Καὶ στὴ Δωδώνη, ὅπως καὶ στοὺς Δελφούς, τὸ Μαντεῖον ἦτο πλαισιωμένο σὲ κέντρο μυητικό. Τοῦτο γίνεται φανερὸ ἀπὸ τὸ ὅτι ἐλατρεύετο ἐκεῖ καὶ ἡ θεὰ Ἀφροδίτη, ἡ Ὀλυμπία θεὰ τοῦ πνευματικοῦ Κάλλους, ἡ κόρη τοῦ θεοῦ Διός, μαζὶ μὲ τὴ μητέρα της, τὴ νύμφη Διώνη.

Ἦτο τοῦτο κανὼν στὴν ἀρχαία λατρεία: Τὰ Μαντεῖα, ὅπως καὶ τὰ Ἀσκληπιεῖα, νὰ εἶναι πάντοτε ἐξηρτημένα ἀπὸ Μυστήρια.

***

Γιὰ τὸ πῶς ἐγίνοντο οἱ μαντεῖες στὴ Δωδώνη ὑπάρχει ἡ γνωστὴ ἀλληγορία ὅτι οἱ χρησμοὶ ἐδίδοντο ἀπὸ τὸν ψίθυρο τῶν φύλλων τῆς ἱερᾶς δρυός. Δηλαδὴ ἡ ἱέρεια ἐλάμβανε ἐμπνεύσεις ἀπὸ οὐράνιες Συνειδήσεις. Εἶναι ἡ ἀλληγορία αὐτὴ κάπως ἀνάλογη μὲ τὸν τρίποδα τῶν Δελφῶν.

Τὸ ὅτι ἡ ἱερὰ δρῦς εἰκόνιζε τὴν ἱέρεια γίνεται φανερὸ καὶ ἀπὸ τὸν ἀκόλουθο μῦθο: Ὅταν οἱ Ἀργοναῦται ἑτοίμαζαν τὴν Ἀργὼ γιὰ τὴν ἐκστρατεία τους, ἡ θεὰ Ἀθηνᾶ προσήρμοσε στὴν πρώρα της ἕνα κομμάτι ξῦλο, κομμένο ἀπὸ μιὰ δρῦ τοῦ ἱεροῦ δάσους τῆς Δωδώνης, τὸ ὁποῖον εἶχε θαυμαστὲς ἰδιότητες, μιλοῦσε καὶ προέλεγε τὸ μέλλον. Ἐὰν λοιπὸν ἡ «Ἀργώ», ὅπως λέγουν μερικοί, εἰκονίζη μυστηριακὸ σκήνωμα, τότε τὸ ξύλο τῆς δρυὸς ἀπὸ τὸ δάσος τῆς Δωδώνης, ποὺ μιλοῦσε καὶ προέλεγε, παριστᾶ τὴ μάντιδα ἱέρεια, ἡ ὁποία ἦτο στὴν ὑπηρεσία τοῦ σκηνώματος.

***

Καὶ κάτι ποὺ πρέπει νὰ ἀποσαφηνισθῇ: Καθὼς εἴπαμε, τὸ Μαντεῖον τῆς Δωδώνης ἦτο Μαντεῖον τοῦ θεοῦ Διός. Μαντεῖα τοῦ θεοῦ Διὸς ὑπῆρξαν καὶ ἄλλα. Τὰ κυριώτερα ἦσαν, ἐκτὸς τοῦ Δωδωναίου, τὸ Τροφώνειον τῆς Λεβαδείας, τὸ Μαντεῖον τῆς Ὀλυμπίας καὶ τὸ Μαντεῖον τοῦ Ἄμμωνος Διὸς τῆς Λιβύης. Ὅλα αὐτὰ τὰ Μαντεῖα ἦσαν ἀφιερωμένα στὸν πνευματικὸ θεὸ Δία, στὸν Ἄρχοντα τοῦ Ὀλύμπου καὶ ὄχι στὸν Κοσμογονικὸ Δία, τὴν ἀπρόσωπο καθολικὴ Ἀρχὴ τῆς Δημιουργίας. Τοῦτο γιὰ τὴν τάξι, ὥστε νὰ μὴ γίνεται ἡ σύγχυσις, ἡ ὁποία συνήθως γίνεται.

***

Τὸ πανάρχαιο καὶ σεβαστὸ τοῦτο Μαντεῖον ἐλειτούργησε ἀπὸ τοὺς προϊστορικοὺς αἰῶνας, καθὼς εἴπαμε, μέχρι καὶ τοὺς πρώτους μεταχριστιανικούς. Δόξα πνευματικὴ ἐκάλυψε τοὺς μακροὺς χρόνους ἀπὸ τότε ποὺ ἀπὸ γήϊνο ἀνεδείχθη σὲ θεϊκὸ μέχρι καὶ τοὺς πρώτους ἱστορικοὺς αἰῶνες. Οἱ ἁγνὲς Πελειάδες κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ ἐκράτησαν ἄξια τὴν κοινωνία τοῦ Μαντείου μὲ τὸν Οὐρανὸ καὶ ἡ ἱερὴ Δρῦς μι-

λοῦσε καὶ ἔδιδε τοὺς χρησμούς της.

Κατόπιν ἄρχισε ἡ παρακμή, ποὺ λίγο-λίγο καὶ μεγάλωνε μαζὶ μὲ τὴν κατάρρευσι τῆς ἀρχαίας λατρείας, γιὰ νὰ φθάση στὰ δύστυχα χρόνια τοῦ «δωδωναίου χαλκείου». Ἡ Δωδώνη καὶ τὸ Μαντεῖον ἔπαθε ὕστερα μεγάλες καταστροφὲς ἀπὸ τοὺς Αἰτωλοὺς καὶ κατόπιν ἀπὸ τοὺς Ρωμαίους, τέτοιες ποὺ σχεδὸν ἐσίγησε. Ἔσβησε δὲ ὁριστικὰ τὸν 4ον μ. Χ. αἰῶνα, τὰ ἱερά του κατεδαφίσθησαν καὶ περιῆλθε σὲ λήθη. Λησμονήθηκε δὲ ἔκτοτε καὶ ἡ θέση ἀκόμη ποὺ ἦτο ἄλλοτε.

Στὶς ἀρχὲς τοῦ 19ου αἰῶνος, τὸ 1809 μιὰ μεγάλη καὶ φωτεινὴ ψυχή, ὁ Βύρων, σὰν βρέθηκε στὰ χώματα τῆς Ἠπείρου, ἀνεζήτησε μάταια τὸν τόπο ποὺ ἦταν ἄλλοτε ἡ Δωδώνη, γιὰ νὰ κάμη ἐκεῖ τὴν προσευχή του, ὅπως ἔκαμε ἀργότερα στὸ Μαντεῖον τῶν Δελφῶν, χωρὶς ὅμως νὰ ἠμπορέση νὰ τὴν βρῆ. Δύσθυμος τότε ἀνεφώνησε:

«Ποῦ εἶναι τὸ ἀρχαῖον ἄλσος (σου,
ὦ ἱερὰ Δωδώνη;
Ἡ βρύση σου ἡ προφητική,
τὸ θεῖον σου μαντεῖον;
Σὲ ποιὰ κοιλάδα, τοῦ Διὸς
οἱ λόγοι ν' ἀντηχοῦσαν;
Ποιὰ λείψαν' ἀπὸ τὸν βωμὸν
τ' ἀστραπηβόλον μένουν;
Τὰ πάντα ἐλησμονήθησαν...»

(Ταξείδι τοῦ Ἄρολδ, μετάφρασις: Δ. Σάρρου)

***

Πολλὰ χρόνια μετὰ ἀπὸ τὸ ταξίδι τοῦ Βύρωνος στὴν Ἤπειρο ἐλύθη τὸ πρόβλημα γιὰ τὴ θέσι τῆς Δωδώνης καὶ τοῦ Μαντείου. Ἐλύθη ἀπὸ τὸν ἀρχαιόφιλο Κων. Καραπᾶνο, ποὺ μὲ δικές του δαπάνες ἤρχισε ἀνασκαφὲς ἀπὸ τὸ 1875. Οἱ ἀνασκαφὲς αὐτὲς ἔγιναν μὲ τὰ μέσα καὶ τὰ συστήματα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης καὶ εἶχαν γιὰ σκοπὸ μόνον τὴν ἀνεύρεσι κινητῶν ἀντικειμένων. Ὅ,τι βρῆκε τότε ὁ Καραπᾶνος τὰ δώρησε ὑστερώτερα στὸ Ἀρχαιολογικὸ Μουσεῖον Ἀθηνῶν καὶ τὰ βρίσκομε ἐκτεθειμένα σὲ εἰδικὴ αἴθουσα.

Νεώτερες ἀνασκαφὲς ἀπεκάλυψαν πολλὰ ἀπὸ τὰ ἀρχαῖα, θεμέλια καὶ κτίσματα, σήμερα δὲ ὁ ἐπισκέπτης σχηματίζει κάποια εἰκόνα τῆς Δωδώνης καὶ τοῦ Μαντείου της.

ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗ

Τοῦ κ. ΜΙΧΑΗΛ ΛΕΒΙΔΗ
Προέδρου τοῦ Ἀρχαιοφίλου

Σιμὰ στ' ἀνθοστεφάνωτο βουνό, ποὺ ἀχνοροδίζει.
Κρήνη ἱερὴ τοῦ Ὑμηττοῦ, θεσπέσια κελαρύζει,
ποτίζοντας τὴν χλοερὴ καὶ καρποφόρα γῆ.
Ἄλσος πυκνὸ τὴν δρόσο σὰν νάμα περιχύνει
κι' ἀνθοβολῶντας γύρω του, κι' ἡ δάφνη κι' ἡ μυρσινη,
στὶς μέλισσες δίνουν τροφή, μὲ μουσικὴ σιγή.
Κάτω ἀπ' τὰ πεῦκα, τὸ νερὸ ἤρεμο, σὰν φίδι τρέχει,
κι' ἡ ἁρμονία τὴν ἀκοή, φλοισβίζοντας κατέχει,
μὲ μυστικοὺς ἀντίλαλους, σὰν ἀπὸ τὸν οὐρανό.
Παίζει θαρρεῖς ὁ Ζέφυρος γιορταστικὸ παιχνίδι
στοῦ ἀχνορόδινου Ὑμηττοῦ, τὸ γελαστὸ τὸ φρύδι,
καθὼς τὸ ὑψώνει ἐρωτικὰ μέσα στὸ δειλινό.

Μὲ αὐτὰ τὰ λόγια, σὲ μιὰ πρόχειρη μετάφραση, ὕμνησε τὸν Ὑμηττὸν ὁ Λατῖνος ποιητὴς Ὀβίδιος.

Αἱ κλιτεῖς τοῦ Ὑμηττοῦ, ποτιζόμεναι ἀπὸ τοὺς χειμάρρους καὶ τὰ ρυάκια, διατηροῦσαν ἀρωματώδεις θάμνους καὶ ἄλλα δενδρύλλια, ἀπὸ τὰ ὁποῖα αἱ μέλισσαι τῆς περιοχῆς κατεσκεύαζαν τὸ περίφημο Ὑμήττειον μέλι.

Ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων, προελληνικαὶ καὶ ἑλληνικαὶ φυλαὶ ἵδρυσαν ἱερὰ καὶ ναοὺς σ' αὐτὴν τὴν περιοχή. Τῆς Ἀρτέμιδος, τῆς Δήμητρας, τῆς Ρέας ἢ Κυβέλης, καὶ μυστηριακὰ σκηνώματα πολὺ πρὸ τῶν Ἐλευσινίων. Ἀργότερα, στὰ πρῶτα χριστιανικὰ χρόνια, ὁ Ὑμηττὸς ἐφιλοξένησε τὸν πρωιμώτατον Χριστιανικὸν Μοναχισμὸν καὶ ἀπετέλεσε τὴν Μοναστικὴν Πολιτείαν καὶ τὰ Διδασκαλεῖα τῆς νέας θρησκείας, ἀπὸ τοῦ τετάρτου μ. Χ. αἰῶνος μέχρι καὶ τοῦ δεκάτου ἐνάτου.

Διὰ τὴν ἵδρυσιν τοῦ Μοναστηριοῦ τῆς Καισαριανῆς δὲν ὑπάρχουν βεβαιωμένα χρονολογικὰ τεκμήρια. Ὅπως φαίνεται, τὸ μοναστῆρι πρωτοχτίστηκε τὸν 11ον μ.Χ. αἰῶνα.

Φαίνεται ὅτι εἰς τὴν θέσιν αὐτὴν ὑπῆρχε ἀπὸ τοῦ 730 μιὰ ἐκκλησία. Ἡ ἐκκλησία αὐτὴ ἔγινε φιλοσοφικὴ χριστιανικὴ σχολή, διότι ἡ Ἀθήνα, πατρίδα τῆς φιλοσοφίας μετὰ τὸ κλείσιμο τῶν φιλοσοφικῶν σχολῶν, μὲ τὸ γνωστὸν διάταγμα τοῦ Ἰουστινιανοῦ,

αἰσθάνθηκε ζωντανὴν τὴν ἔλλειψιν τῆς φιλοσοφικῆς διδασκαλίας. Οἱ χριστιανοὶ ἐπωφελήθηκαν ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἀνάγκην καὶ ἵδρυσαν νέαν φιλοσοφικὴν σχολήν, ἀλλὰ χριστιανικήν, ἐδῶ σ᾽ αὐτὴν τὴν περιοχή. Φαίνεται ὅτι μαζὺ μὲ τὴν χριστιανικὴν διδασκαλίαν, στὰ κρυφά, ἐδιδάσκοντο καὶ οἱ ἀρχαῖες ἑλληνικὲς φιλοσοφικὲς θεωρίες. Πρᾶγμα ποὺ ἔκαμε τοὺς Ἀθηναίους νὰ προσέξουν καὶ νὰ ἐκτιμήσουν τὴν Καισαριανή. Στὴν σχολὴ αὐτὴ ἐδίδαξαν ὁ Γεώργιος Γεμιστὸς ἢ Πλήθων καὶ ἄλλοι.

Σιγὰ - σιγὰ σ᾽ αὐτὴ τὴν σχολὴ ἐδημιουργήθηκε ἕνα κοινόβιον τῶν μαθητῶν, ποὺ μὲ τὸν καιρὸ μετετράπη σὲ μοναστῆρι.

Καὶ ἔτσι στὸν 11ον αἰῶνα εὑρίσκομε ὠργανωμένο μοναστῆρι, χριστιανικὸ φυσικά, ἀφοῦ πρῶτα, μὲ τὸν καιρό, ἐξωρίσθησαν οἱ ἀρχαῖες φιλοσοφικὲς θεωρίες.

Ἡ παράδοσις λέγει ὅτι 50 ἢ 60 χρόνια μετὰ τὴν κατοχὴ τῆς Ἀθήνας ἀπὸ τοὺς Τούρκους, ἦλθε ἀπὸ τὸν Εὔριπον (Χαλκίδα) ὁ Ἅγιος Τιμόθεος καὶ ἔκτισε τὸ μοναστῆρι τῆς Πεντέλης, τὸ 1518, ἐπὶ πατριάρχου Ἱερεμίου τοῦ Α΄. Ὁ σουλτὰν Σελὴμ εἶχε βγάλει ἕνα φιρμάνι νὰ ἀφαιρεθοῦν ὅλοι οἱ ναοὶ ἀπὸ τοὺς χριστιανοὺς καὶ νὰ γίνουν τζαμιά. Τότε ὁ ἀρχιερεὺς τοῦ Εὐρίπου Τιμόθεος, ἀπὸ τὸν Κάλαμο τοῦ Ὠρωποῦ, παρῃτήθη ἀπὸ μητροπολίτης καὶ ἦλθε στὴν Πεντέλη ὅπου ἔκτισε τὸ μοναστῆρι.

Ἐκείνην τὴν ἐποχὴ ἡ Πεντέλη ἐθεωρεῖτο ὅτι βρίσκεται μακρυὰ ἀπὸ τὴν Ἀθήνα. Σιγὰ - σιγά, μὲ τὸ μοναστῆρι της, ἔγινε τὸ προπύργιον τῶν καταδιωκομένων ἑλλήνων. Ὅλοι οἱ καταδιωκόμενοι κατέφευγαν ἐκεῖ. Ἐγυμνάζοντο κιόλας. Ἔτσι ποὺ ἡ Πεντέλη κατήντησε νὰ εἶναι καὶ στρατόπεδον. Πολλοὺς ἔκρυβε, ἐφωδίαζε μὲ τρόφιμα τοὺς ἀρματωλοὺς καὶ κλέφτες ἢ τοὺς παρεῖχε καὶ ἄσυλο.

Τὸ μοναστῆρι κατάφερε νὰ ἔχῃ προνόμια. Εἶχε μιὰ θαυμασία βιβλιοθήκη, ποὺ δὲν σώζεται πιὰ καὶ πολλὰ ἔγγραφα ποὺ χαθήκανε ὅταν οἱ στρατιῶται τοῦ Ὀμὲρ Βρυώνη ἀνεκάλυψαν τὴν κρύπτη τῆς μονῆς.

Εἶχεν ἀποκτήσει μεγάλη περιουσία καὶ ἐπλήρωνε στὴν Τουρκία 6.000 λίτρες σὲ μέλι καὶ πολλὰ σὲ χρῆμα.

Ὁ σημερινὸς ναὸς εἶναι βυζαντινὸς τοῦ ΙΑ΄ αἰῶνος μὲ τοιχογραφίες τοῦ ΙΣΤ΄ αἰῶνος τῆς Κρητικῆς σχολῆς. Πιθανῶς τὸν ΙΒ΄ αἰῶνα προσετέθη ὁ νάρθηξ μὲ χαμηλὸν τροῦλλον καὶ μὲ τοιχογραφίας τοῦ 1632 ἀπὸ τὸν ζωγράφον Ἰωάννην τὸν Ὕπατον τὸν Πελοποννήσιον μὲ δαπάνας τῆς ἀθηναϊκῆς οἰκογενείας Μπενιζέλων..

Οἱ Τοῦρκοι ὠνόμαζαν τὸ μοναστῆρι Κὸτ—Μπασὶ (Κριοῦ κεφαλή). Καὶ τὸ ἐκτιμοῦσαν πάρα πολύ, διότι εἶχε δικό του νερό. Λέγουν μάλιστα ὅτι ἡ πηγὴ ποὺ ὠνομάζετο Συριανὴ εἶχε «θαυματουργὸ» νερό.

Ἡ πηγὴ αὐτὴ ἀναφέρεται καὶ ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα ὡς «Κυλλοῦ Πῆρα», ἡ σημερινὴ Καλοποῦλα. Τὸ νερὸ τῆς πηγῆς αὐ-

της, έλεγαν, ότι έκανε τις στείρες γυναίκες νά μείνουν έγκυες.

Υπάρχει καί ένα δίστιχο λαϊκό:

Τής Καλοπούλας τό νερό
λένε πώς έχει βδέλλες
Βδέλλες δέν έχει τό νερό,
μόνο όμορφες κοπέλλες

Διά τήν προέλευσιν τού ονόματος Καισαριανή, υπάρχουν πολλές εκδοχές. Μερικοί θέλουν νά τό αποδώσουν σέ κάποιον ηγούμενον Καισάριον. Ωνομάζετο καί Συριανή ή Σεργιανή. Τό Συριανή ίσως νά προέρχεται από τήν λέξιν Σεργιάνι, περίπατος. Υπάρχει καί τό σχετικό τραγούδι εκείνης τής εποχής.

Στην Σεργιανή σεργιάνι
και στην Πεντέλη μέλι
και στό Δαφνί κρύο νερό
πού πίνουν οι άγγελοι

Άλλοι θέλουν νά τό αποδώσουν σέ μιά μοναχή Καισαριανή, πού είχε μετόχι εκεί κοντά.

Άλλοι, σέ μιά εικόνα τής Παναγίας πού ζωγραφίστηκε στήν Καισάρεια καί βρέθηκε στό μοναστήρι: Παναγία ή Καισαριανή.

Άλλη πάλιν εκδοχή είναι ότι ολίγον πρό τού θανάτου τού αυτοκράτορος Λέοντος τού Δ΄ τού επικαλουμένου Χαζάρου, συζύγου τής αυτοκρατείρας Ειρήνης τής Αθηναίας, ή Ειρήνη γιά νά εξασφαλίση τόν θρόνον στόν υιόν της Κωνσταντίνον, ηνάγκασε τόν σύζυγόν της νά διατάξη τόν ευνουχισμόν καί τήν Μοναχικήν κουράν τών πέντε ετεροθαλών αδελφών του, οί όποιοι είχαν ήδη αναγνωρισθή Καίσαρες. Ή Ειρήνη δέν αρκέσθηκε σ' αυτά, τούς εσυκοφάντησε ώς συνωμοτούντας καί επέτυχε τήν τύφλωσίν των. Οί πέντε αυτοί τυφλοί καί ανάπηροι Καίσαρες παρεδόθησαν στήν αυστηράν επίβλεψιν τού αδελφού τής Ειρήνης, Κωνσταντίνου Σαρανταπήχου, διοικητού τότε τών Αθηνών, καί εκλείσθησαν στό μοναστήρι τής Πεντέλης. Όπως δέχεται ό αοίδιμος καθηγητής τής Βυζαντινής ιστορίας Κ. Άμαντος, ωνομάσθη Καισαριανή από τούς εξορίστους τυφλούς Καίσαρας, πού έζησαν σ' αυτή τήν περιοχή.

Άλλη εκδοχή: Καισαριανή είναι μικρά συνήθης παραφθορά τής λέξεως Σαιριανή, τής κόρης τού Κελεού, πού πανδρεύθηκε τόν Κρόκωνα Σαισάραν. Ή Σαισαρία αυτή ωνομάσθη Καισάρια από τόν ήρωα Ελευσίνα, τόν υιόν τού Ερμού καί τής Δαείρας τού ωκεανού. Καί ή τοποθεσία ωνομάσθη Σαιριανή, μέ ναούς καί μυστηριακά σκηνώματα όπου ετελούντο τά Σαισάρια μυστήρια, πολύ πρό τών Ελευσινίων.

(Ομιλία στήν Καισαριανή κατά τόν εορτασμόν τής 41ης επετείου τού Αρχαιοφίλου Ομίλου Εκδρομών).

41η Ἐπέτειος
τοῦ Ἀρχαιοφίλου Ὁμίλου Ἐυδρομῶν

Ὁμιλία κ. ΕΥΑΓΓ. ΤΣΙΤΣΩΝΗ

Ο ΑΡΧΑΙΟΦΙΛΟΣ Ὅμιλος Ἐκδρομῶν (ὁδὸς Φιλελλήνων καὶ Νικοδήμου ἀριθ. 2) ὠργάνωσε καὶ πάλι τὴν καθιερωμένη ἐτησία πανηγυρικὴ ἐκδρομὴ στὸν Ὑμηττό, γιὰ τὴν 41η ἐπέτειο τῆς πρώτης του ἐκδρομῆς, στὴν Καλοπούλα, πάνω ἀπὸ τὸ Μοναστῆρι τῆς Καισαριανῆς.

Ο ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ τοῦ Ὁμίλου κ. Εὐάγγελος Τσιτσώνης ἐξεφώνησε τὸν «πανηγυρικὸν» τῆς ἡμέρας.

Ἐτόνισε «ὅτι ὁ Ἀρχαιόφιλος Ὅμιλος Ἐκδρομῶν δὲν εἶναι ἁπλῶς καὶ μόνον ἕνα φυσιολατρικὸν σωματεῖον, μὲ ἀποκλειστικὸν προορισμὸν τὴν μετάβασιν εἰς τὴν ἐξοχὴν πρὸς διασκέδασιν, ἀλλὰ εἶναι σωματεῖον μὲ πνευματικὰς παραδόσεις καὶ ἔχει σκοπὸν τὴν ἔρευναν καὶ ἐναρμόνισιν πρὸς τοὺς φυσικοὺς νόμους. Διὰ τοῦτο καὶ ἔχει ὡς ἔμβλημά του τὴν τριλογίαν: ΦΥΣΙΣ - ΑΛΗΘΕΙΑ - ΑΝΘΡΩΠΙΣΜΟΣ.

Ὁ κ. Τσιτσώνης ἡρμήνευσε δι' ὀλίγων τὴν τριλογίαν, ἡ ὁποία εἶναι συμπύκνωσις ἀρχῶν καὶ ἰδεῶν μιᾶς ὁλοκληρωμένης κοσμοθεωρίας ἡ ὁποία, ἐὰν μελετηθῆ καὶ ἐφαρμοσθῆ, δύναται νὰ μᾶς καταστήση ἱκανοὺς ὄχι μόνον νὰ κατανοήσωμεν τὴν ἀρχαίαν σοφίαν, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀκολουθήσωμεν τὰ ἴχνη τῶν προγόνων μας οἵτινες, ὡς γνωστόν, ἐδόξασαν τὴν χώραν μας.

Ἐν συνεχεία ἐξήγησε διατὶ οἱ ἱδρυταὶ τοῦ Ὁμίλου καὶ πρῶτοι ἐκδρομεῖς ἐδιάλεξαν τὴν τοποθεσίαν τῆς πρώτης των ἐξορμήσεως.

Εἰς τὴν τοποθεσίαν αὐτὴν — εἶπεν — ὑπῆρξαν καὶ ἔζησαν ἄλλοτε ἐκλεκτοὶ μύσται οἱ ὁποῖοι ἀνήγειραν ναούς, εἰς τοὺς ὁποίους προσήρχοντο ὅλοι ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ἐπόθουν τὴν ἀλήθειαν.

Ἐξ αὐτῶν ἀνέφερε τὸ ἱερατικὸν γένος τῶν Μινιῶν καὶ κατόπιν τὸ τῶν Λυκομηδῶν, λαῶν, οἱ ὁποῖοι, ὡς εἶπεν, ἐμυσταγώγησαν τοὺς κατοίκους τῆς Κεκροπίας (ἔτσι ἐλέγοντο τότε αἱ Ἀθῆναι).

Συνεχίζων εἶπεν ὅτι, κατὰ τοὺς Ἡρόδοτον, Παυσανίαν καὶ Ἡσύχιον εἰς τὰς παρυφὰς τοῦ Ὑμηττοῦ καὶ εἰς τὸ μέρος ὅπου ὑπῆρχον τρεῖς πηγαὶ ἐγκατεστάθησαν οἱ Πελασγοὶ καὶ ἐκ τῆς φυλῆς τῶν Φλυασίων προσῆλθε καὶ ἐγκατεστάθη τὸ ἀναφερθὲν γένος τῶν Λυκομηδῶν ὅπερ ἵδρυσε τελεστήριον, ὅπου ἐτελοῦντο αἱ ἱεραὶ πράξεις τῆς μυστικῆς των λατρείας.

Αὐτὸς κυρίως, ἐτόνισε, ἦτο ὁ λόγος διὰ τὸν ὁποῖον, ἐγένετο ἐνταῦθα ἡ πρώτη ἐκδρομὴ τοῦ Ὁμίλου μας.

Ὁδηγὸς Ζωῆς

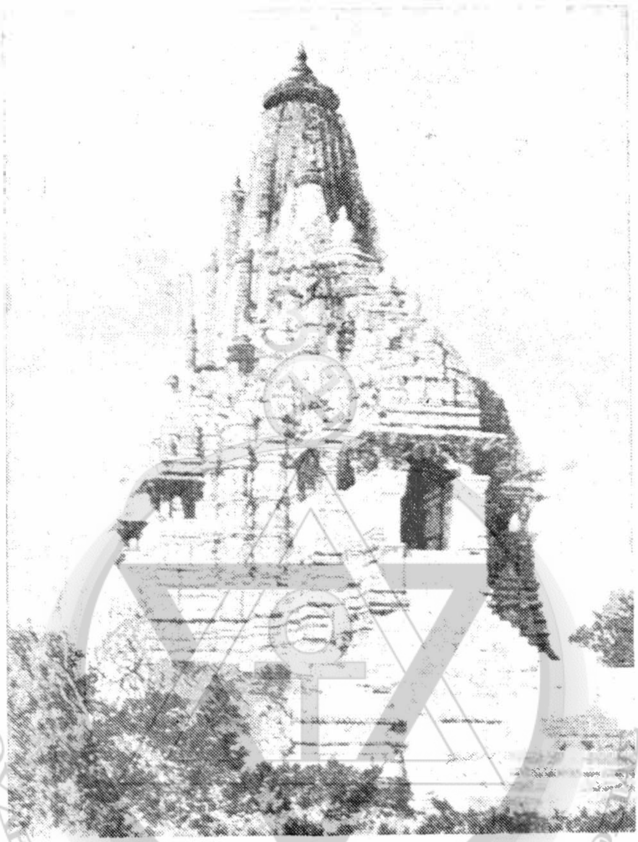
Ὑπὸ Sixto Charneco Murillo
Ἀπὸ τὸ New Age, Οὐάσιγκτων

Η ΖΩΗ ἀμείβει ἐκείνους ποὺ ἐνεργοῦν πρὸς τοὺς ἄλλους καθὼς θὰ ἤθελαν οἱ ἄλλοι νὰ ἐνεργοῦν πρὸς αὐτούς. Τὸ νὰ εἶναι κανεὶς εὐγενής, φιλόφρων, ὑπομονητικός, πρόθυμος καὶ εὐχάριστος, συνιστᾶ δύναμι.

Θὰ μποροῦσε κανεὶς νὰ ἀπαριθμήση μερικοὺς κανόνες συμπεριφορᾶς, ποὺ ἀποτελοῦν σημαντικὸ κεφάλαιο γιὰ τὴ ζωή.

1. Μὴ δείχνης ποτὲ θυμό.
2. Μὴν αἰσθάνεσαι φθόνο ἢ ζηλοτυπία.
3. Μὴ παραδίδεσαι σὲ σαρκασμό.
4. Κράτα γιὰ τὸν ἑαυτό σου τὶς δυσάρεστες γνῶμες.
5. Μὴν κριτικάρης ποτὲ τοὺς ἄλλους μπροστὰ σὲ φίλους ἢ συγγενεῖς των.
6. Ποτὲ μὴ μιλᾷς γιὰ πράγματα ποὺ δὲν θὰ τὰ ἔλεγες σὲ μιὰ κυρία, ποὺ σοῦ σύστησαν μόλις.
7. Μὴ δίνεις ἀνεκπλήρωτες ὑποσχέσεις.
8. Μὴν ἀποφεύγης ποτὲ τὸν πιστωτή.
9. Ἔσο τίμιος μὲ τὸν ἑαυτό σου καὶ μὲ τοὺς ἄλλους.
10. Θέσε στὴν χειραψία σου εἰλικρίνεια.
11. Πρόσεχε τὶς ἀπόψεις, αἰσθήματα καὶ δικαιώματα τῶν ἄλλων.
12. Μὴ συζητᾶς μὲ πρόσωπο ἐρεθισμένο ἢ παράλογο.
13. Ἔσο ἐχέμυθος δημοσίᾳ.
14. Μὴ γελοιοποιεῖς τὶς ἀδυναμίες τῶν ἄλλων.
15. Ἔσο γενναιόφρων καὶ συμβιβαστικός.
16. Καλλιέργει τὴν γενναιοφροσύνη στὴ σκέψι καὶ στὴν πρᾶξι.
17. Μὴν ἀνταγωνίζεσαι τοὺς ἄλλους χωρὶς ἀνάγκη.
18. Μὴν ἐπιχειρεῖς νὰ εἰσδύσης ἐκεῖ ὅπου δὲν εἶσαι εὐπρόσδεκτος.
19. Μὴ ζητᾶς διευκόλυνσι ἀπὸ πρόσωπο μὴ φιλικό.
20. Νὰ παρέχης διευκολύνσεις μέσα στὰ πλαίσια τοῦ λογικοῦ.
21. Μὴν προσπαθεῖς νὰ μειώσης ὅσους εἶναι καλύτερα πληροφορημένοι ἀπὸ σένα.
22. Μὴν ξεχνᾶς ποτὲ τὸν Χρυσὸ Κανόνα: Πρᾶττε στοὺς ἄλλους ὅ,τι οἱ ἄλλοι ἐπιθυμεῖς νὰ πράττουν σὲ σένα.

Ἡ ἀγάπη γίνεται δύναμις διέπουσα τὴν προσωπικότητα τοῦ ἀνθρώπου. Ἀποτυπώνεται στὴ ζωή του σὰν θεϊκὴ σφραγίδα.

Ναὸς τοῦ Σίβα στὸ Καζράχο.

(Παλαιὰ χαλκογραφία)

Οἱ Ἰνδοὶ ΔΕΝ εἶναι εἰδωλολάτραι

Ὑπὸ τῆς Δρος RUTH RENYA
τοῦ Πανεπιστημίου PANJAB

ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΕΙΔΩΛΟΛΑΤΡΑΙ οἱ Ἰνδοὶ — ὑποστηρίζει ἡ δόκτωρ Ρούθ Ρευνά, Ἀμερικανίδα, ἡ ὁποία ἐγκατεστάθη τὸ 1959 στὴν Ἰνδία καὶ τώρα διδάσκει Ἰνδικὴ φιλοσοφία στὸ πανεπιστήμιο τοῦ Παντζάμπ. Τὸ ἄρθρο της ποὺ ἀκολουθεῖ ἐδημοσιεύθη στὸ περιοδικὸ **INDUISM**.

ΕΠΙΚΡΑΤΕΙ στὴν Δύσι καὶ ἰδιαιτέρως ἀνάμεσα στὰ Χριστιανικὰ ἔθνη ἡ ἐντύπωσις ὅτι ἡ Ἰνδία εἶναι μιὰ δίχως Θεὸ χώρα ἀπίστων καὶ εἰδωλολατρῶν. Ἡ ἐντύπωσις αὐτὴ δὲν προέρχεται ἐξ ὁλοκλήρου ἀπὸ τὸν ἐθισμὸ σὲ μιὰ ἰδεολογία ποὺ διδάσκει ὅτι τὸ Θεῖον ἐπιφυλάσσει ἰδιαίτερη εὔνοια σ' ὅσους ἔχουν βαπτισθῆ καὶ αἰώνια κόλασι στοὺς ἄλλους ἀνθρώπους. Ἡ ἐναντίον τῶν Ἰνδῶν κατηγορία γιὰ εἰδωλολατρεία προέρχεται, κατὰ τὸ πλεῖστον, ἀπὸ τὴν ἐκ μέρους τῶν Δυτικῶν παρανόησι τῆς πλουσίας καὶ ἀφειδοῦς μυθολογίας τοῦ Ἰνδικοῦ πανθέου καὶ τῶν συμβολικῶν ἐκφράσεων στὶς Βέδες καὶ τὶς Οὐπανισὰδ στὴν ἀπόπειρά τους νὰ χειραγωγήσουν τὴν ἀνθρώπινη διαγωγὴ καὶ σκέψι. Ἡ βαθύτατη σοφία τοῦ παρελθόντος μᾶς μεταδίδεται μὲ τὸν μῦθο καὶ τὴν ἀλληγορία, ὥστε ὁ μορφωμένος Ἰνδός, ποὺ εἶναι ἐνήμερος τῆς παραδοσιακῆς λαογραφίας, ἀντιλαμβάνεται τὰ ὑπονοούμενα καὶ δὲν ἐκλαμβάνει τὶς ἐξωτερικὲς ἐμφανίσεις στὴν κυριολεξία.

Ἡ Τριμούρτη (Βράχμα, Βισνοῦ καὶ Σίβα) ἐκ πρώτης ἀπόψεως φαίνεται ν' ἀποτελῆται ἀπὸ τρεῖς θεοὺς ἁμιλλωμένους νὰ κατακτήσουν εὐμενέστερη θέσι στὴν λατρεία τῶν ἀνθρώπων. Οἱ κριτικοὶ τῆς Ἰνδικῆς πνευματικῆς σκέψεως παραβλέπουν τὸ γεγονὸς ὅτι καὶ οἱ τρεῖς παρουσιάζονται ταυτόσημα μὲ τὴν ἴδια ἔκφρασι καὶ τὰ ἴδια χαρακτηριστικά, δείχνοντας ὅτι εἶναι ἕνας καὶ ὁ αὐτός. Ἡ Ἰνδικὴ ὀρθοδοξία εἶναι βασικὰ μονιστική, μονοθεϊστική, εἰς πεῖσμα τοῦ πλήθους τῶν θεῶν καὶ ὑπερανθρώπων ὄντων ποὺ κατακλύζουν τὴν μυθολογία. Ἡ πληθώρα τῶν θεῶν καὶ θεαινῶν δὲν εἶναι παρὰ εἰδικὲς ἐκδηλώσεις ὡρισμένων ἀρετῶν, στάσεων, ὄψεων τοῦ ἑνὸς Θεοῦ, ποὺ τιμῶνται καὶ λατρεύονται ὑπὸ τὰ συμβολικὰ προσωπεῖα. Καὶ σκοπὸς τῆς Ἰνδικῆς σοφίας εἶναι ἀκριβῶς ἡ κατανόησις αὐτῆς τῆς ἑνότητος.

Στοὺς τοίχους τῶν δωματίων τοῦ μικροῦ μου διαμερίσματος εἶναι ἀνηρτημένα πλαισιωμένα πολύχρωμα πορτραῖτα τοῦ Βισνοῦ, τῆς Σαρασβάτη, τῆς Λακσίμι, τοῦ Κρίσνα καὶ τοῦ Γανέσα (1) πρὸ τῶν ὁποίων καίω κάθε πρωὶ ἀρωματικὲς βέργες, προσεκτικὰ διαλεγμένες μὲ τὰ πιὸ ἐξωτικὰ ἀρώματα. Εἶναι ἡ προσφορὰ εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν Θεὸ γιὰ τὴν γενναιοδωρία του νὰ μοῦ δώση τὴν δύναμι νὰ διευθύνω τὴν ζωή μου (Βισνοῦ), ταλέντο (Σαρασβάτη), πλοῦτο νοῦ καὶ πνεύματος (Λακσίμι), τάσι πρὸς αὐτογνωσίαν (Κρισνᾶ) καὶ σκέψι (Γανέσα) γιὰ νὰ συλλάβω τὴν Ἑνότητα καὶ Μοναδικότητα σὲ ὅλα, ὅσα τὰ ποικίλα πορτραῖτα ἀντιπροσωπεύουν.

Ἀλλὰ σημαντικώτερος ὅλων, πολυαγαπημένος καὶ ἀφάνταστα δημοφιλὴς εἶναι ὁ Γανέσα, ὁ Μπαγκαβάν μου (2). Ἡ δήλωσίς μου αὐτὴ δὲν ἔχει τὴν ἔννοια ὅτι τὸν πιστεύω σὰν ἕνα ὑπερμέγεθες, βαρὺ πλάσμα ποὺ διασκελίζει νωχελῶς τὸν ἀστρικὸ κόσμο καὶ εἶναι θεός. Ὁ Γανέσα ἀντι-

Θεαὶ τῆς μακροζωΐας — θιβετιανὴ ξυλογραφία τοῦ 18ου αἰῶνος.
('Από τὴν συλλογὴ «Οἱ 300 θεοί»).

προσωπεύει γιὰ μένα τὴν ἰσχὺ τοῦ πνεύματος, ποὺ βρῆκα στὴν θεώρησι τοῦ Θείου καὶ ποὺ μὲ βοήθησε νὰ ξεπεράσω τὶς τόσες προσωπικές μου δυσκολίες τῆς ζωῆς, διότι ὁ Γανέσα εἶναι ὁ Κύριος τῶν 'Εμποδίων. Εἰσχωρεῖ στὴν ἀδιαπέραστη ζούγκλα τῆς ζωῆς. Διασχίζει τὴν ἐρημιά, ποδοπατάει ἀγκαθωτοὺς θάμνους, λυγίζει καὶ ξερριζώνει δέντρα ποὺ κλείνουν τὴν 'Ατραπό, διαβαίνει ποταμοὺς θλίψεως καὶ λίμνες ἀπογοητεύσεως μ' εὐκολία. Καὶ ὁ «βαχάν» του, τὸ ποντίκι ποὺ τὸν ἀκολουθεῖ παντοῦ, μπορεῖ νὰ εἰσχωρήση στὸν σιτοβολῶνα (τῆς Κοσμικῆς 'Αλήθειας) ὅσο κι' ἂν εἶναι κλειδωμένος μὲ τὰ χρυσᾶ κλειδιὰ τῆς Μάγια. Οἱ δυό τους μαζὶ ἀντιπροσωπεύουν τὴν δύναμι τοῦ Θεοῦ νὰ συντρίβουν κάθε ἐμπόδιο καὶ νὰ κατανικοῦν ὅσους μπλοκάρουν τὴν 'Οδό. 'Αλλὰ ἡ δύναμις τοῦ Γανέσα εἶναι καὶ δική μου δύναμις, διότι — ὅπως καὶ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι — εἶμαι ὁ Γανέσα, ὁ 'Εαυτός, καθὼς καὶ τὸ ποντικάκι, τὸ ἐνσαρκωμένο ἐμπειρικὸ ἐγώ. Καὶ ὅποια μορφὴ κι' ἂν ἀντικρύζω πάνω μου, ὁ συμβολικὸς Γανέσα μοῦ δείχνει ὅτι ἔχω, κι' ἐγώ, τὴν δύναμι ν' ἀντιμετωπίσω καὶ νὰ ξεπεράσω, καὶ νὰ ὑπερπηδήσω τὶς ἀπαιτήσεις τῆς ἐφημέρου ὑπάρξεως, διότι ἔχω κι' ἐγὼ τὴν δύναμι νὰ κατανοήσω τὸ 'Εγώ.

'Ο Γανέσα ἀντιπροσωπεύει, ἐπὶ πλέον, τὴν Διάνοια τοῦ Θεοῦ, διότι, κατὰ τὸν μῦθο, ξεπήδησε ἀπὸ τὸ νοῦ τῆς Πάρβατη, τῆς συζύγου τοῦ Σίβα, ὁ ὁποῖος θεωρεῖται προσωποποίησις τῆς πληρότητος τοῦ 'Απολύτου. Σὰν διάνοια τοῦ Θεοῦ, ὁ Γανέσα εἶναι πάτρων τῆς μαθήσεως. 'Η ἱκεσία πρὸς τὸν Σρὶ Γανέσα εἶναι ἱκεσία πρὸς τὸν Θεό, γιὰ μιὰ διάνοια γερή, δεκτική, διατηρητική, ἑπομένως γιὰ τὴν ἐπιτυχία στοὺς ἀκαδημαϊκοὺς κύκλους.

Οἱ φαινομενικὰ ἀντιφατικὲς ὄψεις τῆς ὑπάρξεως - δημιουργίας (Βράχμας), διατηρήσεως (Βισνοῦ) καὶ διαλύσεως (Σίβα) — ἐξεταζόμενες ἀπὸ τὸ ἐπίπεδο τοῦ Θείου, ποὺ τὸ προσεγγίζε κανεὶς μὲ τὴν φώτισι τῆς γιόγκα — εἶναι ἕνα καὶ τὸ αὐτὸ ὡς πρὸς τὴν προέλευσι καὶ τὴν σημασία. Αὐτὴ ἡ θεικὴ τριάς, μαζὶ μὲ τοὺς ἐλάσσονες ἀναρίθμητους θεούς, ἀντιπροσωπεύουν τὶς δυνάμεις καὶ ἐκδηλώσεις τοῦ Ἀδιαιρέτου Ἑνός. Εἶναι ἡ φαινομενικὰ μεταβαλλομένη αὐτοεκδήλωσις τῆς μιᾶς ἐνεργείας τῆς ζωῆς, ἡ ὁποία, ἂν καὶ ἀποκαλυφθεῖσα σὲ πολλαπλοὺς τρόπους, τελικὰ εἶναι πέραν καὶ ὑπεράνω τῶν ἀλλαγῶν, ποὺ τάχα τὴν ἀφοροῦν.

Ἡ Ἰνδικὴ σοφία, ἡ Ἰνδικὴ θρησκεία, δέχεται τὴν ζωικὴ ὕπαρξι, τὶς περιπέτειες τῆς ζωῆς καὶ τὶς μορφὲς τοῦ θανάτου σὰν σκοτεινοὺς τόνους μιᾶς κοσμικῆς συμφωνίας, ποὺ ἡ τρομερή της μουσική, κατὰ παράδοξο τρόπο, τείνει πρὸς τὴν ὑπέρτατη ἡσυχία καὶ σιωπὴ τοῦ Ἀπολύτου.

Πράγματι, οἱ Ἰνδοὶ δὲν εἶναι εἰδωλολάτραι.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

(1) Στὴν Ἰνδικὴ Τριάδα (Τριμούρτη) ὁ Βράχμας παρουσιάζεται ὡς θεὸς τῆς δημιουργίας, ὁ Βισνοῦ θεος τῆς συντηρήσεως καὶ ὁ Σίβα, θεος τῆς καταστροφῆς. Ὁ Βράχμας, σύμβολον τοῦ ἡλίου, ἐμφανίζεται με τέσσαρα προσωπα καὶ τέσσαρα χερια, καὶ μεταφέρεται ἐπὶ κύκνου. Σύζυγός του εἶναι ἡ Σαρασβάτη, θεὰ τῆς τέχνης, τῆς ρητορικῆς, τῆς μουσικῆς καὶ τῆς φιλολογίας, ποὺ εἰκονίζεται καθισμένη πάνω σὲ παγῶνι κρατώντας ἕνα μουσικὸ ὄργανον ἢ βιβλίο. Ὁ Βισνοῦ, ποὺ το ὄνομά του παράγεται ἀπὸ τὴν σανσκριτικὴ ρίζα β ὶ ς (εἰσέρχεσθαι, διοπτεύειν), εἶναι ὁ θεὸς ὁ πανταχοῦ παρὼν καὶ τὰ πάντα πληρῶν τῶν Ἰνδῶν, πολὺ φιλάνθρωπος, περιοδικῶς ἐνσαρκούμενος καὶ κατερχόμενος στὴ γῆ, ὑπο μορφὴν νάνου, καλογήρου, βασιλέως, λιονταριοῦ, ψαριοῦ, χελώνης ἢ κάπρου, γιὰ νὰ τιμωρήση ἢ βοηθήση τοὺς ἀνθρώπους, ἀποφασισμένος νὰ ἐνσαρκωθῆ σὲ ἄσπρο ἄλογο, κατὰ τὴν μέλλουσα καταστροφὴ τοῦ κόσμου, γιὰ νὰ τὸν ἀνακαινίση. Ἡ Λακσίμι εἶναι σύζυγός του, θεὰ τῆς καλλονῆς, τοῦ πλούτου καὶ τῆς γονιμότητος. Εἰκονίζεται μὲ τέσσαρα χέρια καὶ κρατάει ἄνθος λωτοῦ. Ὁ Κρίσνα εἶναι ἡ ὀγδοη ἐνσάρκωσις τοῦ Βισνοῦ. Ὅσο γιὰ τὸν Γανέσα, τὸν ὁποῖον ἐπικαλοῦνται οἱ λόγιοι στο ξεκίνημα τῶν ἔργων τους, ἀλλὰ καὶ τιμοῦν ἰδιαιτέρως οἱ ἐμπορευόμενοι, καὶ ὁ ὁποῖος ἐμφανίζεται μὲ κεφάλι ἐλέφαντος, μὲ ἕνα μόνον χαυλιόδοντα, τέσσαρα χέρια καὶ ἱππεύων ἕνα μεγάλο ποντίκι, παίζει στὴν Ἰνδικὴ μυθολογία τὸν ρόλο τοῦ Ἑρμοῦ.

(2) Μπαγκαβάν: τίτλος ἀπονεμόμενος στὶς ἰνδικὲς θεότητες Βισνοῦ καὶ Κρισνᾶ, καθὼς καὶ στοὺς Βοῦδδες. Σανσκριτικά, σημαίνει «τρισευδαίμων».

ΤΑ ΧΡΥΣΑ ΣΚΑΛΟΠΑΤΙΑ

τῆς ΕΛΕΝΑΣ ΠΕΤΡΟΒΝΑ ΜΠΛΑΒΑΤΣΚΥ

Ὑπὸ SIDNEY A. COOK
«The Theosophist», Adyar

ΕΛΕΝΑ ΠΕΤΡΟΒΝΑ ΜΠΛΑΒΑΤΣΚΥ
Ἐλαιογραφία Hermann Schmiechen, 1885.
Στὴν αἴθουσα τῆς Θ.Ε. Μπενάρες, Ἰνδία.

21. ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ ΣΟΦΙΑΣ
20. ΤΟΥ ΜΑΘΗΤΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΝΑΟΝ
19. ΠΡΟΣ ΑΝΑΡΡΙΧΗΣΙΝ
18. ΣΤΗΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΚΛΙΜΑΚΑ
17. ΙΔΟΥ ΤΑ ΧΡΥΣΑ ΣΚΑΛΟΠΑΤΙΑ
16. ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΗΝ ΜΥΣΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ
15. ΙΔΕΩΔΟΥΣ ΠΡΟΟΔΟΥ ΚΑΙ ΤΕΛΕΙΟΠΟΙΗΣΕΩΣ
14. ΣΥΝΕΧΗΣ ΕΝΑΤΕΝΙΣΙΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ
13. ΤΩΝ ΘΥΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΑΔΙΚΙΑΣ
12. ΓΕΝΝΑΙΑ ΥΠΕΡΑΣΠΙΣΙΣ
11. ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΔΙΑΚΗΡΥΞΙΣ ΤΩΝ ΑΡΧΩΝ
10. ΘΑΡΡΑΛΕΑ ΑΝΤΟΧΗ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΑΔΙΚΙΑ
9. ΠΡΟΘΥΜΗ ΥΠΟΤΑΓΗ ΣΤΙΣ ΕΝΤΟΛΕΣ ΤΗΣ ΑΛΗΘΕΙΑΣ
8. ΑΙΣΘΗΜΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΟΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟ
7. ΕΤΟΙΜΟΤΗΣ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ ΚΑΙ ΑΠΟΔΟΧΗΣ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ
6. ΑΔΕΛΦΙΚΟΤΗΣ ΠΡΟΣ ΟΛΟΥΣ
5. ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΑΝΤΙΛΗΨΙΣ ΑΣΥΣΚΟΤΙΣΤΗ
4. ΠΝΕΥΜΑ ΖΩΗΡΟ
3. ΑΓΝΗ ΚΑΡΔΙΑ
2. ΝΟΥΣ ΑΝΟΙΚΤΟΣ
1. ΖΩΗ ΚΑΘΑΡΗ

(Σημ. ΙΛΙΣΟΥ: Στὶς 13 συμβουλὲς τῆς Ε. Π. Μ. ἐδόθη ἀνωτέρω ἡ σχηματικὴ παράστασις τῆς κλίμακος, ἡ ὁποία ἀρχίζει, φυσικά, ἀπὸ τὸ πιὸ χαμηλὸ σκαλοπάτι καὶ προχωρεῖ στὰ ὑψηλότερα. Ἑπομένως, τὸ κείμενον διαβάζεται ἀπὸ τὰ κάτω (ἀρ. 1) πρὸς τὰ ἄνω (21).

Η ΑΤΡΑΠΟΣ πρὸς τὴν Γνῶσιν δὲν εἶναι εὔκολη — ἔλεγε ἡ Ἕλενα Πετρόβνα Μπλαβάτσκυ — καὶ ἡ προσέγγισις πρὸς τὴν Ἀλήθεια μπορεῖ νὰ ἐπιτευχθῆ μόνον μὲ τὴν ἀφιέρωσι μιᾶς ὁλόκληρης ζωῆς. Μεταξὺ τῶν ὁδηγιῶν ποὺ ἐκληροδότησε στοὺς σπουδαστὰς τῆς Θεοσοφίας εἶναι

καὶ τὰ «Χρυσᾶ σκαλοπάτια», ὅπου ἐχρησιμοποίησε τὴν ἀλληγορία τῆς κλίμακος γιὰ τὴν πνευματικὴ «ἀναρρίχησι» τοῦ μαθητοῦ.

Τὸ ὅτι ἡ Ε. Π. Μ. μιλάει γιὰ κλίμακα ὑποβάλλει τὴν ἰδέα ὅτι πρέπει νὰ ὑπάρχη τάξις καὶ διαδοχὴ στὶς βαθμίδες, καὶ ὅτι ἡ κλίμακα ἔχει τέτοια μορφὴ καὶ κατασκευή, ὥστε κάθε βαθμίδα πρέπει νὰ πηδιέται σὲ κανονισμένη διαδοχή. Εἶναι ἐπίσης προφανὲς ὅτι ὁ ἐπιθυμῶν νὰ φθάση στὴν κορυφὴ δὲν πρέπει νὰ παραλείψη καμμία βαθμίδα κι' αὐτὸ πρέπει νὰ γίνη μὲ τὴν καθωρισμένη σειρά, διότι πρόκειται περὶ κλίμακος, ὄχι μόνον συμβολικῆς, ἀλλὰ καὶ κλίμακος στὴν διαγωγὴ τῆς ζωῆς.

Ἡ κλίμακα εἶναι χρυσῆ, διότι τὴν ἀποτελοῦν, μὲ τὴν μορφὴν βαθμίδων, ἀρχὲς ἁγνές, φωτεινὲς καὶ ἄσπιλες ἀρχές. Χρυσῆ καὶ ἔνδοξη εἶναι καὶ ἡ ἀνάβασις ἤ, ὅπως προτιμᾶ νὰ τὴν ἀποκαλῆ ἡ Ε. Π. Μ., ἡ ἀναρρίχησις, ἕνεκα τῶν δυσκολιῶν γιὰ τὸ ἀνέβασμα σὲ κάθε βαθμίδα.

Τὰ σκαλοπάτια πρέπει νὰ περασθοῦν ἕνα πρὸς ἕνα, χωρὶς νὰ ὑπερπηδηθῆ κανένα. Ἐδῶ δὲν συγχωρεῖται καμμία ἀκροβασία. Διότι ἡ κλίμακα ἔχει τὸ σχῆμα τῆς ἐξελίξεως, ἡ ὁποία εἶναι ἀδύνατη χωρὶς τὴν κανονικὴ διαδοχὴ τῆς προόδου. Ὅταν, μάλιστα, μπορέσουμε νὰ ἀντιληφθοῦμε τὴν κατασκευὴ τῆς κλίμακος αὐτῆς, θὰ πάρη μιὰ καινούργια σημασία καὶ ἀξία.

1. Ζωὴ καθαρή.

Εἶναι ἡ ἀπαραίτητη βάσις γιὰ κάθε ἐσωτερικὴ ἀνάπτυξι. Ἀποτελεῖ ἕνα στάδιο προόδου ὄχι εἰσέτι συνειδητό, ποὺ πρέπει νὰ ἐπιτευχθῆ στὴν συνήθη πορεία τῆς ἐξελικτικῆς κινήσεως, χωρὶς εἰδικὴ συνειδητὴ προσπάθεια. Δὲν εἶναι ἀναγκαίως ἡ συνέπεια διανοητικῶν ἐξυψώσεων, οὔτε πλήρους τελειοποιήσεως τοῦ χαρακτῆρος, ἀλλὰ μιὰ κατάστασις γενικῆς καλωσύνης, ἕνα πνεῦμα συνανθρωπισμοῦ, ἐκεῖνο ποὺ θὰ τὸ λέγαμε μαγνητικὴ ἁγνότητα. Δὲν συναντᾶται στὸν ἄνθρωπο, ποὺ ἡ ἔκφρασις ἢ ἡ ἐκδήλωσις τῆς συνειδήσεώς του εἶναι ἀκόμη πρωτόγονη, ἀλλὰ σ' ἐκεῖνον ποὺ ἔφθασε ἕναν ὡρισμένο τύπο διαγωγῆς καὶ ἀνθρώπινης συμπεριφορᾶς, ἡ ὁποία μπορεῖ νὰ γίνη βάσις περαιτέρω ἐσωτερικῆς ἀναπτύξεως. Εἶναι μιὰ κατάστασις ὅπου ἔφθασε ὁ ἄνθρωπος μέσῳ ἀσυναισθήτου ἐξελικτικῆς προόδου, μέχρι τοῦ σημείου ὅπου θ' ἀρχίση νὰ δρᾶ ἐνσυνείδητη προσπάθεια. Ἡ Μπλαβάτσκυ χρησιμοποιεῖ γιὰ τὸ εἶδος αὐτὸ τῆς ζωῆς τὴν ἀγγλικὴ λέξι clean, ποὺ σημαίνει καθαρή, ἁγνή, διαυγῆ. Θὰ μποροῦσε νὰ πῆ κανεὶς καί: φωτεινή. Μιὰ ζωή, ἡ ὁποία νὰ μὴ συνεπάγεται ὄνειδος οὔτε ἔναντι τρίτων, οὔτε ἔναντι τοῦ ἰδίου τοῦ ἑαυτοῦ. Καθαρὴ ἐξωτερικῶς καὶ ἐσωτερικῶς, χωρὶς τοξίνες ἐκτροπῶν. Τέλος, μιὰ ζωὴ προπαρασκευῆς γιὰ τὴν ἐνσυνείδητη ἄνοδο.

2. Νοῦς ἀνοικτός.

Ἐδῶ ἀρχίζει ἡ συνεργασία (μὲ τὸ θεῖον σχέδιον). Ἕως ἐδῶ ἡ ἐξέλιξις δίχως τὴν δική μας συνειδητὴ βοήθεια καὶ κατανόησι ἐδημιούργησε μιὰ ζωὴ καθαρὴ καὶ ἀνέπτυξε μέσα μας τὴν ἱκανότητα τῆς ἐνσυνειδήτου αὐτοκυριαρχίας. Τώρα ἐπιτελεῖται πρόοδος. Προλήψεις, προκαταλήψεις καὶ νοητικὲς προσηλώσεις πρέπει νὰ παραμερισθοῦν. Τὸ σύνθημα εἶναι «δεκτικότης», τὸ ξεκλείδωμα τοῦ νοῦ, γιὰ νὰ ἐπιτρέψη τὴν ἐξέτασι νέων ἰδεῶν, ἔστω καὶ ἀντιφατικῶν, ποὺ ἕως τώρα ἀπερρίπτοντο αὐτομάτως. Στὸ ἑξῆς, ὁ νοῦς δὲν πρέπει νὰ ἀποδέχεται ἰδέες ἀπὸ αὐτοματισμό, οὔτε ν' ἀπορρίπτη ἄλλες, ἀπὸ δυσκολία προσαρμογῆς. Τυφλὴ ἀποδοχὴ ἢ τυφλὴ ἀπόρριψις δὲν ἀποδεικνύει τὴν ὀρθότητα ἢ τὴν σφαλερότητα.

Ὅταν μιὰ καινούργια ἰδέα φαίνεται ἀντίθετη στὶς ἀντιλήψεις μας, πρέπει νὰ τὴν ἐπανεξετάσωμε, ἀλλὰ χωρὶς νὰ διστάσωμε νὰ ἀναθεωρήσωμε καὶ τὶς ἀντιλήψεις μας. Ἐξελίσσονται καὶ αἱ ἀντιλήψεις καὶ ὅ,τι σήμερα φαίνεται σὰν μιὰ ἁπλῆ ἄποψις, αὔριο, στὸ φῶς μιᾶς μεγαλύτερης σοφίας, μπορεῖ νὰ γίνη ἀλήθεια αἰώνια. Ἐξ ἄλλου, ἀντιλήψεις ἥσσονος σημασίας πρέπει ν' ἀντικαθίστανται ἀπὸ ἄλλες πλατύτερες, γενικώτερες, περιεκτικώτερες. Τὸ νὰ διαμορφωθῆ ἔτσι ὁ νοῦς ἀνοικτός, ἀποτελεῖ ἀνέβασμα σ' ἕνα σκαλοπάτι τῆς χρυσῆς κλίμακος.

Ἀλλὰ ἡ ἐνθάρρυνσις τῆς ἀμφιβολίας δὲν σημαίνει καὶ ζωὴ σὲ συνεχῆ ἀβεβαιότητα. Σημαίνει μόνον διαρκῆ ἀναζήτησι, ζωὴ μὲ βεβαιότητες λίγο ἐλαστικές, γιὰ νὰ ἀφήνη πέρασμα σὲ μεγαλύτερη γνῶσι. Σημαίνει ἔλεγχο, ἀξιολόγησι, ἐπαλήθευσι, παγίωσι ἑνὸς πυρῆνος ἀλήθειας, ποὺ νὰ εἶναι καταδικός μας, καὶ περιοδικῶς ἐπανέλεγχο γιὰ νὰ βεβαιωθοῦμε ὅτι ὁ νοῦς μας εἶναι ἐπαρκῶς ἐλαστικὸς γιὰ ν' ἀπορροφήση μιὰ νέα ἀλήθεια.

Ὁ Τοσκανίνι, ὁ διάσημος διευθυντὴς ὀρχήστρας, διετύπωσε τὸ ἰδεῶδες του μ' αὐτὴ τὴ φράσι: «Ἀφῆστε τὴν Ἀλήθεια νὰ λάμπη ἀνάμεσά μας ζωντανὴ καὶ ἄθικτη». Ἄθικτη, σημαίνει ἀπείραχτη, πλήρη, σὲ ὅλον τὸν δυναμισμό της.

Ἕνας νοῦς ἀνοικτὸς καὶ δεκτικός, ὁ ὁποῖος, ταυτοχρόνως, θὰ ἀποκλείη πᾶν ὅ,τι εἶναι κατώτερο καὶ ἀσυμβίβαστο μὲ τὸ προηγούμενο σκαλοπάτι, γιὰ τὴν «καθαρὴ ζωή».

3. Ἁγνὴ καρδιά.

Καὶ πάλι διατυπώνεται ἡ ἰδέα περὶ καθαρότητος τῆς ζωῆς στὴν συγκεκριμένη περίπτωσι τῆς καρδιᾶς. Ἡ καρδιὰ εἶναι τὸ ὄργανον ἐλέγχου, ποὺ ἀποφασίζει αὐτὸ ποὺ θέλει νὰ μεταδώση ὁ νοῦς. Ὁ νοῦς ἀποδέχεται ἢ ἀποκρούει, ἀλλὰ ἐπίσης συγκρατεῖ καὶ διαβιβάζει σὲ ἄλλους. Ἡ καρδιὰ ἐπιτελεῖ μιὰ ἐργασία ἐπιλογῆς. Ἡ ἁγνὴ καρδιὰ θὰ ἐπιτρέψη στὸ νοῦ νὰ μεταβιβάση μόνον τὸ ἀληθινό. Θ' ἀποκρούση τὸ ψεύτικο, αὐτὸ ποὺ εἶναι αἰτία πλάνης, ποὺ βλά-

πτει. «Μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὄψονται» (Ματθ. 5 : 8). «Ὄψονται», θὰ ἰδοῦν, σημαίνει ὅτι θ' ἀναγνωρίσουν ἢ θὰ γνωρίσουν τὸν Θεό. Θὰ γνωρίσουν τὸ καλόν. Ἡ καρδιὰ εἶναι τὸ ὄργανον τῆς ἀντιλήψεως καὶ κατανοήσεως. Ἡ καρδιὰ μεταβάλλει, διότι, ἐνῷ ὁ νοῦς δέχεται καὶ ἐξετάζει τὸ πᾶν, ἡ καρδιὰ ἐπιτρέπει μόνον στὸ ἀληθὲς νὰ θριαμβεύσῃ. Σύνθημα, λοιπόν, αὐτῆς τῆς βαθμίδος εἶναι «μεταλλαγή».

4. Πνεῦμα ζωηρό.

Ζωηρὸ θέλει νὰ πῇ ὀξύ, διεισδυτικό, ἐπίμονο, φλογερό, ἀκτινοβόλο, ἕτοιμο, ἐνθουσιῶδες.

Πνεῦμα, θέλει νὰ πῇ γενικώτερα τὴν διανόησι, τὴν ἐπιθυμία γνώσεως, τὴν προσπάθεια κατανοήσεως. Τὸ ζωηρὸ πνεῦμα εἶναι ὑπέρτερο τοῦ ἀνοικτοῦ νοῦ. Εἶναι μιὰ ὁρμή, μιὰ φλόγα στὴν ἀναζήτησι τῆς γνώσεως.

Τὸ ἄνοιγμα τοῦ νοῦ ἐπέτρεψε τὴν γνῶσι πολλῶν πραγμάτων. Ἐξετάσθηκαν, σὲ διάφορους βαθμοὺς καὶ ὄψεις τῆς γνώσεως. Ἀνοίχτηκαν πολλὲς διώρυγες τῆς μαθήσεως. Ἀφυπνίσθηκαν πολλὰ ἐνδιαφέροντα. Καὶ ἡ καρδιὰ κατέδειξε τὶς ἀξίες τοῦ νοῦ. Τώρα προστίθεται ἡ ὀξύτης τῆς διανοήσεως, ἡ φλογερὴ καὶ ἐνεργὸς ἀναζήτησις. Τὸ σύνθημα εἶναι «ἀναζήτησις».

Ἃς ἐπιθεωρήσωμε τώρα τὶς τέσσαρες πρῶτες βαθμίδες τῆς χρυσῆς κλίμακος.

1. Ζωὴ καθαρὴ — φυσικὴ
αἰθερικὴ — μαγνητικὴ
ἀστρικὴ — θυμικὴ
2. Νοῦς ἀνοικτὸς — νοητικὸν
3. Καρδιὰ ἁγνὴ — ἰδιότης διαισθητικὴ
4. Πνεῦμα ζωηρὸ — θέλησις.

Ξεκινώντας, λοιπόν, τὸ ἀνέβασμα στὴν κλίμακα τῆς ζωῆς, με σύνηθες ἐφόδιο τὴν καθαρότητα, ἀνεβήκαμε τρεῖς βαθμίδες, πραγματοποιώντας κάτι ἀπὸ τὶς ἰδιότητες τοῦ νοητικοῦ, βουδδικοῦ καὶ ἀτμικοῦ πεδίου: νοῦς, καρδιά, θέλησις, σὲ συνεργασία γιὰ τὸν σκοπό.

Σ' αὐτὲς τὶς τέσσαρες βαθμίδες βλέπομε νὰ καθορίζωνται διαδοχικὰ σὲ αὔξουσα ἐπιρροὴ ὅλες τὶς ἰδιότητες καὶ δυνάμεις τοῦ ἀνθρώπου.

Βέβαια, εἴμεθα ἀκόμη στὴν ἀρχὴ τῆς λειτουργίας των, ἀφοῦ εἴμεθα μονάχα στὶς τέσσαρες χαμηλότερες βαθμίδες τῆς Χρυσῆς Κλίμακος, ἀπὸ ὅπου πρέπει νὰ ἀρχίσῃ τὸ ἀνέβασμα, μὲ ἐνσυνείδητη ἄσκησι τῶν ἰδιοτήτων καὶ δυνάμεων αὐτῶν, γιὰ νὰ μπορέσωμε νὰ πλησιάσωμε τὴν ἑπόμενη ἀνώτερη βαθμίδα. Ὅλες αὐτὲς οἱ βαθμίδες δὲν εἶναι παρὰ μιὰ προετοιμασία γιὰ τὴν πέμπτη.

5. Πνευματικὴ ἀντίληψις ἀσυσκότιστη.

Ἐδῶ ἀρχίζει ἡ ἐπαφὴ μὲ τὴν Σοφία. Μὲ τὴν προετοιμασία ποὺ προηγήθη, μὲ τὴν βαθμιαία ἀπαλλαγὴ τῶν πέπλων, μὲ τὸ ἄνοιγμα τοῦ νοῦ, τὸν ἐξαγνισμὸ τῆς καρδιᾶς, μὲ τὴν ἀνάληψι τῆς ἀ-

ναζητήσεως. Μιὰ καρμικὴ βάσις ἔχει θεμελιωθῆ ὑποσυνειδήτως. Ἡ ἐργασία αὐτὴ θὰ ἀνοίξη τὸν δρόμο πρὸς τὸν Σκοπὸ τῆς Ζωῆς, πρὸς τὴν γέννησι τῆς συνειδήσεως περὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ μείζονος Ἐγώ μας.

Τὸ σύνθημα τῆς βαθμίδος αὐτῆς εἶναι «ἐνημέρωσις», μὲ τὴν ἔννοια τῆς ἀναγνωρίσεως τοῦ Μεγάλου Σχεδίου, ἀνακαλυπτομένου ἀπὸ τὴν φύσιν τοῦ Ἑαυτοῦ, ἑπομένως καὶ μὲ τὴν ἔννοια τῆς ἀφετηρίας γιὰ μιὰ νέα καὶ πληρέστερη ζωή. Νοῦς, καρδιά, θέλησις ἀναζητήσεως θὰ ἐκπαιδευθοῦν μερικῶς. Καὶ θὰ ἐπιτεθοῦν σ' ἕναν καινούργιο ἔλεγχο καὶ σ' ἕναν ὑψηλότερο σκοπό. Δὲν εἶναι πλέον αἱ ἰδιότητες τοῦ νοῦ, ἔστω καὶ ἀξιοποιημένες ἀπὸ τὴν κρίσι τῆς καρδιᾶς, ποὺ κυβερνοῦν. Εἰσέρχεται στὸν ἀγῶνα μιὰ νέα δύναμις βασιζομένη σὲ πνευματικὰ βάθρα. Αἱ χαμηλότεραι ἀξιώσεις ξεπεράσθηκαν, οἱ ἰδιότητες ὑπεβλήθησαν σὲ ἀσφαλῆ ἔλεγχο. Ὑπάρχουν ἀκόμη πάντοτε περιορισμοί, ἀλλὰ ὁ ὁρίζων ἀνυψώθη καὶ ἡ ζωὴ παίρνει νέα κατεύθυνσι. Ξεκινᾶμε ἀπὸ ἕνα πεδίον ὑψηλότερο, ἀφοῦ ἐγίναμε ὑπόλογοι ἀπέναντι στὸ Ἀνώτερο Ἐγὼ καὶ βαθμηδὸν ἀποδίδομε λιγώτερη προσοχὴ στὶς ἀξιώσεις τοῦ κατωτέρου ἐγώ.

Σ' αὐτὴ τὴν φάσι τῆς ἀφυπνίσεως τῆς πνευματικῆς διαγνώσεως φθάνομε ν' ἀντιληφθοῦμε πῶς οἱ διάφοροι περιορισμοὶ αὐτοεπιβάλλονται, ὁπότε ἀρχίζει ἡ προσπάθεια τῆς ὑπερνικήσεως καὶ μεταβολῆς τῶν ἐπιβεβλημένων συνθηκῶν. Ἔχει λεχθῆ ὅτι καμμιὰ ἐξαιρετικὴ πρόοδος δὲν ἔχει ἐπιτευχθῆ, παρὰ μόνον ἀπὸ ἐκείνους ποὺ πίστεψαν ὅτι ἔχουν μέσα τους δύναμι ἀνώτερη ἀπὸ τὶς περιστάσεις. Τὸ Κάρμα ὡς Νόμος δικαιοσύνης τώρα ἀναγνωρίζεται καὶ γίνεται ἀποδεκτὸν μὲ τὴν ἔννοια τῆς «ἐργασίας».

Μὲ τὸ ἀνέβασμα στὴν πέμπτη βαθμίδα θὰ πραγματοποιηθῆ ἕνας νέος προσανατολισμός. Ἐδῶ ὑπάρχει μιὰ ἐνέργεια διαφορετική, ἕνας σκοπὸς πιὸ ὑψηλός, μια ζωὴ πιὸ βαθειά, ἡ ἐπιρροὴ ἑνὸς Μεγαλυτέρου Ἀδελφοῦ — ἴσως μὲ τὸν διαλογισμὸ — μιὰ κατανόησις τοῦ ὅτι οἱ ἄνθρωποι ζοῦν στὸ κράτος πνευματικοῦ νόμου, ὁ ὁποῖος πρέπει νὰ ἐπιζητηθῆ, νὰ τηρηθῆ.

Καθὼς ἡ διευκρίνησις τῆς ἀντιλήψεως προχωρεῖ, ἡ ζωὴ παύει νὰ κυβερνᾶται ἀπὸ τὶς περιστάσεις καὶ τὶς ἐξωτερικὲς ἕλξεις, ἀρχίζει νὰ ὁδηγῆται ἔσωθεν. Βαθμηδὸν ὁ νοῦς καὶ ὅλες οἱ ἰδιότητες μένουν ἐλεύθερες νὰ συνεργασθοῦν στὴν πρακτικὴ ἐφαρμογὴ τῆς νέας ἀντιλήψεως. Ἡ πνευματικὴ ζωὴ ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι θὰ ἀκολουθήσουν τὴν πορεία, ὑφίσταται ριζικὴ μεταμόρφωσι. Ἐργασία καὶ ἐνεργὸς ὑπηρεσία παίρνουν τὴν θέσι τῆς παθητικῆς καλωσύνης. Εὐθύνη καὶ καθῆκον παίρνουν νέα βαθύτερη ἔννοια. Αὐτὴ ἡ πνευματικὴ ἀντίληψις μπορεῖ νὰ κάμη τὴν ζωὴ πιὸ περίπλοκη, ἀλλὰ μέσ' ἀπὸ τὶς μάχες ἀναδύεται μιὰ νέα δύναμις ἰσχυρότερη.

6. Ἀδελφικότης πρὸς ὅλους

Οἱ πρῶτες τέσσαρες βαθμίδες ἀντιπροσωπεύουν τὴν ἀπόκτησι προσωπικῶν ἱκανοτήτων: καθαρότητα ζωῆς, νοητικὸ ἄνοιγμα, ἁγνότητα καρδιᾶς καὶ ζέσις ἐρεύνης. Ἡ ἀνακάλυψις πεδίου καὶ σκοποῦ ἀνωτέρων ἐπιτρέπει στὶς ἱκανότητες αὐτὲς ν' ἀκτινοβολήσουν πρὸς τὰ ἔξω. Ἀπὸ τὴν ἕκτη βαθμίδα καὶ πιὸ πάνω τὸ βλέμμα τείνει πρὸς τὰ ἔξω καὶ ἐκδηλώνονται μιὰ ἱκανότης ἀκτινοβολίας, ἕνα αἴσθημα εὐγνωμοσύνης, ἀναγνωρίσεως καὶ ἀδελφωσύνης ποὺ περικλείει τὰ πάντα. Ὅταν ἡ πνευματικὴ ἀντίληψις προχωρήση καὶ διαπιστώση τὴν βαθύτερη ἑνότητα τῆς ἀνθρωπότητος, τίποτε δὲν μπορεῖ πιὰ ν' ἀποκλεισθῆ. Δὲν ὑπάρχει πιὰ ὅριο στὴν ἀδελφωσύνη, διότι, ἂν εἶναι ἀληθινή, δὲν μπορεῖ νὰ τὴν ἀρνηθοῦμε σὲ κανέναν. Δὲν μποροῦμε πιὰ νὰ ζοῦμε δύο ζωές, μία πλήρη ἀδελφικοῦ πνεύματος καὶ μιὰ ἄλλη στερημένη.

7. Ἑτοιμότης προσφορᾶς καὶ ἀποδοχῆς συμβουλῶν.

Ἐὰν εἶναι δύσκολο νὰ ἐπιτευχθῆ ἕνα ἀδελφικὸ πνεῦμα ποὺ νὰ ἀγκαλιάζη τὸ πᾶν, πολὺ πιὸ δύσκολο εἶναι ν' ἀνεβῆ κανεὶς στὸ ἕβδομο σκαλοπάτι τῆς Χρυσῆς κλίμακος: Τὸ νὰ προσφέρωμε μιὰ συμβουλή, μὲ εἰλικρίνεια καὶ σοφία, ὥστε ἂν ἀκολουθηθῆ νὰ προέλθη ἀγαθὸ καὶ ὄχι κακό. Ἡ προσφορὰ συμβουλῆς πρέπει νὰ γίνεται μὲ κατανόησι, δίχως ἀξίωσι ἀποδοχῆς, μὲ ἀνεκτικὴ στάσι καί, ἀκόμη, μὲ ἀδιαφορία γιὰ τὴν μὴ ἀποδοχή.

Ἀκόμη πιὸ δύσκολο πρᾶγμα εἶναι ἡ ἀποδοχὴ συμβουλῆς ἐκ μέρους μας. Ἀποτελεῖ ἀπόδειξι ἀδελφότητος ἡ ἀκρόασις τῆς συμβουλῆς ἀπὸ πρόσωπο ποὺ θέλει νὰ μᾶς βοηθήση, ἡ ἀποδοχὴ καὶ ἡ θέσις εἰς ἐφαρμογὴν μιᾶς καλῆς συμβουλῆς ἀπὸ ὅπου καὶ νὰ προέρχεται. Σ' ἕνα τέτοιο πνεῦμα ἀδελφωσύνης, ποὺ τὸ ἀναπτύσσει ἡ καλλιέργεια τῆς ἐποπτείας, ἡ προσφορὰ καὶ ἀποδοχὴ συμβουλῶν ἀποτελεῖ τὴν ἀνταποκριτικὴ χαρὰ μιᾶς ἀδελφικῆς σχέσεως.

Στὴν λέξι συμβουλὴ περιλαμβάνεται καὶ ἡ εὐρύτερη ἔννοια τῆς διδαχῆς, ἐφ' ὅσον εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ διδαχθοῦμε. Στὴν περίπτωσι ποὺ εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ διδάξωμε, ἀναλαμβάνομε τὴν μεγάλη εὐθύνη νὰ καταστήσωμε τὴν διδαχὴ ἀποδεκτή.

8. Αἴσθημα καθήκοντος πρὸς τὸν Διδάσκαλο.

Ὁ Διδάσκαλος ἀκολουθεῖ ἕναν κανόνα: Διδάσκει ἐκεῖνον ποὺ τὸ ἐπιθυμεῖ καὶ τὸν ἐμπιστεύεται. Δὲν εἶναι γενναῖο νὰ ἀκούη κανεὶς ἕνα διδάσκαλο δίχως σεβασμό. Ἡ μάθησις προϋποθέτει ἐκτίμησι καὶ ἐμπιστοσύνη, ἀλλὰ δὲν συνεπάγεται παγία ὑποχρέωσι ἀποδοχῆς.

Εἶναι καὶ νόμος τῆς Φύσεως, ὅτι διδάσκει μόνον ἐκεῖνον ποὺ τὸ θέλει. Τὰ καρμικὰ μαθήματα ποὺ δὲν ἀφομοιώθηκαν θὰ ξαναγυρίσουν πολλὲς φορὲς μὲ αὔξουσα

δύναμι, ὥσπου νὰ γεννηθῆ στὸ τέλος ἡ ἐπιθυμία τῆς ἀποδοχῆς τοῦ διδάγματος. Περιπλανώμεθα μακρυὰ ἀπὸ κάθε ὄψι τῆς ἀλήθειας μέχρι τῆς στιγμῆς ποὺ θὰ εἴμεθα ἕτοιμοι νὰ τὴν δεχθοῦμε. Γι' αὐτὸ ὀφείλομε νομιμοφροσύνη ἀπέναντι ἐκείνων ποὺ ἀποδεχόμεθα προσκαίρως ὡς διδασκάλους.

9. Πρόθυμη ὑποταγὴ στὶς ἐντολὲς τῆς Ἀλήθειας.

Ἡ βαθμίδα αὐτὴ συνεπάγεται ἐμπιστοσύνη πρὸς τὴν ἀποκαλυπτομένη δι' ἐποπτείας Ἀλήθεια. Δὲν σημαίνει, βέβαια, καὶ τυφλὴ παραδοχή, οὔτε δουλικότητα ἢ ἀδράνεια νοητικὴ ἢ ὁποιαδήποτε ἄλλη στάσι ἀρνητικῆς ψυχῆς. Σημαίνει, νομίζω, μᾶλλον, μιὰ ὑποταγὴ ἐπηρεασμένη καὶ διευθυνόμενη ἀπὸ τὴν Ἀλήθεια πρὸς ἐκεῖνο ποὺ ἤδη εἶναι γνωστὸ ὡς Ἀλήθεια. Δὲν εἶναι ὑποταγὴ γεννημένη ἁπλῶς ἀπὸ τὴν ἐπιθυμία τῆς ὑποκλίσεως, ἀλλὰ ὑποταγὴ στὴν Ἀλήθεια ποὺ ἀπορρέει ἀπὸ τὴν ἐπιθυμία τῆς συμμορφώσεως, ἀπὸ τὸ ἀνώτερο ἐγώ μας.

Ἐξητάσαμε ἤδη τὴν δεύτερη ὁμάδα τῶν βαθμίδων τῆς Χρυσῆς Κλίμακος. Ἦσαν βαθμίδες ἀναπτύξεως τῆς σχέσεως μεταξὺ ἀδελφῶν, διδασκάλων καὶ ἐκπαιδευτῶν καὶ μαθητῶν σχετικὰ μὲ τὶς ἐντολὲς τῆς Ἀλήθειας. Θ' ἀκολουθήσουν οἱ βαθμίδες τῆς ἀποδείξεως, τῆς ἐφαρμογῆς, ἡ ὁμάδα τῶν τεσσάρων τελευταίων βαθμίδων, ποὺ ὀφείλει ν' ἀνεβῆ ὁ μαθητὴς γιὰ νὰ προσεγγίση στὸν Ναὸ τῆς Θείας Σοφίας. Ἀνεβήκαμε τὶς βαθμίδες τῆς ἀποκτήσεως αὐτοκυριαρχίας καὶ τῶν θαυμασίων σχέσεων ἀδελφότητος, ποὺ εἶναι στάδια διαδοχικὰ καὶ οὐσιαστικὰ γιὰ τὴν Ἀτραπό. Τώρα ἔρχεται ἡ στιγμὴ τῆς δοκιμασίας.

10. Θαρραλέα ἀντοχὴ στὴν προσωπικὴ ἀδικία.

Πρέπει ὁ καθένας νὰ μάθη νὰ στηρίζεται στὶς δικές του δυνάμεις. Ἂν ἡ ἐποπτεία τοῦ ἀπεκάλυψε τὴν Ἀλήθεια, θὰ βρῆ ἀρκετὸ θάρρος. Λίγα μπορεῖ νὰ λεχθοῦν γι' αὐτὴν τὴν βαθμίδα. Κατὰ τὴν ἄνοδο, κάθε ἄνθρωπος βρίσκει ὅτι ὁ δρόμος του γίνεται ὁλοένα καὶ πιὸ ἀτομικός, διότι ἔχει ὁλοένα καὶ πιὸ πολὺ ἐκλεγῆ ἀπὸ τὸν Ἑαυτό. Τὰ μαθήματα εἶναι τὰ ἴδια, τὸ πνεῦμα ἀδελφωσύνης καὶ οἱ συνανθρώπινες σχέσεις γίνονται πιὸ δυνατὲς καὶ πιὸ περιεκτικές, ἀλλὰ ἡ ζωὴ γίνεται ὅλο καὶ πιὸ μοναχική.

Ἡ ἱστορία εἶναι γεμάτη ἀπὸ παραδείγματα ἀντοχῆς στὴν προσωπικὴ ἀδικία. Οἱ δοκιμασίες ἔρχονται ἀπὸ παντοῦ καὶ γίνονται δεκτὲς γενικὰ μὲ τὴν σιωπή. Ἡ ἀτομικὴ ὑπεράσπισις εἶναι μακρυὰ πιά. Ἐκεῖνο ποὺ ἔχει τώρα σημασία εἶναι ἡ ὑπεράσπισις τοῦ «Μεγάλου Ἔργου».

11. Ἐλεύθερη διακήρυξις ἀρχῶν.

Εἶναι ἀπόδειξις τῆς γνώσεώς μας, τῆς βεβαιότητός μας, τῶν πε-

ποιθήσεών μας, ἀλλὰ συνάμα εἶναι καὶ ἀπόδειξις ὀξυδερκείας καὶ θάρρους. Ὅμως, μιὰ διακήρυξις ἀρχῶν δὲν θὰ εἶναι λιγώτερο θαρραλέα, οὔτε λιγώτερο ἀποτελεσματική, ἂν γίνη μὲ τρόπο εὐγενικὸ καὶ σεβάσμιο. Τοὐναντίον, ἡ φανατικὴ καὶ χονδροειδὴς ὑπεράσπισις μπορεῖ νὰ δώση ἀποτέλεσμα ἀντίθετο τοῦ ἐπιδιωκομένου.

12. Γενναία ὑπεράσπισις τῶν θυμάτων τῆς ἀδικίας.

Καὶ ἐδῶ ἀπαιτεῖται ὀξυδέρκεια. Εἶναι σχετικὰ εὔκολο νὰ ὁρμήση κανεὶς ἀπερίσκεπτα στὴν ὑπεράσπισι καὶ βοήθεια ἑνὸς προσώπου. Τὸ δύσκολο εἶναι νὰ ἀντιληφθῆ πότε καὶ πῶς νὰ βοηθήση. Ὑπάρχουν περιστάσεις ποὺ ἡ σιγὴ ἀποτελεῖ, γιὰ τὴν στιγμή, τὴν καλύτερη ὑπεράσπισι, ὅταν ἀποβλέπει νὰ βοηθήση τοὺς παθόντες ἀδελφούς μας νὰ ἀντιληφθοῦν σὲ τί ἐκεῖνοι ἔφταιξαν.

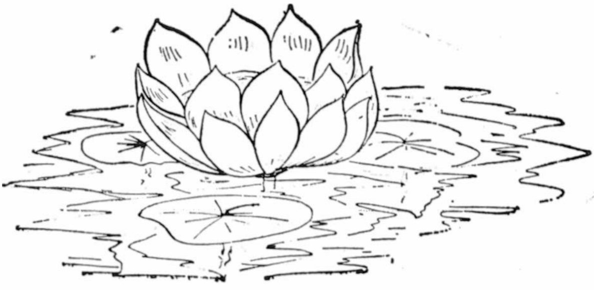
Καὶ τώρα, στὸ τελικὸ σκαλοπάτι.

13. Συνεχὴς ἐνατένισις τοῦ ἀνθρωπίνου Ἰδεώδους. Πρόοδοι καὶ τελειοποιήσεις.

Ὁ μαθητὴς ὀφείλει νὰ διατηρῆ ζωντανὸ τὸ Ἰδεῶδες, ὄχι μόνον στὴν θεωρία, ἀλλὰ καὶ στὴν πρᾶξι, μὲ ἐνέργειες ἀδελφικῆς συνδρομῆς.

Κάθε ἄτομον ἀνεβαίνει τὰ Χρυσᾶ σκαλοπάτια μὲ τὸν δικό του ρυθμὸ καὶ γίνεται ἐν τέλει στήλη στὸν Ναὸ τῆς Ἀνθρωπότητος. Εἶν' ἕνα ταξίδι μακρύ, ἀλλὰ γοητευτικό, ποὺ ἐκτελεῖται μὲ τὴν συντροφιὰ καὶ ἄλλων ἀδελφῶν.

Αὐτὸς εἶναι ἕνας τρόπος ἑρμηνείας τῶν βαθμίδων τῆς Χρυσῆς Κλίμακος. Ἡ διάταξίς των καὶ ἡ διαδοχή των δείχνουν τὴν Ἀτραπό, ποὺ θ' ἀκολουθήσουν ὅλοι. Διότι ἡ Ἀτραπὸς δὲν εἶναι μιὰ αὐθαίρετη ἀντίληψις, ἀλλὰ μιὰ φυσικὴ διαδικασία, ποὺ δὲν θὰ ξεφύγουμε οὔτ' ἕνα βῆμα της. Ὁλόκληρος ὁ κόσμος, ὅλες οἱ ἐμπειρίες, κάθε τὶ τὸ ζωντανὸ συγκροτοῦν τὴν «Χρυσῆ Κλίμακα».

ΨΥΧΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

Ἰδεοπλασία

**Ἀποσπάσματα διαλέξεως
τοῦ ἰατροῦ κ. ΘΩΜΑ ΛΑΛΑΠΑΝΟΥ**

ΠΕΠΛΟΣ ΜΥΣΤΗΡΙΟΥ καλύπτει τὰ ψυχικὰ φαινόμενα καὶ ἡ Ἐπιστήμη μόλις, τώρα, προσπαθεῖ νὰ τὸν ἀνεγείρει — εἶπε ὁ ἰατρὸς κ. ΘΩΜΑΣ ΛΑΛΑΠΑΝΟΣ, μιλώντας στὴν Διακίδειο Σχολὴ Λαοῦ τῶν Πατρῶν. «Ἐλπίζω — προσέθεσε — ὅτι τὰ ψυχικὰ φαινόμενα θὰ μελετηθοῦν βαθειὰ στὸ σύντομο μέλλον· καὶ ἐλπίζω, ὅταν ἡ ἄγνοια γίνη γνῶσις καὶ ἡ ἀπιστία πίστις, θὰ ξημερώση γιὰ τὴν ἀνθρωπότητα μιὰ καλύτερη αὔριο». Πιὸ συγκεκριμένη ἐλπίδα του εἶναι ὅτι θὰ λειτουργήση «κάποτε» καὶ στὰ ἑλληνικὰ Πανεπιστήμια ὁ κλάδος τῆς Ψυχοφυσιολογίας.

ΤΟ ΕΙΔΙΚΟ ΘΕΜΑ τῆς ὁμιλίας τοῦ κ. Λαλαπάνου ἦταν ἡ ἰδιότης τοῦ ψυχοδυναμισμοῦ ποὺ λέγεται Ἰ δ ε ο π λ α σ ί α. Εἶναι ἡ ἰδιότης τοῦ ὀργανισμοῦ ποὺ μετατρέπει τὴν ἰ δ έ α σὲ φ α ι ν ό μ ε ν α ὑ λ ι κ ά. Τὸν ὅρον ἐχρησιμοποίησε πρῶτος ὁ Diran de Gros τὸ 1960, γιὰ νὰ χαρακτηρίση τὴν ἐπίδρασι τῆς ὑποβολῆς τοῦ ὑπνωτίζοντος στὸν ὑπνωτιζόμενον. Ἀργότερα ὁ Chorowicz ἔδωσε στὸν ὅρο τὴν σημερινή του σημασία, δηλ. τὴν ἐπίδρασι τῆς Ἰδέας ἐπὶ τῆς Ὕλης. Ὁ Δαρβῖνος πρῶτος ἐσπούδασε τὸ φαινόμενον αὐτό, στὴν μορφὴ τοῦ μ ι μ η τ ι σ μ ο ῦ, ποὺ παρατηρεῖται ὅταν ἕνα ζῶον ἀφομοιώνει βαθμιαίως τὸ χρῶμα καὶ τὸ σχῆμα τοῦ περιβάλλοντος γιὰ σκοποὺς αὐτοσυντηρήσεως ἢ ἀμύνης.

Σχετικὰ μὲ τὸν μ ι μ η τ ι σ μ ό, ὁ κ. Λαλαπᾶνος ἀνέφερε τὰ ἑξῆς:

«Στὶς στέππες καὶ τὴν ἔρημο ἐπικρατεῖ ὁ κιτρινωπὸς ἢ ὁ γαιώδης χρωματισμός. Στὶς πολικὲς χῶρες, ὅπου τὸ λαμπρὸ ἄσπρο χρῶμα τοῦ χιονιοῦ ὑπάρχει μονίμως, βλέπομε τὶς ἀρκοῦδες καὶ τοὺς λαγοὺς ἄσπρους. Ὁ κόσμος τῶν φυλλωμάτων εἶναι πράσινος, ὅπως τὰ βατράχια, οἱ ἀκρίδες, οἱ σαῦρες, οἱ κάνθαροι. Οἱ κάθετες γραμμὲς στὸ ζέβρο καὶ στὴν τίγρη ἐναρμονίζονται τελείως μὲ τὴν ζωὴ τῶν θηλαστικῶν αὐτῶν ποὺ ζοῦνε σὲ πεδιάδες μὲ ψηλὰ χόρτα ὅπου τὸ πράσινο χρῶμα τὸ ἔχουν κάνει πυρόχρυσο οἱ καυστικὲς ἡλιακὲς ἀκτῖνες. Τὰ ζῶα ποὺ ἔχουν διάστικτο δέρμα, ὅπως ὁ Πάνθηρας καὶ ἄλλα, καὶ κατοικοῦν στὰ δάση ἢ ἀνεβαίνουν στὰ

δέντρα τὴ νύκτα, ἀφομοιώνονται τελείως μὲ τὸ χρῶμα τῶν φυλλωμάτων ἢ τῶν κλαδιῶν. Ὅταν ἕνα ζῶο ἀναγκασθῆ ν' ἀλλάξη διαμονή, παρατηρεῖται ταχεῖα ἢ καὶ βραδεῖα ἀλλαγὴ τοῦ χρωματισμοῦ τοῦ ζώου, κι' αὐτὸ ὀφείλεται στὴν λεγομένη χρωματικὴ λειτουργία. Δηλαδή, μὲ τὴν χρωματικὴ λειτουργία γίνεται συστολὴ καὶ διαστολὴ τῶν χρωμοφόρων κυττάρων τῆς ἐπιδερμίδος. Εἶναι τόση ἡ δύναμις στὴν ἀφομοίωσι τοῦ χρώματος, ὥστε μερικὰ ζῶα ἀλλάζουν χρῶμα ἀνάλογα μὲ τὴν ὥρα τοῦ ἔτους, ὅπως ἡ ἑρμίνα, καὶ ὁ λαγὸς στὶς παγωμένες χῶρες, ποὺ τὸν χειμῶνα ἔχουν ἄσπρες γοῦνες καὶ τὸ καλοκαίρι κίτρινες.

Τὰ πρωτεῖα ὅμως στὴν ἀφομοίωσι τοῦ χρώματος, τὴν ἔχει ὁ Χαμαιλέων. «Στὰ ταξείδια μου— λέγει ὁ Τανάγρας — καὶ μάλιστα στὶς Καναρίους νήσους, ἀγόραζα Χαμαιλέοντας, τοὺς ἔδενα στὸ κόκκινο παραπέτασμα τῆς καμπίνας μου, καὶ ὅταν γύριζα σὲ λίγο, δύσκολα κατόρθωνα νὰ τοὺς διακρίνω».

Ἡ θαλασσινὴ γλῶσσα ἂν μείνη λίγες ὧρες στὸ βυθὸ τῆς θάλασσας, ἀποτυπώνει στὸ δέρμα της ὄχι μόνον τὴν ἀπόχρωσι, ἀλλὰ καὶ τὰ στίγματα καὶ τὰ τυχὸν ὑπάρχοντα πετραδάκια, σὰν δηλαδὴ νὰ παίρνη φωτογραφία τοῦ βυθοῦ. Εἶναι δύσκολο κανεὶς νὰ ξεχωρίση τὰ καβουράκια στὰ βράχια καὶ τὰ βατραχάκια στὰ πράσινα φυλλώματα. Στὰ ἐνυδρεῖα, μερικὰ εἴδη ψαριοῦ, ἀποτυπώνουν τόσο πολὺ τὸ χρῶμα τοῦ νεροῦ ποὺ δὲν μπορεῖς νὰ τὰ διακρίνης ἂν δὲν ἀδειάσης τὸ νερό·

Εἶναι γνωστὴ ἡ ἱστορία τοῦ Ἰακὼβ στὴν Παλαιὰ Διαθήκη καὶ ὁ τρόπος ποὺ μπόρεσε νὰ ξεγελάση τὸν πεθερό του. Ὁ Ἰακὼβ συνεφώνησε μὲ τὸν Λάβαν, τὸν πεθερό του, νὰ παίρνη γιὰ φύλαχτρα τῶν προβάτων του μόνον ὅσα ἀρνιὰ θὰ ἐγεννοῦντο παρδαλὰ ἢ μαῦρα. Τὰ ἄσπρα θὰ ἦσαν τοῦ Λάβαν. Βέβαια, στὰ πρόβατα τοῦ Λάβαν πολὺ λίγα μαῦρα ὑπῆρχαν ἢ μπορεῖ καὶ καθόλου.

Τὸ γεγονὸς αὐτὸ θὰ παρεκίνησε τὸν Λάβαν νὰ δεχθῆ μιὰ τέτοια συμφωνία μὲ τὸν γαμβρό του. Σίγουρα θὰ λογάριαζε πόσο λίγο θὰ στοίχιζαν τὰ φύλακτρα μὲ ἕναν τέτοιο φύλακα ποὺ δὲν ζητοῦσε σχεδὸν τίποτε. Ἀλλά, ὁ φωτισμένος Ἰακώβ, μὲ βάσι τὴν λαϊκὴ πεῖρα γιὰ τὴν ἐπίδρασι τοῦ χρώματος στὸ περιβάλλον, δέχτηκε μ' αὐτὴ τὴν φαινομενικὰ ἐλάχιστη ἀνταμοιβὴ νὰ φυλάξη τὰ πρόβατα τοῦ πεθεροῦ του. Καὶ ἐτέθη «ἐπὶ τὸ ἔργον». Ξάπλωσε κατὰ τὴν ἐποχὴ τοῦ ὀργασμοῦ τῶν προβάτων, στὰ μέρη ποὺ τὰ πότιζαν, ξεφλουδισμένα καὶ ἀξεφλούδιστα κλαριά, ἀνακατεμένα ἐπίτηδες, γιὰ νὰ δημιουργῆται ποικιλία χρώματος ἄσπρου καὶ σκούρου, ὥστε ἡ ἐναλλαγὴ τοῦ χρώματος τῶν κλαδιῶν νὰ ἐπιδρᾶ στὴν φαντασία τῶν ἐγκύων προβάτων γιὰ νὰ ἀποτυπώνουν στὰ ἔμβρυά τους τὸν διπλὸν αὐτὸν χρωματισμό ! Καὶ τὸ ἀποτέλεσμα ἦτο νὰ γεννηθοῦν περισσότερα μαῦρα ἢ παρδαλά. Καί, χρονιὰ μὲ χρονιά, τὰ παρδαλὰ

καὶ τὰ μαῦρα γίναν τὰ περισσότερα. Στὸ τέλος, βέβαια, καταλαβαίνετε πόσο «λίγο» πλήρωσε γιὰ φύλακτρα τῶν προβάτων του ὁ Λάβαν...

Ὁ κ. Λαλαπᾶνος ἀνεφέρθη διὰ μακρῶν καὶ στὴν λεγομένην στιγματικὴν Ἰδεοπλασία. Προέρχεται, συνήθως, ἀπὸ τρόμο ἢ ἀπὸ ὑστερία.

«Σχετικὴν παρατήρησι ἔκαμε ὁ Philips στὴν Ἀφρική. Διεπίστωσε ὅτι τὰ ἔμβρυα σκοτωμένων ζώων, παρουσιάζουν στίγματα στὸ μέρος ἀκριβῶς ἐκεῖνο ποὺ ἡ σφαίρα χτύπησε τὴν μητέρα τους. Ἡ νεκροψία ἐγκύου ἀγριοκατσίκας ἔδειξε ὅτι τὸ ἔμβρυό της εἶχε στὸ μέρος ποὺ χτυπήθηκε ἡ μητέρα του μιὰ κόκκινη βούλα. Ὁ Hofman, διευθυντὴς σφαγείων τοῦ Κιέλου, ἀναφέρει ὅτι τὰ ἔμβρυα τῶν ἐγκύων ἀγελάδων ποὺ θανατώνονται μὲ εἰδικὰ καρφιά, φέρουν στὸ μέρος τοῦ χτυπήματος, τὸ σημεῖον τοῦ καρφιοῦ ποὺ χτύπησε τὴν ἀγελάδα.

Ὁ Neugarten ἀναφέρει τὴν περίπτωσι ἑνὸς ἀτόμου σὲ αἱματηρὴ πάλη μεταξὺ ἑνὸς Κοζάκου καὶ ἑνὸς Γάλλου, ποὺ ἦταν τόσο ἔντονη ἡ ἐντύπωσίς του, ὥστε ἔπαθε δερμογραφία πανομοιότυπη τῶν πληγῶν ποὺ ὑπέστη ὁ Γάλλος ἀπ' τὸν Κοζάκο καὶ στὰ ἴδια ἀκριβῶς μέρη.

Στὴν Ρόκα Μοντίνα, τῆς Ἰταλίας, κάλεσαν σὲ ἕνα μοναστήρι τὸν νεαρὸ ξυλουργὸ Τιαντσὶ νὰ διορθώση τὸν ξύλινο Σταυρὸ ποὺ πάνω του ἦταν καρφωμένος ὁ Χριστὸς ἀπὸ πεπιεσμένο χάρτη. Ὅταν ὁ ξυλουργὸς θέλησε, μετὰ τὴν ἐπιδιόρθωσι τοῦ Σταυροῦ νὰ καρφώση τὸν Ἐσταυρωμένο, ἔνιωσε τὰ νεῦρα του νὰ παραλύουν διότι εἶχε τὴν ἐντύπωσι ὅτι τὸ κάρφωμα αὐτὸ ἦταν ἐπανάληψις τοῦ μαρτυρίου καὶ ὅτι τὴν ἐπανάληψι τὴν ἔκανε αὐτὸς ὁ ἴδιος. Μὲ πολλὴ βία τὸν ἐπίεσαν νὰ τελειώση τὸ κάρφωμα. Τὴ νύχτα, ὅμως, ὁ ξυλουργὸς βασανίστηκε ἀπὸ φοβερὰ ὄνειρα καὶ τὸ πρωῒ εἶδε ἀποτυπωμένες τὶς πληγὲς τῶν παθῶν τοῦ Χριστοῦ στὰ χέρια καὶ στὰ πόδια του!

Παράξενη περίπτωσις στιγματικῆς ἰδεοπλασίας εἶναι τῆς Γερμανίδος Τερέζας Νόϋμαν ποὺ χρόνια ἀπησχόλησε τὴν ἐπιστήμη καὶ τὸν τύπο. Ἦταν μιὰ ὑστερικὴ κατάστασις ποὺ ἀνιχνεύεται εὔκολα μὲ τὴν ψυχανάλυσι τοῦ Φρόϋδ. Αἰσθήματα, ὅπως ἡ ἀντίληψις τῆς ἁμαρτίας καὶ ὁ πόθος ἐξιλασμοῦ μὲ τὴν τιμωρία, ἐπιδροῦσαν ἐπὶ τῆς ὕλης καὶ προκαλοῦσαν τὴν περίεργη δερμογραφία. Ὑπηρέτρια στὸ ἐπάγγελμα, ὅταν ἦταν 20 χρονῶν, βράχηκε μιὰ μέρα σὲ κάποια πυρκαγιὰ καὶ ἀπὸ τότε τῆς ἔμειναν διάχυτοι πόνοι στὴ ράχη καὶ στὴ μέση καὶ ἄρχισε νὰ προσβάλλεται ἀπὸ σπασμούς. Τὸ 1926 ὁραματίστηκε πὼς ἦταν στὸ Ὄρος τῶν Ἐλαιῶν καὶ ἔνιωσε ἰσχυρὸ πόνο στὴν ἀριστερὴ πλευρὰ καὶ ἔτρεχε ἀπ' αὐτὴν αἷμα. Τὸ περίεργο δὲ ἦταν ὅτι τοῦτο γινόταν κάθε Παρασκευή. Μετά, παρουσίασε στὰ χέρια καὶ στὰ πόδια τὸν τύπον τῶν ἥλων τοῦ Χριστοῦ.

Περιπτώσεις ἰδεοπλασίας, ἰδιαιτέρως ἀναφέρονται κατὰ τὴν

ἐγκυμοσύνη, λόγῳ τῆς ἐξαιρετικῆς εὐαισθησίας τῆς γυναικός, ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους ἤδη χρόνους. Ὁ Ἐμπεδοκλῆς λέγει: «Τὴν κατὰ τὴν σύλληψιν τῆς γυναικὸς μορφοῦσθαι τὰ βρέφη, πολλάκις γὰρ ἀνδριάντων καὶ εἰκόνων ἠράσθησαν γυναῖκες καὶ ὅμοια τούτοις ἀπέτεκον».

Γι' αὐτό, ἐσυνήθιζαν οἱ ἀρχαῖοι νὰ στολίζουν τὰ σπίτια τους μὲ ὡραῖα ἀγάλματα, γιὰ νὰ γεννοῦν οἱ γυναῖκες τους ὄμορφα παιδιά. Τὴν παράδοσι τούτη τὴ βρίσκομε καὶ στὴν Ἰωνία. Ἐκεῖ, τὰ ὑπνοδωμάτια τῶν νεονύμφων τὰ στολίζανε μὲ ὡραῖες εἰκόνες ζωηρῶν παιδιῶν γιὰ νὰ ἀποκτοῦν οἱ γυναῖκες ὡραῖα παιδιά. Καὶ ὁ Παράκελσος δέχεται ὅτι εἶναι δυνατὸν ἡ ἰδεοπλασία τῶν ἐγκύων νὰ ἐπιδράσῃ κατὰ διαφόρους τρόπους στὸ ἔμβρυον.

Ὁ κ. Λαλαπᾶνος ἀνέφερε μερικὲς περίεργες περιπτώσεις ἰδεοπλασίας ἐπὶ ἐγκύων. Στὴ Νορβηγία, μιὰ γυναῖκα γέννησε δύο παιδιά, «σημαδεμένα» καὶ τὰ δύο. Τὸ ἕνα εἶχε στὸ αὐτὶ ἕνα ἐκσάρκωμα, ὅμοιο ἑνὸς ἐπιβάτου ποὺ εἶχεν ἡ ἔγκυος τυχαίως ἀντικρύσει στὸ τραῖνο, καὶ τὸ ἄλλο ἦταν ἀλλοίθωρο, σὰν ἕνα φίλο τοῦ συζύγου τους, ποὺ εἶχαν γνωρίσει σὲ ταξίδι. Καὶ στὶς δύο περιπτώσεις, ἡ ἔγκυος εἶχε δοκιμάσει τρόμο, μήπως γεννηθῆ ἔτσι καὶ τὸ παιδί, ὅπερ καὶ συνέβη! Ἕνα παιδὶ στὴν Ὁλλανδία γεννήθηκε μὲ ἕνα ἐκσάρκωμα στὸ λαιμὸ σὲ σχῆμα κάμπιας· μιὰ κάμπια εἶχε πέσει στὸ λαιμὸ τῆς μητέρας του, ὅταν ἦταν ἔγκυος, καὶ τὴν τρόμαξε, τόσο δυνατά, ὥστε ἀποτυπώθηκε στὸ ἔμβρυον. Στὴν Ἑλλάδα, πρὸ 40 ἐτῶν, ἡ Χρυσῆ Καλαϊτζίδου, ἀπὸ τὶς Καστανιὲς τῆς Ὀρεστιάδος, σὲ μιὰ ἐγκυμοσύνη της περνώντας ἀπὸ μιὰ γειτονιὰ τοῦ χωριοῦ της, «λιμπίστηκε» κατὰ κυριολεξία ἕνα ὁλοκόκκινο τριαντάφυλλο σ' ἕναν κῆπο. Δὲν ἄνθεξε στὸν πειρασμὸ καὶ τὸ ἔκοψε, βάζοντάς το, κατὰ τὴν συνήθεια τοῦ τόπου της, στὸ δεξί της αὐτί. Ἡ ἰδιοκτήτρια τοῦ κήπου εἶδε ποὺ ἔκοψε τὸ τριαντάφυλλο καὶ τὴν ὥρα ποὺ τὸ κρεμοῦσε στὸ αὐτί της, φώναξε: «Ἄχ! τί μοὖκανες. Μοὔκοψες τὸ καλύτερο τριαντάφυλλο!» Ἡ Καλαϊτζίδου, ντροπιάστηκε καὶ ταράχτηκε μαζί. Ὅταν γέννησε, τὸ κορίτσι της ἔφερε στὸ δεξί του μάγουλο ἀποτυπωμένο ἕνα τριαντάφυλλο, ἀκριβῶς στὸ μέρος ποὺ ἀκούμπησε ἡ ἴδια τὸ κλεμμένο τριαντάφυλλο!

Ὁ κ. Λαλαπᾶνος ἀνέφερε ἐπίσης περιπτώσεις, ποὺ ἡ φαντασία καὶ ἡ βούλησις, δηλ. ἡ ἔντονη σκέψις ἐπέδρασε στὴν λειτουργία ὀργάνων τοῦ σώματος, ὅπως τὸ στομάχι, τὰ ἀγγεῖα, ἡ καρδιά. Ἄλλωστε, στὴν ἀρχαία ἐποχή, στὶς Ἰνδίες, Περσία, Αἴγυπτο, Χαλδαία, Ρώμη καὶ Ἑλλάδα, ὑπῆρχαν μέθοδοι νὰ βάζουν εἰς ἐνέργειαν τὴν φαντασία τῶν ἀνθρώπων γιὰ θεραπευτικοὺς σκοπούς.

Ὑπάρχει, ἐξηκολούθησε, συνήθως μία ψυχικὴ προσήλωσις ποὺ ἐκφράζεται μὲ μιὰ ζωηρὴ καὶ ἐπιμόνως διατηρουμένη ἰδέα. Ἡ ψυχικὴ αὐτὴ προσήλωσις φέρνει μείωσι τῶν αἰσθήσεων, κατάστα-

σι στὴν ὁποία μπορεῖ νὰ ἐμφανισθοῦν ὅλα τὰ παρατηρούμενα ψυχοσωματικὰ φαινόμενα, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ἡ ἰδεοπλασία.

Στὰ ὑστερικὰ καὶ νευροπαθῆ ἄτομα γίνεται ἕνα εἶδος ὑπερφορτώσεως ἢ ἀντίθετα ἐκτονώσεως.

Ἡ ὑπερφόρτωσις ἢ ἐκτόνωσις αὐτή, εἶναι ἕνας σημαντικὸς συντελεστὴς στὰ ἐκδηλούμενα φαινόμενα διαταραχῆς τοῦ ἀγγειοκινητικοῦ συστήματος καὶ ἀλλοιώσεις στὴν διάπλασι τῶν ἱστῶν, γιατὶ μ' αὐτὴ ἐπέρχεται χαλάρωσις στὰ τοιχώματα τῶν τριχοειδῶν ἀγγείων, σὲ βαθμὸ ποὺ μπορεῖ νὰ βγῆ ὀρὸς καὶ αἷμα στοὺς ἱστούς.

Ἡ τέτοια ἐπίδρασις γίνεται ὄχι μόνον στὰ αἱμοφόρα ἀγγεῖα, ἀλλὰ καὶ στοὺς ἀδένες ἐκκρίσεως. Ἡ ἰδέα, κάτω ἀπὸ ὡρισμένους ὅρους, ἔχει τὴν ἱκανότητα νὰ προκαλῆ διάφορες σωματικὲς ἐκδηλώσεις. Στὴν ἰδεοπλασία γίνονται μεταβολὲς καὶ ἀλλοιώσεις στὰ διάφορα ὄργανα καὶ διαταράσσεται ἡ κανονικὴ λειτουργία τους· Κατὰ τὴν ἰδεοπλασία, τὸ ἄτομον κατέχεται ἐπιμόνως ἀπὸ μιὰ ἰδέα φόβου ἢ πίστης, ποὺ αἱ παραστάσεις στὴν συνείδησι εἶναι ζωηρότατες καὶ οἱ εἰκόνες ποὺ κυριαρχοῦν τόσο ζωντανές, ὥστε νὰ μὴ διαφέρουν ἀπὸ τὰ γεγονότα ποὺ ἀπεικονίζουν.

Ἡ προσήλωσις τῆς ἰδέας συνεπιφέρει τὴν ἀφαίρεσι καὶ προκαλεῖ μείωσιν τῶν αἰσθήσεων, μὲ ἀποτέλεσμα τὴν πραγματοποίησι. Θὰ μποροῦσε νὰ πῆ κανεὶς ὅτι ὁ ψυχοδυναμισμός, ποὺ παράγει ὅλα τὰ ψυχικὰ φαινόμενα, εἶναι ἕνα εἶδος ἐξαυλώσεως τῆς ὕλης, ὅπως μὲ τὸν ἠλεκτρομαγνητισμό, τὶς ἀκτῖνες X ἢ ὑπεριώδεις, ἀλλὰ μὲ ἰδιότητες ἀσυγκρίτως ἀνώτερες. Ἐνῶ λ.χ. οἱ κοσμικὲς ἀκτῖνες μποροῦν νὰ περάσουν μολύβι πάχους πέντε μέτρων, ἕνας ραβδοσκόπος μπορεῖ νὰ ἀνακαλύψη οὐσίες σὲ βάθος καὶ πέραν τῶν 100 μέτρων ἀκόμα.

«Τὸ σύμπαν —εἶπε ὁ κ. Λαλαπᾶνος— ἀποτελεῖται ἀπὸ ἕνα καὶ τὸ αὐτὸ δημιουργικὸν στοιχεῖον. Τὰ ζῶα, τὰ φυτά, οἱ ἄνθρωποι, εἴμαστε μέρος μιᾶς δημιουργικῆς δυνάμεως, ἀπὸ τὴν ὁποία ἐρχόμαστε καὶ στὴν ὁποία ἐπιστρέφομε. Σὰν ἕνα μέρος καὶ μεῖς αὐτῆς τῆς δημιουργικῆς δυνάμεως, ἔχομε καταπληκτικὲς ἰδιότητες, ὑπεράνθρωπες μποροῦμε νὰ ποῦμε, ποὺ καταπνίγονται μέσα στὴν ὑλικὴ συμπύκνωσι τοῦ θείου στοιχείου ποὺ μᾶς ἀποτελεῖ. Ὁ Ἐπίκτητος στὶς διατριβές του, μᾶς τὸ λέει: «Σὺ εἶσαι ἀπόσπασμα τοῦ θεοῦ, ἔχεις μέσα σου κάτι ποὺ εἶναι μέρος ἐκείνου. Γιατί ἀγνοεῖς τὴν εὐγενική σου καταγωγή; Γιατί δὲν γνωρίζεις ἀπὸ ποῦ ἔχεις ἔρθει; Δὲν γνωρίζεις ὅτι θεὸν ἐξασκεῖς, θεὸν περιφέρεις;».

Καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος τὰ ἴδια μᾶς τονίζει: «Θείας ἐσμὲν κοινωνοὶ φύσεως».

«Ὁ Μαγικὸς Αὐλὸς»

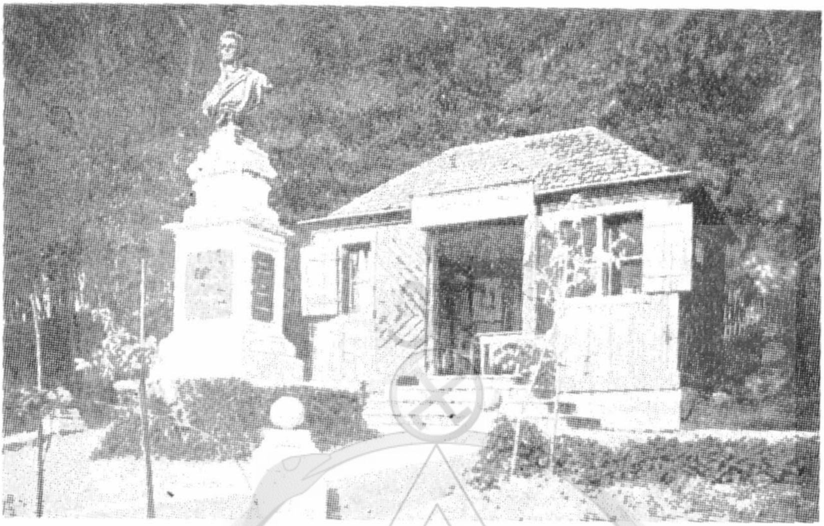
τοῦ W. A. MOZART

Στὴν ΛΥΡΙΚΗ ΣΚΗΝΗ

Η ΛΥΡΙΚΗ ΣΚΗΝΗ ἀνεβάζει τὸν «Μαγικὸ Αὐλὸ» (*) τοῦ Μόζαρτ στὸ θέατρο «Ὀλύμπια» ἀπὸ τῆς 18ης Ἰανουαρίου. Εἶναι ἕνα γεγονὸς τριπλῆς σημασίας: καλλιτεχνικῆς, πνευματικῆς, ἀλλὰ καὶ μυσταγωγικῆς, δοθέντος ὅτι τὸ ἔργον αὐτὸ τοῦ μεγάλου μουσουργοῦ περικλείει νύξεις στὴν ἰδεολογία καὶ τελετουργία τοῦ Τεκτονισμοῦ. Ὁ «ΙΛΙΣΟΣ» νομίζει ὅτι προσφέρει ὑπηρεσία στοὺς φίλους του, δίνοντας μιὰ περίληψι τοῦ ἔργου, ποὺ θὰ τοὺς διευκολύνη νὰ τὸ ἐννοήσουν, ἂν θελήσουν νὰ τὸ ἰδοῦν καὶ νὰ τὸ ἀκούσουν.

ΠΡΟΣ ΤΟ ΤΕΛΟΣ τοῦ 18ου αἰῶνος ὁ Τεκτονισμὸς ἦταν πολὺ διαδεδομένος στὴν Εὐρώπη, κυρίως διότι ὁ ἰδεαλισμὸς τῆς διδασκαλίας του καὶ ἡ ἐχεμύθεια τῶν μεθόδων του βοηθοῦσαν τὴν ἐξάπλωσι τῶν ἀνθρωπιστικῶν ἀρχῶν. Αἱ κυβερνήσεις τῆς ἐποχῆς δὲν ἐδέχοντο ἐλεύθερα τὴν τριλογία τῆς Ἰσότητος — Ἐλευθερίας — Ἀδελφότητος, ἡ ὁποία ἀπετέλει τὸ λάβαρον τοῦ Τεκτονισμοῦ καὶ ἄλλων κινήσεων, περὶ τὸ ὁποῖον ἐστοιχίζοντο αἱ πλέον μεγάλαι καὶ φωτειναὶ προσωπικότητες, ὅπως ὁ Γκαῖτε, ὁ Βολταῖρος,

(*) Τὸ ὑπέροχον αὐτὸ ἔργον τοῦ Μόζαρτ ἐπαίχθη εἰς τὴν Ἑλλάδα, διὰ πρώτην φοράν, τὴν 16ην Αὐγούστου 1957, εἰς τὰ πλαίσια τοῦ Φεστιβὰλ Ἀθηνῶν, ἀπὸ τὴν Ὄπεραν τῆς Βιέννης, μὲ τὸν τίτλον «Ὁ μαγευμένος αὐλός», ὅπως καὶ ἦτο σύνηθες ν' ἀποκαλῆται μέχρι τοῦδε. Ἤδη, ὅμως, μὲ τὴν διὰ πρώτην φορὰν παρουσίασιν τοῦ ἔργου εἰς ἑλληνικὴν μετάφρασιν (τῆς κ. Βέτας Πεξοπούλου) ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ Μαγικὸς Αὐλός», δεχόμεθα ὡς ὀρθοτέραν τὴν μετάφρασιν αὐτὴν τοῦ «Zauberflöte», τὴν ὁποίαν καὶ ὁ γνωστὸς ἑλληνιστὴς Κάρλ Ντῆτριχ δίδει εἰς τὸ λεξικόν του.

Σ' αὐτὸ ἐδῶ τὸ θερινὸ παράπηγμα ὁ Μότσαρτ συνέθεσε τὴν ἀθάνατη μουσικὴ τοῦ «Μαγικοῦ Αὐλοῦ». Τὸ παράπηγμα ἦτο στὸν κῆπο τοῦ βιεννέζικου θεάτρου τοῦ Σικανέντερ. Τώρα, ἔχει μεταφερθῆ στὸ Σάλτσμπουργκ καὶ εἶναι μουσεῖον.

ὁ Χάϋδν καὶ ὁ Μόζαρτ. Ὁ «Μαγικὸς Αὐλὸς» (λιμπρέττο τοῦ ἐπίσης Τέκτονος μουσικοῦ Σικανέντερ) παρουσιάσθη γιὰ πρώτη φορὰ τὴν 30ὴ Σεπτεμβρίου 1791 στὴν Βιέννη. Παρὰ τὴν συνήθεια νὰ χρησιμοποιῆται στὰ μελοδράματα ἡ ἰταλικὴ γλῶσσα, ὁ «Μαγικὸς Αὐλὸς» εἶχε γραφῆ, ἐπίτηδες, στὰ γερμανικά, γιὰ νὰ εἶναι περισσότερο προσιτὸς ὁ συμβολισμός του στὸν λαό. Τὸ κοινὸν εὔκολα διέκρινε ὅτι πίσω ἀπὸ τὴν σκηνογραφία, τὴν ἐμπνευσμένη ἀπὸ τὰ Αἰγυπτιακὰ μυστήρια τῆς Ἴσιδος καὶ τοῦ Ὀσίριδος, οἱ συγγραφεῖς ἤθελαν νὰ παρουσιάσουν τὴν κατάστασι τῆς Αὐστρίας καὶ εὐρύτερα τῆς Εὐρώπης τοῦ τέλους τοῦ 18ου αἰῶνος, ὅταν ὁ Τεκτονισμὸς καὶ ὁ Φιλελευθερισμὸς ἀνέβαιναν σταθερά, εἰς πεῖσμα τῶν διώξεων.

Κατὰ τὴν γνώμην κριτικῶν, τὸ ἱερατεῖον τῆς Ἴσιδος ἀντεπροσώπευε τὸν Τεκτονισμὸ καὶ εἰδικὰ ὁ Σαράστρο, ὁ Μέγας Ἀρχιερεύς, ἦτο προσωποποίησις τοῦ διασήμου ἐπιστήμονος τῆς ἐποχῆς Ἰγνατίου φὸν Μπόρν, καὶ Σεβασμίου τῆς Στοᾶς, εἰς τὴν ὁποίαν εἶχε μυηθῆ ὁ Μόζαρτ. Ὁ πρίγκιψ Ταμίνο, ὁ ἥρως τοῦ ἔργου, ποὺ μυεῖται εἰς τὰ μυστήρια, ἐθεωρήθη ὅτι ἦτο ὁ αὐτοκράτωρ Ἰωσὴφ Β'. Ὁ πατέρας του ἦτο Τέκτων καὶ ὁ ἴδιος διέκειτο φιλικῶς, μετὰ δὲ τὸν θάνατον τῆς αὐτοκρατείρας καὶ μητέρας του Μαρίας - Θηρεσίας, ἀνεκάλεσε ὅλα τὰ ἐναντίον τοῦ Τεκτονισμοῦ μέτρα. Στὸ πρόσωπον τοῦ Ταμίνο,

φυσικά, εἶδε τὸ κοινὸν καὶ ὅλην τὴν προοδευτικὴν διανόησιν τῆς ἐποχῆς καὶ τοὺς φιλελευθέρους ἀγωνιστάς. Ἡ Μαρία - Θηρεσία ἐσυμβολίζετο ὡς «Βασίλισσα τῆς Νύχτας», δηλαδὴ ὡς ἡγέτις τῶν δυνάμεων τοῦ σκοτεινοῦ, ποὺ ἐκρατοῦσε σκλάβα τὴν θυγατέρα της Παμίνα (τὸν Αὐστριακὸν λαόν), τὴν ὁποίαν οἱ ἱερεῖς τῆς Ἴσιδος ἐπεμβαίνουν καὶ λυτρώνουν. Ὁ Μονόστατος εἶναι τὸ Ἰησουϊτικὸν τάγμα καὶ γενικώτερα τὸ κληρικὸν κόμμα, καὶ ἀντιπροσωπεύει τὴν δογματικὴ ἐξουσία ὑπεράνω τῆς λογικῆς. Στὸ τέλος, ἡ Παμίνα θὰ ξεφύγη ἀπὸ τὴν ἐξουσία του καὶ μαζὶ μὲ τὸν Ταμίνο, ἔπειτα ἀπὸ ἐπιτυχῆ ἀντιμετώπισι τῶν δοκιμασιῶν τοῦ ὕδατος καὶ τοῦ πυρός, σύμβολα τῶν ταλαιπωριῶν καὶ θλίψεων τῆς ζωῆς, θὰ βαδίση πρὸς τὸ φῶς ποὺ δίδει ἡ μύησις...

Ὅταν ἀνοίγη ἡ αὐλαία γιὰ τὴν πρώτη σκηνὴ τῆς πρώτης πράξεως, ἕνα τεράστιο φίδι καταδιώκει τὸν Ταμίνο, ὁ ὁποῖος ἔχει φαρέτρα, ἀλλὰ οὔτε ἕνα βέλος πιά. Νιώθει τὰ νύχια τοῦ ἑρπετοῦ νὰ τὸν πλησιάζουν. Τίποτ' ἄλλο δὲν μπορεῖ νὰ κάμη, παρὰ νὰ ἐπικαλεσθῆ τὸ ἔλεος τῶν θεῶν. Μὲ τὸ βίωμα τοῦ ἐπερχομένου θανάτου, πέφτει λιπόθυμος στὸ ἔδαφος, ἐνῷ εἰσέρχονται τρεῖς Γυναῖκες ὡπλισμένες μὲ δόρατα καὶ σκοτώνουν τὸν δράκοντα.

Κατόπιν ἐρίζουν, γιατὶ καθεμιά τους θέλει νὰ μείνη κοντὰ στὸ νέο καὶ ὡραῖο παληκάρι, στέλνοντας τὶς ἄλλες δύο νὰ δώσουν τὸ μήνυμα στὴν βασίλισσα. Ἔχουν καὶ οἱ τρεῖς ἐρωτοχτυπηθῆ. Ἀλλὰ ἀναχωροῦν καὶ οἱ τρεῖς καὶ ἀφήνουν μονάχο τὸν Ταμίνο, ὁ ὁποῖος, ὅταν θὰ συνέλθη, θὰ ἐκπλαγῆ βλέποντας δίπλα του νεκρὸ τὸ ἀπαίσιο φίδι.

Ἀκολουθεῖ ἡ σκηνὴ μὲ τὸν Παπαγκένο, τὸν ἀφελῆ τύπο, ποὺ συλλαμβάνει πουλιὰ γιὰ τὸ παλάτι, καὶ ἔχει στὴν πλάτη του τὸ κλουβὶ καὶ ὁ ἴδιος εἶναι στολισμένος μὲ φτερά, ὥστε δίνει τὴν ἐντύπωσι παράξενου πλάσματος. Εἶναι ὁ ἄνθρωπος, ποὺ μικραίνει τὸν κόσμο στὶς δικές του διαστάσεις. Ὅταν πληροφορῆται ὅτι ὁ Ταμίνο εἶναι πρίγκιπας, διερωτᾶται: «Πρίγκιπας; Τ' εἶν' αὐτό;» Καὶ ὅταν μαθαίνει ὅτι ὁ βασιληᾶς πατέρας του κυβερνάει χῶρες καὶ λαοὺς «πίσω ἀπὸ τοὺς λόφους», σκέπτεται πῶς θὰ ὑπάρχουν ἐκεῖ πολλοὶ πελάτες γιὰ τὰ πουλιά του. Ὕστερα ὑποκρίνεται ὅτι αὐτὸς ἐσκότωσε τὸ φίδι, ἀλλὰ ξανάρχονται οἱ Κυρίες τῆς αὐλῆς καὶ ξεσκεπάζουν τὴν απάτη του. Ζητοῦν ἀπὸ τὸν Ταμίνο νὰ μείνη ἀδιάφορος στὴν ὀμορφιά τους, γιατὶ ἡ Βασίλισσα τῆς Νύχτας ἐπιφυλάσσει γι' αὐτὸν τὴν κόρη της, τὴν Παμίνα, ἂν κατορθώση νὰ τὴν λυτρώση ἀπὸ τὰ δεσμὰ τοῦ Σαράστρο, τοῦ Μεγάλου ἱερέως τοῦ Ἡλίου.

Μέσα σὲ ἀστραπόβροντα, ἡ Βασίλισσα τῆς Νύχτας κάνει τὴν ἐμφάνισί της καὶ συσταίνεται ὡς «Βασίλισσα τοῦ ὑψίστου Οὐ-

ρανοῦ». Στὸ τραγούδι της ἀφηγεῖται πῶς ἐρράγισε ἡ καρδιά της ἐκείνη τὴν ἡμέρα ποὺ ἡ Παμίνα, παρὰ τὴν θέλησί της, ἔφυγε μακρυά. Ὦ, δὲν ἔχει καμμιὰ δύναμι ἐνάντια στὴν ἰσχὺ ἐκείνων ποὺ τὴν πῆραν καὶ ἱκετεύει τὸν νεαρὸ πρίγκιπα νὰ τὴν ἐλευθερώση. Σ' αὐτὸν ἀποθέτει τὶς ἐλπίδες της, γιατὶ ξέρει πὼς αὐτὸς ἔχει «ἀρετή, θάρρος καὶ ἀλήθεια».

Ὅταν ὁ Ταμίνο μένει μονάχος του ἀρχίζει νὰ ξημερώνη καὶ τοῦ φαίνεται σὰ νὰ εἶχε ὀνειρευτῆ. Ἀλλά, νὰ ποὺ οἱ Κυρίες ἐπιστρέφουν μ' ἕνα δῶρο τῆς Βασίλισσας. Εἶναι ὁ ΜΑΓΙΚΟΣ ΑΥΛΟΣ. Προικισμένος μὲ ἀπεριόριστες δυνάμεις. Σὲ κάθε κίνδυνο θὰ τὸν ὑπερασπίση. Κάθε θλῖψι, σὲ χαρὰ θὰ τὴν μετατρέψη. Τὴν σκληρότερη καρδιὰ ἀπὸ ἀγάπη θὰ τὴν κάψη. Ναί, γιατὶ μονάχα ἡ μουσικὴ ἔχει τὴ δύναμι νὰ φέρνη τὴν ἄνοιξι στὴν ψυχή. Καὶ νὰ ἁπλώνη στὴ γῆ τὴν ἁρμονία καὶ τὴν εἰρήνη.

Ἄλλη διαταγὴ τῆς Βασίλισσας εἶναι ὁ Παπαγκένο νὰ συμμεριστῆ ὅλους τοὺς κινδύνους τοῦ Ταμίνο γιὰ τὴν ἐλευθέρωσι τῆς Παμίνα ἀπὸ τὸν Σαράστρο. Τοῦ στέλνει ὅμως κι ἕνα δικό του δῶρο, ἕνα σεῖστρο μὲ κουδουνάκια, μαγικὸ κι' αὐτό. Ὁ Ταμίνο μὲ τὸν αὐλό, ὁ Παπαγκένο μὲ τὸ σεῖστρο, θὰ κάνουν ἀπὸ ἐδῶ καὶ πέρα συντροφιά. Ἂς ξεκινήσουν γιὰ τὴν ἀποστολή τους καὶ θὰ τοὺς προστατεύουν τρία ἀγαθὰ πνεύματα.

Στὴ δεύτερη σκηνή, ὁ Μονόστατος σέρνει τὴν Παμίνα καὶ οἱ σκλάβοι στὴν ὑπηρεσία του τὴν ἁλυσοδένουν. Μὲ τὴν εἴσοδο τοῦ Παπαγκένο, αὐτὸς καὶ ὁ Μονόστατος πανικοβάλλονται ὁ ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλον, μὲ τὴν ἐμφάνισί τους. Ὁ Παπαγκένο συνέρχεται. «Εἶδα στὴ ζωή μου — λέει — τόσα μαῦρα πουλιά, γιατὶ τάχα νὰ μὴν ὑπάρχουν καὶ μαῦροι ἄνθρωποι! Τί κουτὸς ποὺ ἤμουν νὰ φοβηθῶ!» Πληροφορεῖ τὴν Παμίνα ὅτι ὁ νεαρὸς πρίγκιψ τὴν ἔχει ἐρωτευθῆ καὶ θὰ τὴν ἐλευθερώση. Τότε ἡ Παμίνα ἐκτελεῖ μαζὶ μὲ τὸν Παπαγκένο τὸ ὡραῖο ντουέττο τῆς ἀγάπης:

Ἡ γλυκειὰ φωνὴ τῆς Μητέρας Φύσης ξυπνᾶ τὴν ἀγάπη στὰ ζῶα, στὰ πουλιὰ καὶ στὰ λουλούδια. Σ' ὁλόκληρη τὴν Γῆ δὲν ὑπάρχει κανένα πλάσμα ἱκανὸ νὰ ἀντισταθῆ σ' αὐτὴ τὴν γλυκειὰ ἐξουσία. Ὁ νόμος τῆς ἀγάπης πέρα ὡς πέρα βασιλεύει καὶ σ' αὐτὸν ἁρμόζει ὅλη ἡ ζωή. Καὶ στῶν ἀνθρώπων τὴν καρδιὰ βαθειὰ εἶναι ἡ ἀγάπη ριζωμένη καὶ στὰ οὐράνια τῶν θεῶν τοὺς ἀνεβάζει...

Στὴν τρίτη σκηνή, εἰσέρχεται ὁ Ταμίνο ὁδηγούμενος ἀπὸ τὰ τρία Πνεύματα, ποὺ τοῦ δίνουν τὴν ἐντολή: Σιγή, Ὑπομονὴ καὶ Ἐπιμονή!

Ὦ! ἀναφωνεῖ ὁ Ταμίνο. Εἴθε αὐτὲς οἱ μυστικὲς λέξεις τῆς Σοφίας γιὰ πάντα στὴν καρδιά μου νὰ χαραχθοῦν...

Ποῦ εἶναι, ὅμως; Ἕνας μεγάλος ναὸς ὀρθώνεται μπροστά του. Ποιοὶ οἰκοδόμοι νὰ τὸν ἔχτισαν;

ἔτσι ὡραῖον καὶ ἐπιβλητικόν; Καὶ τίνος νὰ εἶναι ὁ ναὸς αὐτός; Πλησιάζει καὶ διαβάζει στὴν θύρα του τὴν χαραγμένη ἐπιγραφή: «Εἰς τὴν Φύσιν, εἰς τὸν Λόγον, εἰς τὴν Σοφίαν».

Ἀψηφάει κάθε κίνδυνο γιὰ νὰ ἐκπληρώση τὸ χρέος του καὶ ἐπιχειρεῖ νὰ εἰσδύση στὸ ναό, ἀπὸ τὴν δεξιὰ θύρα. Πίσω! τοῦ φωνάζει μιὰ φωνὴ ἀπὸ μέσα. Τρέχει στὴν ἀριστερὴ θύρα. Πίσω! ἄλλη μιὰ φωνὴ κι' ἐκεῖ. Μένει ἡ κεντρικὴ θύρα. Εἶν' ἕτοιμος νὰ τὴν περάση, ὅταν βγαίνει ἀπὸ τὸ ναὸ ἕνας ἱερεύς. Εἶναι ὁ Ρήτωρ. Μὲ αὐστηρὸ τόνο τὸν ἐρωτᾶ: «Πῶς ἐτόλμησες, ὦ νέε, νὰ ἔλθης ἐδῶ; Καὶ τί ζητεῖς στὸ ἱερόν μας;» Ὁ Ταμίνο ἀπαντᾶ ὅτι ἔρχεται «ἐν ὀνόματι τῆς Ἀγάπης καὶ τῆς Ἀλήθειας», ἀλλὰ ὁ Ἱερεύς, παντογνώστης, τοῦ ἀποκαλύπτει ὅτι τὸν ὁδηγεῖ τὸ Ψεῦδος καὶ τὸ Μῖσος, γιατὶ τοῦ ἔχουν παρουσιάσει τὸν ἀρχιερέα Σαράστρο ὡς ἀπαγωγέα καὶ δεσμοφύλακα τάχα τῆς Παμίνα. Μιὰ γυναίκα ἔτσι μποροῦσε νὰ μιλήση κι' ἕνα παιδί τέτοια μποροῦσε νὰ τὰ πιστέψη... Ἀλλὰ ὁ ἴδιος ὁ Σαράστρο θὰ τοῦ φανερώση τὴν ἀλήθεια.

Ὁ Ταμίνο ἀδημονεῖ νὰ μάθη. Ἀλλὰ ὁ Ἱερεὺς τοῦ ἀπαντᾶ ὅτι «εἶναι μὲ ὅρκο δεσμευμένος νὰ σιωπᾶ».

— Καὶ πότε τῆς σιγῆς θὰ λύσης τὰ δεσμά;

— Ὅταν ἡ Φιλία σὲ χειραγωγήση σ' αὐτὸν τὸν σεπτὸ ναό!

Ὁ Ἱερεὺς ἐπιστρέφει στὸ ναό. Ὁ Ταμίνο ἀναστενάζει:

— Ὦ, νύχτα ἀτέλειωτη, ξημέρωμα δὲν ἔχεις; Τὰ μάτια μου τὴ χαραυγὴ ζητοῦνε...

Ἀπὸ μέσα τοῦ ἀπαντοῦνε μυστηριακὲς φωνές: Σύντομα ἢ Ποτέ! Θάρρος καὶ καρτερία, ζητῶντας τὸ φῶς!

Ὁ Ταμίνο παίζει μὲ τὸν αὐλὸ καὶ τοῦ ἀποκρίνεται ὁ Παπαγκένο, ποὺ ἔρχεται μὲ τὴν Παμίνα. Εἶναι τὸ θαῦμα τῆς γλυκειᾶς μελωδίας. Γαλήνιες σκέψεις τώρα τὸν πλημμυρίζουν καὶ ἡ ψυχή του δονεῖται ἁπαλά. Νιώθει ὅτι μόνον τὰ ἁγνὰ παιδιὰ τῆς φύσεως γνωρίζουν αὐτὴν τὴν γοητεία...

Τὴν στιγμὴ ποὺ θὰ σμίξουν ἡ Παμίνα μὲ τὸν Ταμίνο, ὁ Μονόστατος ἐμφανίζεται ξανά. Ἐνόμισαν πὼς θὰ τοῦ ξεφύγουν; Φωνάζει τοὺς σκλάβους μὲ τὶς ἁλυσίδες... Ὁ Παπαγκένο καταφεύγει στὸ μαγικὸ σεῖστρο. Στὰ μελωδικά του κουδουνίσματα, ὁ Μονόστατος καὶ οἱ ἁλυσοφόροι δοῦλοι του μουδιάζουν, παραλύουν, ἔπειτα ἀρχίζουν νὰ τραγουδᾶνε καὶ νὰ πηδᾶνε σὲ χονδροειδεῖς χορούς. Ὁ Παπαγκένο βγάζει τὸ συμπέρασμα, ἀνάλογο μὲ τὴν πνευματική του ὑπόστασι: Μουσική, φιλία, γέλιο!

Ἀλλὰ ἀκούγεται ὁ ἦχος τῶν σαλπίγγων. Ἔρχεται ὁ Μέγας ἀρχιερεὺς Σαράστρο. Τρομοκρατεῖται ὁ Παπαγκένο. Θὰ προτιμοῦσε νὰ ἦταν ἕνα ποντικάκι σὲ μιὰ τρύπα. Δὲν γλυτώνει τώρα πιά. Τί θὰ ποῦνε τώρα στὸν Σαράστρο γιὰ τὴν φυγή τους; Τὴν ἀλήθεια! ἀπαντᾶ ἡ Παμίνα. Τὴν ἀλήθεια, φίλε! Δὲν θὰ μποροῦσε ποτὲ νὰ τὸν ξεγελάσω. Πλησιά-

ζει τὸν Σαράστρο, ἐνῶ ἡ χορωδία τὸν ὑμνεῖ. Τοῦ ἀξίζει ἐγκάρδια ἀφοσίωσις, ἀγάπη καὶ λατρεία. Γιατὶ ἡ φωτεινή του ἡ σοφία μᾶς ὁδηγεῖ πρὸς τὴν ἀλήθεια καὶ τὸ φῶς!

«Κύριε, ἐξομολογοῦμαι, λέγει, ὅτι δοκίμασα νὰ δραπετεύσω. Μὰ δὲν ἦταν τὸ λάθος δικό μου ὅλο. Ὁ Μαῦρος ἄνθρωπος ἀπὸ ἔρωτα μὲ κυνηγοῦσε, κι' ἔφυγα ἐγὼ γι' αὐτό».

«Σήκω, Παμίνα, ἀπαντᾶ ὁ Σαράστρο, καὶ τὰ δάκρυά σου σκούπισε. Δὲν ἔχεις ἀνάγκη τίποτα νὰ μοῦ πῆς, τῆς καρδιᾶς σου τὰ μυστικὰ γνωρίζω καὶ ποῦ τὴν ἀγάπη σου ἔχεις δοσμένη. Καὶ μὴ φοβᾶσαι, ποτὲ δὲν θὰ σ' ἀναγκάσω, ἡ ὥρα τῆς ἐλευθερίας πλησιάζει».

Ἡ Παμίνα ἀκούει νὰ τὴν καλῆ ἡ μητέρα της, ἀλλὰ ὁ Σαράστρο τῆς συνιστᾶ νὰ μὴ τὴν σκέπτεται πιά. Πῶς; Εἶναι μητέρα της καὶ τὴν ἀγαπᾶ... Ὁ Σαράστρο ἐπιμένει: Οὔτε τ' ὄνομά της νὰ προφέρῃς. Εἶχες ἀνάγκη ἀπὸ ἕναν ἄνδρα, τὰ βήματά σου νὰ ὁδηγῆ, γιατὶ καμμιὰ γυναίκα μοναχὴ δὲν θὰ μπορέση τὸν δρόμο τὸν κρυφὸ νὰ βρῆ, ποὺ στὴ σοφία ὁδηγεῖ.

Ὁ Μονόστατος ἐμφανίζεται καὶ γιὰ νὰ κρύψη τὴν συμπεριφορά του πρὸς τὴν Παμίνα, τὴν καταγγέλλει ὅτι εἶχε συνωμοτήσει ἐναντίον του. Ἀλλὰ ὁ Σαράστρο τὸν καταδικάζει σὲ ραβδισμούς, ἐνῶ ὁ Ταμίνο καὶ ἡ Παμίνα, ἐπὶ τέλους! ἀγκαλιάζονται.

Ἐνῶ οἱ δοῦλοι ἀπάγουν τὸν Μονόστατο γιὰ τὴν τιμωρία του ὁ Σαράστρο ἀπευθύνεται στοὺς ἱερεῖς. Τοὺς συνιστᾶ νὰ καλύψουν τὸ πρόσωπο τῶν δύο ἀνδρῶν καὶ νὰ ὁδηγήσουν τὰ βήματά των στὸ ναό, ὅπου, σὲ λίγο, θ' ἀρχίση ἡ τελετουργία τῆς μυήσεως. Ὁ Σαράστρο ἀποχωρεῖ, συνοδεύοντας τὴν Παμίνα, ὁ πρῶτος ἱερεὺς παρασκευάζει τὸν Ταμίνο καὶ ὁ δεύτερος τὸν Παπαγκένο (ὁ ὁποῖος προσπαθεῖ «νὰ τὸ σκάση» ἀνεπιτυχῶς) καὶ ὅλη ἡ συνοδεία κινεῖται πρὸς τὸ ναό, ἐνῶ ἡ χορωδία ψάλλει:

Ὁδήγησέ μας πρὸς τὴν Ἀλήθεια! Τὸν δρόμο δείχνει ἡ Φύσις καὶ ὁ Λόγος τάσσει νόμους ὑπακοῆς, ὥστε στὴν ψυχή μας ἡ Σοφία ν' ἀφυπνισθῆ. Τῆς νύχτας τὰ σκοτάδια θὰ διαλύση στὰ μάτια ἐκείνων ποὺ ζητοῦν τὸ Φῶς!

Ἐδῶ τελειώνει ἡ πρώτη πρᾶξις. Ἡ δεύτερη θὰ ἐκτυλιχθῆ μέσα στὸν ναό. Πρῶτος θὰ μιλήση ὁ Σαράστρο:

— Ἀδελφοὶ μεμυημένοι τῶν σεπτῶν μυστηρίων, σᾶς ἐκάλεσα ἐδῶ γιὰ νὰ ὑποδεχθοῦμε ἕνα νεόφυτον. Ὁ πρίγκιψ Ταμίνο περιμένει στὴν βορεινὴ θύρα τοῦ ναοῦ, πλήρης ἐναρέτου ἐπιθυμίας νὰ γίνη δεκτὸς στὴν σεπτή μας ἀδελφότητα. Ἂς τείνωμε πρὸς αὐτὸν χεῖρα φιλίας.

Ὁ πρῶτος ἱερεὺς ἐρωτᾶ: Εἶναι ἐνάρετος;

Δίδεται διαβεβαίωσις ἀπὸ τὸν Σαράστρο. Καὶ τότε ὁ δεύτερος ἱερεὺς ἐρωτᾶ: Εἶναι ἐχέμυθος; Πάλι ὁ Σαράστρο διαβεβαιώνει.

Ὁ τρίτος ἱερεὺς ἐρωτᾶ: Ἀγαπᾶ τοὺς συνανθρώπους του;

Ὁ Σαράστρο ἀπαντᾶ: Ναί.

Ἐὰν τὸν κρίνετε ἄξιον, δῶστε τὸ σημεῖον. (Σαλπίζουν τρεῖς φορές). Γι' αὐτὸν οἱ θεοὶ ἐδιάλεξαν τὴν εὐγενικὴ καὶ ἐνάρετη Παμίνα. Αὐτὸς ἦταν ὁ λογος, ποὺ βιαίως τὴν ἀπεμάκρυνα ἀπὸ τὴν φροντίδα τῆς μητερας της. Ἡ κακὴ αὐτὴ γυναίκα καυχᾶται γιὰ τὴν δύναμί της. Ἐπιδιώκει νὰ παραπλανᾶ τὸν λαὸ με τὶς δεισιδαιμονίες της, σκοπεύοντας τελικὰ νὰ καταστρέψη τὸν ναό μας τῆς Φύσεως, τοῦ Λογου καὶ τῆς Σοφίας. Θὰ τὸ ἐπιτυχη; Ὄχι! Ἂς μυήσωμε τὸν Ταμίνο στὰ μυστήρια μας καὶ ἂς τὸν ἑνώσωμε μὲ τὴν θυγατερα της Παμίνα, ὥστε νὰ διασκορπίσουν τὰ σκοτάδια τῆς δεισιδαιμονίας καὶ νὰ ὑποστηρίξουν μαζί μας τὴν ὑπόθεσι τῆς Ἀληθείας καὶ τοῦ Φωτός.

Ἀκολουθεῖ ἕνας διαλογος ὑψηλοῦ κοινωνικοῦ καὶ πνευματικοῦ περιεχομένου. Ὁ πρῶτος ἱερεύς, ἂν καὶ εἶναι σύμφωνος νὰ προχωρήση ἡ μύησις, ἔχει καὶ κάποιον δισταγμό:

— Μεγάλε Ἀδελφέ, θὰ ἔχη ἄραγε ὁ Ταμίνο τὴν δύναμι ν' ἀνθέξη εἰς τὰς δοκιμασίας ποὺ τὸν ἀναμένουν; Μὴν ξεχνοῦμε ὅτι ἔχει βασιλικὸ αἷμα. Εἶναι π ρ ί γ κ ι ψ.

Σαράστρο: Εἶναι ἄ ν θ ρ ω π ο ς. Αὐτὸ ἀρκεῖ.

Καὶ ἡ μύησις θ' ἀρχίση σὲ λίγο. Ὁ Σαράστρο προσεύχεται στὴν Ἴσιδα καὶ τὸν Ὄσιρι ὑπὲρ τῶν ζητούντων τὸ φῶς, νὰ τοὺς δώση ἀντοχὴ καὶ νὰ τοὺς ἐπαναγάγουν σώους καὶ ὑγιεῖς στὸ δρόμο τῆς σοφίας. Τὴν τελευταία αὐτὴ εὐχὴ τὴν ἐπαναλαμβάνουν οἱ ἱερεῖς.

Οἱ ὑπὸ μύησιν εἰσάγονται εἰς τὸν ναό, ποὺ εἶναι βυθισμένος στὸ σκοτάδι. Τοὺς πλησιάζουν δύο ἱερεῖς μὲ πυρσούς:

— Σεῖς οἱ ξένοι, πῶς ἐτολμήσατε νὰ εἰσδύσετε στὰ τείχη μας; Τί ζητᾶτε;

— Φιλία καὶ ἀγάπη.

— Εἶσθε ἕτοιμοι νὰ μάχεσθε ἰσοβίως γιὰ τὴν φιλία καὶ τὴν ἀγάπη;

— Ναί.

— Ἀκομη καὶ νὰ πεθάνετε;

— Ναί.

— Τοτε, στηρίξετ' ἐδῶ τὸ χέρι σας.

Ἐρωτᾶται καὶ ὁ Παπαγκένο ἂν κι' αὐτὸς ἔχει σκοπό του τὴν σοφία, ἀλλ' ἀπαντᾶ: «Τὴν σοφία; Μὰ ἐγὼ εἶμαι παιδὶ τῆς φύσεως. Τὸ πᾶν ποὺ θέλω εἶναι φαγητό, ποτό, ὕπνο — ἔ, καὶ ἂν μποροῦσα νὰ βρῶ μιὰ γυναικοῦλα...».

Στὴν συνέχεια τοῦ διαλόγου, ὁ Παπαγκένο δὲν εἶναι πρόθυμος οὔτε τὴ ζωή του νὰ ριψοκινδυνεύση, οὔτε νὰ ἐκτελῆ διαταγάς. Καλύτερα νὰ μείνη ἐργένης. Τὸ μόνο ποὺ ὑπόσχεται, ὅταν μαθαίνη ὅτι ὁ Σαράστρο τοῦ ἔχει βρῆ τὴ σύντροφο τῆς ζωῆς του, τὴν Παπαγκένα, εἶναι νὰ μὴ τῆς ἀπευθύνη οὔτε μιὰ λέξι ἂν δὲν τοῦ ἐπιτρέψουν προηγουμένως. Ἆ, αὐτὸ τὸ μπορεῖ. Ἡ ὑποχρέωσις ἰσχύει καὶ γιὰ τὴν συνάντησι τοῦ Ταμίνο μὲ τὴν Παμίνα. Θὰ τὴν ἰδῆ, ἀλλὰ δὲν θὰ τῆς μιλήση, οὔτε καὶ σὲ ἄλλη γυναίκα. Εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς δοκιμασίας.

Ἀκολουθεῖ τὸ ντουέττο τῶν ἱερέων:

Ἀπὸ τὴν πανουργία τῶν γυναικῶν προφυλαχθῆτε, ἂν ποθῆτε ἄξιοι τοῦ χώρου αὐτοῦ ν' ἀναδειχθῆτε. Ὅσοι στὰ ξεγελάσματά τους ὑποχωρήσουν, ἀπὸ τῆς σοφίας τὴ χάρι θὰ ξεπέσουν. Στὸ τέλος τὴν ἀλήθεια θ' ἀντικρύσουν, ὅταν τὴν πίστη τους θὰ ἔχουνε χλευάσει. Μὰ θὰ εἶν' ἀργά! Τὸ λάθος δὲν διορθώνεται. Καὶ ποιὸ θἆναι τὸ τέλος; Ἀπελπισία καὶ θάνατος!

Ὁ Παπαγκένο δυσφορεῖ γιὰ τὸ σκοτάδι, ζητεῖ νὰ φέρουν φῶτα, ἐνῶ ὁ Ταμίνο τοῦ συνιστᾶ ὑπομονή, γιατὶ εἶναι ἡ θέλησις τῶν θεῶν. Ἀλλά, ἐνῶ ὁ Ταμίνο φλέγεται ἀπὸ τὸν πόθο τῆς μυήσεως, τὸ «παιδὶ τῆς φύσεως», δηλαδὴ τὸ πλᾶσμα μὲ τὴν δεσπόζουσα ὑλικὴ σύστασι, ἀντιδρᾶ στὸν πνευματικὸ δρόμο. Ὅταν θὰ ἔλθη, σὲ λίγο, ἡ στιγμὴ τῆς δοκιμασίας, θὰ θελήση νὰ ξεφύγη, πατώντας τὸν ὅρκο τῆς σιγῆς.

Εἰσέρχονται οἱ τρεῖς Κυρίες, ποὺ ἐκφράζουν τὴν ἀπορία καὶ τὴν θλίψη τους, βλέποντας τὸν Ταμίνο καὶ τὸν Παπαγκένο νὰ βρίσκονται σ' ἐκεῖνον τὸν τόπο.

Ὤ, γιατί ἤλθατ' ἐδῶ! Φύγετε, ἀμέσως φύγετε, ἀλλιῶς δὲν θὰ μπορέσετε πιά. Δὲν ξέρετε τί σᾶς περιμένει; Τὴν διαταγὴ τῆς Βασίλισσας ἐλησμονήσατε; Δὲν ἔτυχε ποτὲ ν' ἀκούσετε ὁ λαὸς τί λέει γιὰ τὸν ναὸ ἐτοῦτο τῶν πονηρῶν; Ὅποιος σ' αὐτὸν εἰσέλθη, σ' αἰώνια κόλασι εἶναι δικασμένος!

Ὁ Ταμίνο πιέζει τὸν Παπαγκένο νὰ μὴ μιλήση. Ξέχασε τὴν μυστηριώδη προειδοποίησι τῶν ἱερέων; Ὁ σοφὸς ἄντρας τοῦ λογ κοῦ τὸ δρόμο ἀκολουθεῖ καὶ ὁ ὄχλος ὅ,τι θέλει ἂς λέει.

Μένουν ἄφωνοι. Καὶ οἱ Κυρίες φεύγουν, ἀφοῦ δὲν πῆραν οὔτε μιὰ λέξι τους, τραγουδώντας:

Τοῦ ἄντρα τὴν ἀπόφασι κανεὶς δὲν τὴν ἀλλάζει, γιατὶ προτοῦ μιλήση θὰ σκεφθῆ!

Εἰσέρχονται οἱ ἱερεῖς καὶ συγχαίρουν τὸν Ταμίνο, ποὺ φάνηκε ἄντρας ἀληθινὸς στὴ δοκιμασία αὐτή. Τὸν περιμένει τώρα μιὰ ἀκόμη «περιοδεία». Ρίχνει ἕνα πέπλο στὸ πρόσωπό του καὶ τὸν ὁδηγεῖ. Ὁ Παπαγκένο δυσανασχετεῖ: Κι' ἄλλη περιοδεία; Μά, ὅταν ὅλ' αὐτὰ τελειώσουν, ἡ Παπαγκένα θὰ εἶναι γρηά. Ἀλλ' ἀναχωρεῖ κι' αὐτός, ἀφοῦ ἐκαλύφθη τὸ πρόσωπό του.

Στὴν ἑπόμενη σκηνή, ὁ Μονόστατος ἀνακαλύπτει τὴν Παμίνα κοιμωμένη. Ἄχ, νὰ τῆς δώση στὰ κλεφτὰ ἕνα φιλί! Γι' αὐτὴν ἐμαστιγώθηκε. Τί ὄμορφη ποὺ εἶναι, κατάλευκη! Τὸ πάθος του καίει σὰν φοῦρνος. Δὲν ἔχει τὸ δ.καίωμα, μὰ «οἱ νόμοι γιὰ νὰ παραβιάζωνται ἔγιναν». Θὰ τὴν φιλήση καὶ ἡ Σελήνη ἂς εἶναι μάρτυρας.! Ἂν ντρέπεται, τὸ μάτι της ἂς κλείση...

Πλησιάζει τὴν Παμίνα, ἀλλὰ εἰσέρχεται ἡ Βασίλισσα τῆς Νύχτας καὶ ἡ Παμίνα ξυπνάει. Πληροφορεῖ τὴν μητέρα της ὅτι ὁ πρίγκιπας, ποὺ ἐπεφόρτισε νὰ τὴν ἐλευθερώση, προσεχώρησε στοὺς μεμυημένους τοῦ ναοῦ.

Ἂς φύγουν μαζί, ἀμέσως! Ἀλλὰ ἡ Βασίλισσα τῆς Νύχτας ἀπελπίζεται: «Σ' ἔχασα πιὰ γιὰ πάντα, τῆς ἀπαντᾶ. Ἀνώφελο νὰ φύγωμε. Ἡ ἐξουσία μου ἔφθασε στὸ τέλος, γιατὶ ὅταν ὁ πατέρας σου πέθαινε, στὸν Σαράστρο ἔδωσε τὴν ἑπτασφράγιστη ἀσπίδα τοῦ Ἡλίου. Μονάχα μιὰ ὑπάρχει σωτηρία. Πιᾶσε τὸ μαχαίρι αὐτό, σκότωσε τὸν Σαράστρο καὶ φέρε τὴν ἀσπίδα πίσω».

Καὶ ἀποχωρεῖ. Νὰ σκοτώση ἡ Παμίνα τὸν Σαράστρο; Δὲν μπορεῖ, δὲν μπορεῖ!

Ὁ Μονόστατος, κρυμμένος ὣς τώρα, προτείνει ἄλλη λύσι: Μ' αὐτὴν καὶ ἡ ἴδια θὰ σωθῆ καὶ ἡ μητέρα της ἀπὸ τοῦ Σαράστρο τὴν ὀργή. Νὰ γίνη δική του!

Ὅταν ἀκούη τὸ «ποτέ!», ὁρμάει νὰ τὴν θανατώση, ἀλλὰ ἐγκαίρως ἐπεμβαίνει ὁ Σαράστρο, ὁπότε ὁ Μονόστατος ἀλλάζει προσωπεῖο. Τάχα ἡ Παμίνα ἤθελε νὰ τὸν σκοτώση καὶ τὴν ἐμπόδισε αὐτός! Μαύρη μορφή, μαύρη καὶ ψυχή!

Ἡ Παμίνα φοβᾶται ὅτι τώρα θὰ ξεσπάση τοῦ Σαράστρο ἡ ἐκδίκησις ἐναντίον τῆς μητέρας της, ἀλλὰ τὴν καθησυχάζει:

Μᾶς εἶναι ἄγνωστη ἡ ἐκδίκησις, σ' αὐτὸν ἐδῶ τὸν σεπτὸ ναό. Καὶ ἡ ἀγάπη ἀπαντᾶ σ' ὅποιον ἀπὸ τὸ χρέος κλονισθῆ. Φιλία καὶ καλωσύνη τὸν χειραγωγοῦν, νὰ βρῆ κι' αὐτὸς τὴν χώρα τοῦ φωτός. Ἐδῶ τὸν ἕνα μὲ τὸν ἄλλον δένει ἡ ἀμοιβαία ἀγάπη. Τὸ κάθε σφάλμα τὴ συγχώρησι βρίσκει. Προδότης δὲν ἐστάθηκε ποτέ. Μὰ ὅσοι δὲν μποροῦν μὲ τὴν ἀγάπη νὰ ἑνωθοῦν, ἀνάξιοι εἶναι γιὰ τὸ φῶς!

Ὁ Ταμίνο καὶ ὁ Παπαγκένο ὁδηγοῦνται ἀπὸ τοὺς ἱερεῖς καὶ λαμβάνουν ὁδηγίες. Θὰ μείνουν μόνοι ἐκεῖ. Ὅταν ἀκούσουν τὶς σάλπιγγες νὰ ἠχοῦν, θ' ἀκολουθήσουν αὐτὸν τὸν δρόμο. Ἀλλά, σιγή! Ἰδιαιτέρως ὁ Παπαγκένο εἰδοποιεῖται ὅτι ὅποιος λύση τὴν σιωπή, ἀπὸ κεραυνὸ θὰ χτυπηθῆ.

Ὁ Παπαγκένο καὶ πάλι δυσανασχετεῖ. Τί γυρεύει ἐκεῖ! Νἆταν στὸ δάσος, ν' ἄκουε τὰ πουλιά... Ὁ Ταμίνο τοῦ συνιστᾶ. Σςςς! Μὰ δὲν μπορεῖ οὔτε μὲ τὸν ἑαυτό του νὰ μιλάη; Καὶ πόσο διψάει! Ἂς εἶχε μιὰ σταγόνα, ἔστω, νεράκι καὶ τίποτ' ἄλλο.

Στὴ στιγμή, εἰσέρχεται μιὰ ἄσχημη γυναίκα μ' ἕνα κύπελλο νερό. Εἶναι γιὰ τὸν Παπαγκένο; «Ναί, ἀγάπη», τοῦ ἀπαντᾶ. Πίνει. Ἄχ, νεράκι!

— Δὲν μοῦ λές, ὡραία δεσποινὶς — ρωτάει τὴν ἀσχημόγρηα— ἔτσι τοὺς μεταχειρίζονται ἐδῶ τοὺς ξένους ὅλους;

— Μοῦ φαίνεται ναί, στὰ σίγουρα, ἀγάπη.

— Τότε λιγοστοὶ θὰ ἔρχωνται.

— Ναί, πολὺ λίγοι.

— Ἑπόμενον... Γιὰ κάθησε, γιαγιὰ καὶ πές μου. Πόσων χρονῶν εἶσαι;

— Δεκαοκτώ, ἀκριβῶς.

— Θέλεις νὰ πῆς ὀγδόντα ἀκριβῶς;

— Ὄχι, δεκαοκτώ.

— Χά, χά! Κι' ἔχεις ἀγαπητικό;

— Νά 'σαι σίγουρος πὼς ἔχω.

— Καὶ εἶναι... νέος σὰν καὶ σένα;

— Ὄχι, αὐτὸς εἶναι λιγάκι γεροντότερος.

— Καὶ τ' ὄνομά του;

— Παπαγκένο.

— Πῶς; Παπαγκένο; Καὶ ποῦ εἶναι αὐτὸς ὁ Παπαγκένο σου;

— Μά, ἐδῶ!

— Ὁ ἀγαπητικός σου, ἐγώ;

— Σίγουρα, ἀγάπη!

— Καὶ σὺ ποιὰ εἶσαι;

— Τ' ὄνομά μου εἶναι...

Πέφτει ἀστροπελέκι καὶ ἀπομακρύνεται γρήγορα κουτσαίνοντας. Ὁ Παπαγκένο ταραγμένος ὁρκίζεται ὅτι δὲν θὰ προφέρη ἄλλη λέξι πιά.

Εἰσέρχονται τὰ τρία Πνεύματα φέροντας τραπέζι στρωμένο μὲ φαγητὰ καὶ ποτά, τὸν αὐλὸ καὶ τὸ σεῖστρο.

Πρὸ τῶν πυλῶν — τοὺς λενε — σᾶς ειχαμε τὴν πρώτη φορὰ συναντήσει, ν' ἀκολουθῆτε τῆς σοφιας τὸ δρόμο. Καὶ τώρα, δεύτερη φορά, σᾶς χαιρετοῦμε στὶς πύλες τοῦ ναοῦ ἀπὸ μέσα. Πάρτε τὸν αὐλὸ καὶ τὸ σεῖστρο καὶ διασκεδαστε, στὰ κουρασμένα σας κορμιὰ τὸ ἀξιζει. Μὰ νὰ προσεξεις, σᾶς τὸ λέμε ἀκόμη μιὰ φορά. Ἡ ἀρετὴ μονάχα τὴν χαρὰ ὁλοκληρώνει. Ἔσο γενναῖος, πριγκιπα, καὶ θὰ ἰδῆς τὸ φῶς. Καὶ Παπαγκένο, ἐσύ, σιωπή.

Ὁ Παπαγκένο στρώνεται στὸ τραπέζι. Ἐπὶ τέλους, θὰ φᾶμε! Καὶ νέκταρ τῶν θεῶν, ἐδῶ!

Ἀλλὰ ὁ Ταμίνο ἐπιθυμεῖ τὴν Παμίνα νὰ συναντήση. Μὲ τὸν αὐλό του παίζει καὶ τὴν καλεῖ. Ἡ Παμίνα ἐμφανίζεται. Ἐπὶ τέλους, τὸν βρίσκει! Ἔτρεξε στὸν ἦχο τῆς φλογερας. Ἀλλὰ γιατὶ δεν τῆς μιλάει; Γιατὶ ἄφωνος τὴν ἀντικρυζει; Τῆς κάνει μὲ τὸ χέρι σημάδι νὰ φυγη. Δεν πρέπει νὰ τῆς ἀπευθυνη τὸν λόγο, γιατὶ τέτοια εἶναι ἡ δοκιμασία. Στρέφεται στὸν Παπαγκένο: Τί τοῦ συμβαίνει, ἂς τὸ πῆ ἐκεῖνος. Ἀλλὰ τὸ στόμα τοῦ Παπαγκένο εἶναι μπουκωμένο. Καὶ κεῖνος τὴν ἀποδιώχνει. Κι' αὐτος; Λοιπὸν δὲν τὴν ἀγαπάει πιὰ ὁ Ταμίνο; Φεύγει ἀπογοητευμένη, λεγοντας τὸν πονο της σε μιὰ ὡραία ἄρια. Ἂν τὴν ἀγάπη του ἔχασε, ὁ θάνατος ἂς ἔλθη...

— Βλέπεις; λέει ὁ Παπαγκένο. Μπορῶ κι' ἐγὼ νὰ κρατῶ τὸ στόμα μου κλειστό. Ξαναπίνει. Οἱ σάλπιγγες ἠχοῦν. Κάνει σημάδι στὸν Ταμίνο νὰ προχωρήση. Πήγαινε σὺ μπροστὰ κι' ἐγὼ ἀκολουθῶ. Δὲν σε ἀκολούθησα ὥς τώρα; Μὰ ποῦ θὰ τελειώσουν ὅλ' αὐτά; Ὁ Ταμίνο, ἀμίλητος, δείχνει τὸν οὐρανό. Νὰ ρωτήσω τοὺς θεούς, ε; Ἂς δοῦμε τὶ θὰ μᾶς ποῦνε στὸ τελος. Ὁ Ταμίνο τὸν σπρώχνει νὰ βαδίση. Ὄχι τόσο γρήγορα, ὄχι τόσο γρήγορα. Ἔχομε καιρὸ νὰ μᾶς μαδήσουνε καὶ νὰ μᾶς ψήσουνε!

Εἰσέρχονται οἱ ἱερεῖς, ἀκολουθούμενοι ἀπὸ τὸν Σαράστρο. Ἡ χορωδία ἀναπέμπει εὐχαριστίας στὸν Ὄσιρι καὶ τὴν Ἴσιδα, γιατὶ τὰ σύννεφα τῆς νύχτας τὰ ἔ-

διωξε ἡ χαραυγὴ καὶ νέο φῶς ἀνατέλλει γιὰ τὸν ὑπὸ μύησιν εὐγενῆ νέο. Σύντομα τὴν θέσι του θὰ λάβη ἀνάμεσα στοὺς ἄλλους μύστας. Τὸ πνεῦμα του ἐλεύθερο ἀπὸ τὸ ψεῦδος θ' ἀντικρύση τοῦ φωτὸς τὴν πληρότητα!

Ὁ Σαράστρο τὸν προειδοποιεῖ ὅτι ἀπομένουν δύο ἀκόμη νὰ περάση ἐπικίνδυνα βήματα. Ἂν ἡ καρδιά του νὰ κτυπάη ἐξακολουθεῖ γιὰ τὴν Παμίνα, ἂν πάντα ἐπιθυμῆ νὰ βασιλεύση σὰν βασιλῆας σοφὸς τὴν ὡρισμένη ὥρα, ἂς προχωρήση καὶ εἴθε οἱ θεοὶ σῶον νὰ τὸν διατηροῦν στὸ νέο του δρόμο. Ἂς ἐμπιστευθῆ στὸ χέρι, ποὺ θὰ τὸν ὁδηγήση.

Στὴ διαταγή του, οἱ δύο ἱερεῖς ἐξέρχονται καὶ ἐπιστρέφουν φέροντας τὴν Παμίνα, σκεπασμένη μὲ πέπλο. Ρωτάει ποῦ βρίσκεται. Καὶ δὲν παίρνει καμμιὰ ἀπάντησι. Τὴν τσακίζει ἡ πένθιμη σιωπή. Εἶναι ὁ Ταμίνο ἐκεῖ;

Ὁ Σαράστρο τῆς ἀπαντᾶ ὅτι ἐκεῖ εἶναι καὶ περιμένει γιὰ τὸν στερνὸ ἀποχαιρετισμό. Τὸν στερνὸ ἀποχαιρετισμό;

Τῆς ἀφαιροῦν τὸν πέπλο. Βλέπει τὸν Ταμίνο καὶ τείνει νὰ τὸν πλησιάση, μὰ ἐκεῖνος τὴν ἀπωθεῖ ἀμίλητος. Λοιπόν, δὲν θὰ τὸν ξαναδῆ; Τρόμος ἀνείπωτος γεμίζει τὴν ψυχή της. Ἀλλὰ ὁ Σαράστρο καὶ ὁ Ταμίνο ἀπαντοῦν ὅτι οἱ θεοὶ τοὺς κρατοῦν σώους ἀπὸ τὴν πλάνη. Ὁ θεῖος νόμος θὰ εἶναι ὁ κανόνας τους, ὅποιος καὶ νἆναι! Θὰ χωρισθοῦν, λοιπόν, γιὰ πάντα;

Ὁ Σαράστρο μὲ τοὺς ἱερεῖς καὶ τὸν Ταμίνο φεύγουν. Φεύγει καὶ ἡ Παμίνα μόνη...

Ὁ Παπαγκένο τρέχει ξοπίσω στὸν πρίγκιπα. Τὸν φωνάζει. Ἔ, ποῦ τὸν ἀφήνει μονάχο; Ἂς μὴ τὸν ἐγκαταλείψη καὶ δὲν θὰ παρακούση ποτὲ πιά. Τρέχει. Ἀλλὰ μιὰ φωνὴ τὸν ἀναχαιτίζει: «πίσω». Ἄχ, καὶ νἄξερε ἀπὸ ποιὰ πόρτα νὰ βγῆ ἔξω. Πάλι «πίσω» τὸν διατάσσει ἄλλη φωνή. Μπρὸς ἀπαγορεύεται, πίσω ἀπαγορεύεται, ποῦ νὰ πάη; Κλεισμένος ἐκεῖ μέσα θὰ ψοφήση. Τί ἤθελε ποὺ τὸν ἀκολουθοῦσε;

Ἐμφανίζεται ἕνας ἱερεύς: Ἄθλιε ἄνθρωπε! τοῦ λέει. Θὰ σοῦ ἄξιζε νὰ τιμωρηθῆς, γιὰ πάντα νὰ πλανιέσαι στῆς γῆς τὶς σκοτεινὲς χαράδρες. Ἀλλὰ οἱ θεοὶ εἶναι φιλεύσπλαγχνοι καὶ σὲ συγχωροῦνε. Ὅμως, ποτὲ δὲν θὰ γνωρίσης τῶν μεμυημένων τὶς χαρές.

— Καλά! Εἶναι πληθώρα σὰν καὶ μένα. Γιὰ μένα ἡ πιὸ μεγάλη χαρὰ θὰ ἦταν ἕνα καλὸ κανάτι μὲ κρασί...

Δὲν ἔχει, πρὸς τὸ παρόν, ἄλλη ἐπιθυμία καὶ τοῦ ἐκπληρώνεται. Τὶ ὡραῖα, κρασί! Πίνει. Εἶν' εὐτυχισμένος. Τώρα, ναί, θὰ ἤθελε καὶ κάτι ἄλλο. Καὶ τὸ τραγουδάει:

Εἶν' ἡ ἀγάπη, μόνον ἡ ἀγάπη ποὺ στρέφει ὅλη τὴ γῆ. Τὴν μοναξιὰ τὴν διώχνει ἡ ἀγάπη καὶ δίνει στὴ ζωὴ ἡδονή. Δὲν ζηλεύει τῶν βασιληάδων πλούτη, οὔτε καὶ τὴν σοφία ἐπιζητεῖ. Ἀγάπη μόνον, νὰ τὸν κάμη εὐτυχισμένον, ἀλλιῶς ἀπὸ ἀπελπισία θὰ πεθάνη. Λυώνει κάθε

μέρα ἀπὸ τὸ μαράζι. Τὸ πρόσωπο χλωμό, τὰ μάτια μαῦρα, δείχνουνε τὴν ἀρρώστεια του, ποὺ τὴν γιατρεύει ἕνα φιλί. Κανεὶς λοιπὸν δὲν θὰ τὸν λυπηθῇ;

Χορεύοντας καὶ τραγουδώντας ἐμφανίζεται ἡ γρηά: Νά, 'μαι! Ὥστε α ὐ τ ὴ τὸν λυπήθηκε; Καὶ τοῦ ζητάει νὰ ὁρκισθῇ ὅτι θὰ τῆς εἶναι ἰσόβια πιστός, ἀλλιῶς... νὰ τὸ σκεφθῇ λιγάκι. Ἀλλιῶς, θὰ μείνῃ ἐκεῖ μέσα ἰσόβια φυλακισμένος, ζῶντας μονάχα μὲ ψωμὶ καὶ νερό... Ἔ, λοιπόν, μιὰ γρηὰ γυναίκα εἶναι καλύτερη ἀπὸ ὁλότελα. Τῆς ὑπόσχεται νὰ εἶναι πιστός... μέχρις ὅτου βρῇ καμμιὰ καλύτερη. Καὶ ὁρκίζεται. Ὁπότε ἡ γρηὰ μεταμορφώνεται σὲ μιὰ νέα, ντυμένη κ' ἐκείνη στὰ φτερά. Εἶναι ἡ Παπαγκένα!

Ὁρμᾷ ὁλόχαρος νὰ τὴν ἀγκαλιάσῃ, μὰ τὸν ἀναχαιτίζει ἕνας ἱερεύς: Μακρυά! Τὴν παίρνει μαζί του. Δὲν εἶναι ἀκόμη ἄξιός της. Φεύγουν κ' ἐκεῖνος τρέχει ξοπίσω τους.

Ἐμφανίζονται τότε τὰ τρία Πνεύματα. Πλησιάζει νὰ ξημερώσῃ. Ἡ ρόδινη αὐγὴ φέρνει τὴ νέα ἡμέρα. Οἱ ψεύτικοι φόβοι δίνουν τόπο στὸ θαῦμα, ὅταν ὁ Λόγος φωτίζει τὸ δρόμο. Ἀνάτειλε, ἀνάτειλε, ἥλιε χαρωπέ, καὶ δίδαξε στὴν πλάση νὰ ζοῦνε μὲ σοφία καὶ γαλήνη. Ἀνοικοδόμησε τὸ βασίλειο τοῦ φωτὸς καὶ τῆς ἀγάπης καὶ κάμε τοὺς θνητοὺς ἀνθρώπους σὰν θεούς!...

Εἰσέρχεται ἡ Παμίνα, ταραγμένη, κρατῶντας τὸ μαχαίρι. Δὲν βλέπει ἄλλη διέξοδο στὸ δρᾶμα της, παρὰ νὰ τερματίσῃ βίαια τὴν ζωή της. Ὁ πόνος της στὴν τρέλλα τὴν ἐγγίζει. Ἐπικαλεῖται τὸν θάνατο σὰν ἀγαπημένο, ἂς τὴν δεχθῇ! Ὁ Ταμίνο τὴν ἐγκατέλειψε, μὰ δὲν τὸν μισεῖ. Ὅμως, τὶ ἄλλο τῆς μένει, παρὰ ὁ θάνατος; Μὲ τὸ μαχαίρι, ποὺ τῆς εἶχε ἡ μητέρα δώσει, ἀκολουθῶντας τὴν κατάρα της. Ἄχ, ποιὸς τὸν πόνο της θὰ περιγράψῃ; Ψεύτη Ταμίνο, ἔχε γειά! Γιὰ σένα πεθαίνει ἡ Παμίνα, μόνον ἔτσι θὰ βρῇ τὸν λυτρωμό...

Εἶν' ἕτοιμη νὰ βυθίσῃ τὸ μαχαίρι στὴν καρδιά της, ἀλλὰ τὴν ἐμποδίζουν τὰ Πνεύματα. Καὶ τῆς ἀποκαλύπτουν ὅτι ὁ Ταμίνο πάντα τὴν ἀγαπᾶ, μὰ ἦταν δεσμευμένος ἀμίλητος νὰ μείνῃ. Ἂς μὴ ζητᾶ περισσότερα γιὰ τὸν κρυφὸ τὸν λόγο.

Ἡ ἀπελπισία μεταβάλλεται σὲ εὐφροσύνη. Θέλει νὰ ἰδῇ τὸν Ταμίνο, δεν βαστάει ἄλλο πιά. Καὶ φεύγουν ὅλες μαζί, τραγουδῶντας:

Ὅταν ἡ ἀγάπη ἑνώσῃ δυὸ καρδιές, καμμιὰ δύναμι ἀνθρώπινη νὰ τὶς χωρίσῃ δὲν μπορεῖ. Ἀτρόμπτες σὲ κίνδυνο καὶ κάθε ξαφνικό, μὲ τὴν ἀγάπη προχωροῦν. Καὶ οἱ θεοὶ τὶς προστατεύουν ἀπὸ κάθε κακό.

Στὴν ἑπόμενη σκηνή, ὁ Ταμίνο ὁδηγεῖται ἀπὸ τοὺς ἱερεῖς στὴν πύλη τοῦ ναοῦ, ποὺ τὸν φρουροῦν ἑκατέρωθεν δύο θωρακοφόροι ἄνδρες. Τὸν καλοῦν στὶς δοκιμασίες:

Ὅποιος εἰσέρχεται στὴν ἀτραπὸ ποὺ βγάζει στὴ σοφία, ὀφείλει τὴν δοκιμασία νὰ ὑπο-

στὴ τοῦ ὕδατος καὶ τοῦ πυρός. Καὶ ὅταν πιὰ τὸ φάσγανο τοῦ Χάρου νὰ τὸν τρομάζει δὲν μπορεῖ, θὰ ὑψωθῆ νὰ κατακτήση τὰ ἱερὰ ὑψίπεδα. Ἐκεῖ, θὰ λάβη θέσι στούς μύστας μεταξύ, γιὰ νὰ γνωρίση τὴν μυστικὴ τελετουργία τῆς Ἴσιδος, ἐνώπιος ἐνωπίῳ...

Ὁ Ταμίνο ἀπαντᾶ ὅτι δὲν τὸν κινεῖ ὁ φόβος τοῦ θανάτου. Τῆς ἀρετῆς τὴν ἀτραπὸ θ' ἀκολουθήση. Διάπλατα ἂς ἀνοίξη τῆς φρίκης κάθε πύλη. Ζητάει τὴν ἀλήθεια, ὅ,τι κι' ἂν κοστίση!

Ἀκούεται ἡ φωνὴ τῆς Παμίνα. Στάσου! τοῦ φωνάζει. Περίμενέ με!

Εἶν' ἐλεύθερος τώρα νὰ τῆς μιλήση. Ἀλλὰ καὶ ἐκείνη, ἀψηφώντας τὴν σκοτεινὴ νύχτα τοῦ θανάτου, ἔγινε ἄξια νὰ ἰδῆ τὸ φῶς. Θὰ γίνη κι' αὐτὴ δεκτὴ πρὸς μύησιν.

Ἡ Παμίνα ἀνανεώνει τὴν δήλωσι τῆς ἀγάπης καὶ συμβουλεύει τὸν Ταμίνο, μὲ τὸ ὡραιότατο τραγούδι τοῦ μαγικοῦ αὐλοῦ:

Ὅπως γιὰ μένα εἶναι ἡ ἀγάπη, θὰ σοῦ εἶμαι πάντα ὁδηγός. Ποτὲ ἀπὸ τὸ πλευρό σου δὲν θὰ λείψω, ἀκόμη καὶ σ' αὐτὸν τὸν τόπο τῆς φρίκης. Τί κι ἂν τὰ πόδια μας ματώνουν ἀπὸ τ' ἀγκάθια στὴν ἀτραπὸ αὐτή, ὅταν φυτρώνουν τὰ ρόδα τῆς ἀγάπης; Πάρε τὸν μαγικὸ αὐλὸ καὶ παῖξε, στὸ δρόμο τοῦ κινδύνου οἱ νότες ρίχνουν φῶς. Εἶναι ἀπὸ δένδρο μαγικὸ σκαλισμένος καὶ ἡ φωνή του βγαίνει δυνατή. Τὸ ἱερὸ κλαδὶ ὁ πατέρας μου εἶχε κόψει, καθὼς τ' ἀστροπελέκια πέφταν γύρω. Πάρε τὸν μαγικὸ αὐλὸ καὶ παῖξε, στὸ δρόμο τοῦ κινδύνου οἱ νότες ρίχνουν φῶς. Ἔχει τὴ δύναμι ὁ ἦχος του ὁ μαγικὸς νὰ προστατεύη στοῦ θανάτου τὴ μαύρη ὥρα...

Τώρα, ὁ Ταμίνο καὶ ἡ Παμίνα θὰ περάσουν ἀπὸ τὴν δοκιμασία τῶν φλογῶν. Ὅταν οἱ φλόγες τῶν παθῶν θὰ τοὺς κυκλώσουν, ἄθικτοι θὰ διαβοῦν ἀνάμεσά τους...

Περνοῦν κατόπιν ἀπὸ τὴν δοκιμασία τοῦ ὕδατος. Ὅταν τῆς θλίψης τὰ νερὰ θὰ πλημμυρίζουν, με τὴ φωνὴ τῆς μουσικῆς καὶ πάλι θὰ διαβοῦν...

Νικητὲς τῶν δύο δοκιμασιῶν, φθάνουν στὸν ναό, ὅπου τοὺς ὑποδέχονται ὁ Σαράστρο μὲ τοὺς ἱερεῖς.

Ὦ! — ψάλλουν — τί ἔνδοξο θέαμα μᾶς ὑποδέχεται. Τὰ μάτια μας τὸ Φῶς τῶν Φώτων ἀντικρύζουν!

Ἡ χορῳδία τοὺς προσκαλεῖ νὰ εἰσέλθουν στὸν ναό, εὐγενικὲς καρδιὲς ποὺ ἐθριάμβευσαν στὶς δοκιμασίες καὶ κάθε κίνδυνος ἔχει πιὰ περάσει. Ἡ θύρα τοῦ ναοῦ εἶναι ὀλάνοιχτη...

Ἐν τῷ μεταξύ, ὁ Παπαγκένο ἐμφανίζεται μὲ μιὰ θηλειὰ σχοινιοῦ στὸ λαιμό του. Φωνάζει τὴν Παπαγκένα, ποὺ τὴν ἔχασε ξαφνικά. Τί ἤθελε νὰ πιῆ ἐκεῖνο τὸ κρασί; Ἡ ζωὴ δὲν ἔχει πιὰ κανένα νόημα γι' αὐτόν. Θὰ κρεμαστῆ. Ἀλλά, δὲν βιάζεται. Χάθηκε ἡ Παπαγκένα. Ἄλλη γυναίκα δὲν ὑπάρχει; Ἂς ἐμφανιστῆ, γιατὶ εἶναι κρίμα νὰ χαθῆ. Σιγὴ ἐπικρατεῖ. Ὥστε πρέπει νὰ πεθάνη;

Δὲν θ' ἀκουστῆ μιὰ φωνὴ «Παπαγκένο, στάσου»; Θὰ μετρήση ἕως τὸ τρία. Ἀπάντησι καμμιά. Ὥστε, πρέπει νὰ τηρήση τὸν λόγο του. Χαῖρε κόσμε τῆς λύπης...

Ἔρχονται, ὅμως, τὰ τρία Πνεύματα καὶ τὸν ἐμποδίζουν. Ὄχι, Παπαγκένο. Μιὰ ζωὴ τὴν ἔχεις, μὴν τὴν ἀφήνης ἔτσι. Ὑπάρχει ἀκόμη ἐλπίδα. Γιατί δὲν παίζει στὸ σεῖστρο μὲ τὰ κουδουνάκια; Ὤχ, τί τρελλὸς ποὺ εἶναι, νὰ τὸ ξεχάση! Καὶ τὸ θαῦμα γίνεται. Ἡ Παπαγκένα ἐμφανίζεται καὶ ἀνανεώνουν τοὺς ὅρκους τῆς ἀγάπης. Ναί, θὰ ζευγαρώσουν σὰν μικρὰ πουλιά. Καὶ θὰ κάμουν παιδάκια. Πρῶτα ἕναν μικρὸ Παπαγκένο, ἔπειτα μιὰ μικρὴ Παπαγκένα, ἔπειτα κι' ἄλλον Παπαγκένο, ἔπειτα κι' ἄλλην Παπαγκένα — ὤ, τί ὡραία ποὺ θἆναι ἡ φωλιά τους μὲ τόσα μικρὰ παπαγκενάκια!

Καὶ τώρα, ἡ τελευταία σκηνὴ τοῦ ἔργου. Ἡ Βασίλισσα τῆς Νύχτας θὰ ἐπιτεθῆ κατὰ τοῦ ναοῦ. Σύμμαχός της ὁ Μονόστατος, μὲ τὴν ὑπόσχεσι νὰ νυμφευθῆ τὴν κόρη της Παμίνα. Οἱ Κυρίες εἶν' ἐκεῖ ἐπίσης. Τὸ σχέδιό τους εἶναι νὰ χτυπήσουν ξαφνικά. «Νὰ καταστρέψουν τὴν ἀνόσια αὐτὴ ὁμάδα, μὲ τὴ φωτιὰ καὶ τὸ σπαθὶ σ' ὅλη τὴ χώρα».

Ἀλλὰ τοὺς κόβει τὴν ἀνάσα μιὰ βοή. Σεισμὸς ποὺ ἔρχεται. Ὁ Μονόστατος καὶ οἱ Κυρίες γονατίζουν μπροστὰ στὴν ἀστροφώτιστη Βασίλισσα τῆς Νύχτας καὶ τῆς ὁρκίζονται πίστη καὶ ὑποταγή... Ἀλλὰ δὲν προλαβαίνουν τίποτ' ἄλλο, γιατὶ ἔρχεται ὁ κεραυνὸς καὶ τοὺς γκρεμίζει ὅλους. Χάνονται...

Ὁ Σαράστρο εἰσέρχεται στὴ σκηνή, ἀκολουθούμενος ἀπὸ τὸν Ταμίνο, τὴν Παμίνα, τὰ τρία ἀγαθὰ Πνεύματα, τοὺς ἱερεῖς καὶ λαό, ἐνῶ ἀνατέλλει ὁλόλαμπρος ὁ ἥλιος.

Σαράστρο: Τοῦ ἥλιου οἱ χρυσὲς ἀκτίνες τὰ σκότη διώχνουνε μακρυά. Καὶ τὸ βασίλειο τοῦ ψεύδους παραδίδει τὴν ἡμέρα στὴν ἀλήθεια!

Ἡ χορωδία τραγουδάει:

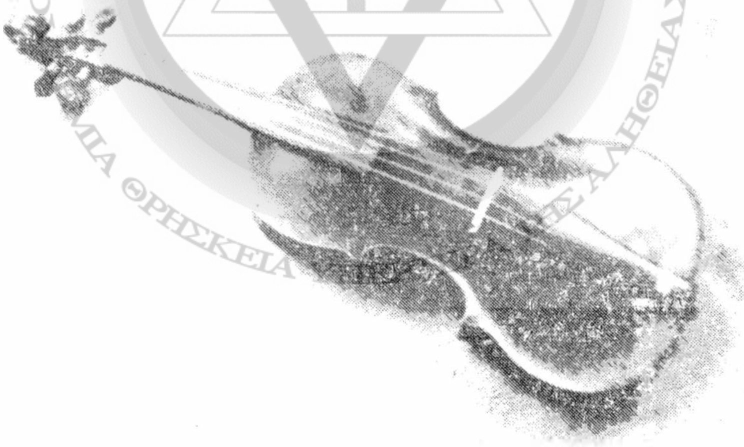
Χαίρετε ψυχὲς τῶν φωτισμένων, πρῶτα τυφλές, τώρα ἀνοιχτὲς στὸ φῶς! Χαίρετε Ὄσιρις καὶ Ἶσις, γιατὶ εὐδοκήσατε τὸ θαῦμα αὐτὸ νὰ γίνη. Στὴν πλάνη, στὸ σκοτάδι περπατοῦσαν, τώρα βαδίζουν θριαμβικὰ στὸ φῶς! Ἡ Φύσις τοὺς διευθύνει, ὁ Λόγος τοὺς προστατεύει, καὶ ἡ Σοφία τοὺς ὁδηγεῖ! Στοῦ Μαγικοῦ Αὐλοῦ τοὺς ἤχους, πρὸς τὰ ψηλὰ τώρα ἀνεβαίνουν, μὲ τὸν πιστὸν αὐτὸν φρουρὸ καὶ ὁδηγό τους πρὸς τὴν Ἀγάπη καὶ στὸ Φῶς!

ΑΡΗΣ ΧΑΤΖΙΔΑΚΗΣ

Ὁ Μαγεμένος Αὐλὸς

Τὸ θεῖο βιολὶ τοῦ Μότσαρτ τώρα σὲ βιτρίνα
γυάλινη βρίσκεται μ' εὐλάβεια φυλαγμένο·
μόνο του λὲς καὶ παίζει ἀκόμα μὲ σουρντίνα
ἕνα σκοπὸ παλιό, σκοπὸ βαθιὰ θλιμμένο...
Ὦ, δὲν διαφέρει ἀπ' τὰ βιολιὰ καὶ τοῦτο τ' ἄλλα,
εἶν' ἀπὸ ξύλο καὶ χορδὲς κ' ἔχει δοξάρι,
μ' ἀπὸ τοῦ Μότσαρτ τὴν ψυχὴ μένει μιὰ στάλα
τοῦ Μαγεμένου Αὐλοῦ, θαρρεῖς, τοῦ δίνει χάρη ..

(Συλλογὴ «Κλαυσίγελως»)

Τὸ βιολὶ τοῦ Μόζαρτ.

Ἀποκτήσετε

ΚΑΙ Σεῖς

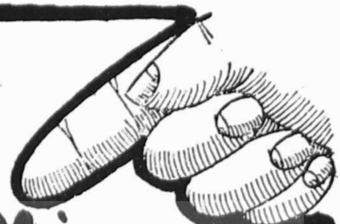
τὸν χρυσόδετο τόμο

Ι Λ Ι Σ Ο Σ

ΕΠΙΛΟΓΗ ΤΡΙΕΤΙΑΣ

1956 — 1958

οἱ συνδρομηταὶ τοῦ Ι Λ Ι Σ Ο Υ δικαιοῦνται νὰ τὸν ἀγοράσουν ΜΟΝΟΝ δρχ. 70 ἀντὶ τῆς τρεχούσης τιμῆς τῶν 90 δραχμῶν.

Μὴν ἀναβάλλεις!

ΜΕΡΙΚΟΙ φίλοι τοῦ ΙΛΙΣΟΥ στέλνουν την συνδρομή τους ἀφοῦ ἀναγκασθοῦμε, μὲ λύπη μας, νὰ τοὺς ἐνοχλήσωμε μὲ ὑπενθυμίσεις, οἱ ὁποῖες κοστίζουν καὶ χρόνο καὶ χρήματα, ἢ νὰ στείλω με εἰσπράκτορα, ποὺ κοστίζει ἐπίσης, δηλαδὴ ἀφαιρεῖ ἀπὸ τὸ περιοδικὸ ἕνα μέρος τῆς συνδρομῆς.
Οἱ πολλοὶ εἶναι τακτικοί. Ἑ ν ω σ ο υ μαζί τους!

Ἕνα ὡραῖο βιβλίο

γιὰ κάθε ἄνθρωπο τῶν Γραμμάτων

ΚΩΣΤΗ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΤΑ ΒΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

Χαρτόδετον Δρχ. 50

Πανόδετον » 70

Κόσμος καὶ Ἐκκλησία

Εἰς τὸ μήνυμά του, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν Χριστουγέννων καὶ τοῦ Νέου Ἔτους, ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Ἀθηναγόρας, μεταξὺ τῶν ἄλλων, ἐτόνισε τὰ ἀκόλουθα:

«Οἱ ἄνθρωποι αἰωροῦνται εἰς τὸ ἀχανές, ὅπως ἀποσπάσωσι τὰ μυστικὰ τοῦ ἀπείρου, ἀλλ' οἱ νέοι ἐπὶ τῆς γῆς ἐξεγείρονται, ὡς θάλασσα, τὰ πάντα ἐπαπειλοῦσα. Ἡμεῖς συζητοῦμεν περὶ «ἀζύμων», ἐνῶ βαθύταται ζυμώσεις μετακινοῦσι κόσμους ὁλοκλήρους. Ἡ ἐπιστήμη μελετᾷ τὴν παράτασιν τῆς ζωῆς, ὁ δὲ θάνατος, ἐλεύθερος, θερίζει ἀνηλεῶς Ἀφρικὴν καὶ Ἀσίαν. Ποῦ εἶναι ὁ Χριστὸς Σωτήρ; Διαιρεθέντες, ἀπεδιώξαμεν Αὐτόν. Ἐντεῦθεν αἱ ἀνεκδιήγητοι ἡμῶν συμφοραί. Καὶ τί πράττουσιν αἱ Ἐκκλησίαι; Διαπραγματεύονται τὸν Ἀτίμητον. Ἐξ οὗ ὁ θλιβερὸς κατατεμαχισμὸς αὐτῶν».

«Ἡ καλή μας γῆ»

Ἀπὸ ἀφορμὴ αὐτὴν τὴν φράσι τῶν τριῶν ἀστροναυτῶν.

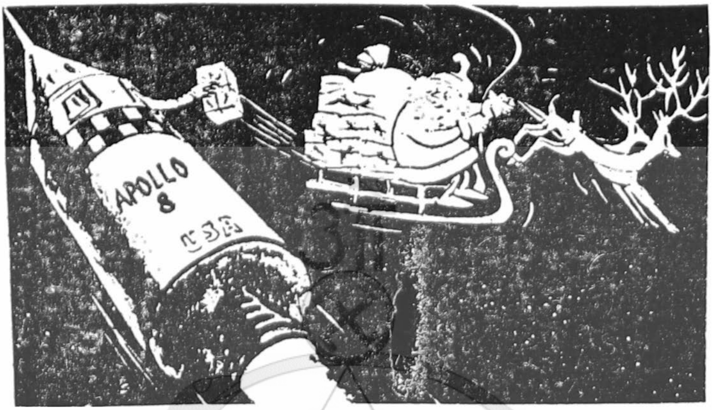
«Βέβαια, δὲν γνωρίζομε τί ἐπιφυλάσσει γιὰ τὶς ἐπερχόμενες γενεὲς ἡ ἐξόρμησις στὸ Διάστημα. Τὸ κεφάλαιο αὐτὸ ἀνοίγει στὴν ὥρα ποὺ ὁ πλανήτης μας ἀρχίζει νὰ ἀσφυκτιᾷ ἀπὸ μιὰ ἀνθρωπότητα διογκούμενη πληθυσμιακὰ καὶ ἀπαιτητικώτερη καὶ δαπανηρότερη ἀναφορικὰ μὲ τὶς ἀνάγκες της. Ἀνοίγει ἀκόμη σὲ μιὰ ὥρα ὅπου τὸ διψαλέο βλέμμα μας ψαύει τὶς παρυφὲς τοῦ Σύμπαντος καὶ ὅπου τὸ χέρι μας κατευθύνει ἄτρομα τὶς ἀπείθαρχες τροχιὲς τῶν σωματιδίων. Τὴν ὥρα ὅμως αὐτὴν ὅπου ἀρχίζομε νὰ ζοῦμε τὴν ἀκριβὴ διάστασί μας ἀνάμεσα στὰ δυὸ ἄπειρα, ἡ Γῆ μας, αὐτὸς ὁ μικροσκοπικὸς πλανήτης, μέλος ἑνὸς ἡλιακοῦ συστήματος, σ' ἕναν γαλαξία ποὺ ἔχει διακόσια δισεκατομμύρια ἥλιους, γιὰ πρώτη φορά, ἀποκτᾷ τὴν σημασία του, γιὰ πρώτη φορά, στὸν φορέα τῆς ὑπάρξεώς του στὸν ἄνθρωπο, κατακτᾷ τὴν συνείδησι καὶ γιὰ τὴν ἱστορία του καὶ γιὰ τὴν ἱστορία τοῦ φυσικοῦ κόσμου. Μπορεῖ νὰ ὑπάρχουν καὶ ἄλλοι ἔμβιοι κόσμοι, μπορεῖ νὰ ὑπάρχουν καὶ ἄλλοι πολιτισμοί. Ἐμεῖς ὅμως φτάσαμε στὸ κρίσιμο σημεῖο ὅπου στὸν πολιτισμό μας θὰ πρέπει νὰ δώσωμε τὴν ἀπαρασάλευτη ἀνθρώπινη σφραγῖδα του. Ἴσως οἱ ἀπόγονοί μας κάποτε νὰ χρειασθῆ νὰ τὸν ἀντιπαραβάλουν μὲ κάποιον ἄλλο. Πρέπει νὰ τοὺς ἐξασφαλίσωμε τὴν ἐπικράτησι τῆς θείας πνοῆς ποὺ τὸν ἐγκαινίασε.

Καὶ γιὰ τοῦτο, ἀσφαλὴς ἐγγύησις τὸ ἀνθρώπινο αἴσθημά μας. Καὶ πρὸ παντὸς ὁ αὐθόρμητος συντονισμός του: ἀπὸ τὴν Γῆ καὶ ἀπὸ τοὺς Οὐρανούς.

ΚΩΣΤΗΣ ΜΕΡΑΝΑΙΟΣ

«Νέα Πολιτεία», 7.1.1969

Ὁ ἆθλος τῶν ἀστροναυτῶν στὸ εὔθυμο σκίτσο

Δῶρον τοῦ Ἅη Βασίλη στοὺς ἀστροναῦτες
(Γερμανικὴ ἐφημερίδα)

— Μή! Αὐτὸ εἶναι τῆς Βηθλεέμ!

(Σκίτσο τοῦ Σκουλᾶ στὴν «Ἀπογευματινὴ»)

—Τὰμαθες; Κατακτήσαμε τὴν Σελήνη!

(Τοῦ Κ. Μητρόπουλου στὰ «Νέα»)

ΤΑ ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Σημειώσεις ΧΡΙΣΤΟΥ Α. ΡΙΖΟΠΟΥΛΟΥ

Λυρικὰ Ἅπαντα

Κούλη Ἀλέπη: ΠΟΙΗΜΑΤΑ (1931-1968).

«Σὲ κάποιες ξέχωρα μυστηριακὲς στιγμές, σὰν ἡ ἔμπνευση ἀναπάντεχα σιμώνει, ἀνοίγει ἕνα παράθυρο γλαυκὸ στὴ σκοτεινή σου φυλακὴ καὶ τῆς καρδιᾶς σου τὸ ἄγχος ἀλαφρώνει...» — μᾶς λέγει ὁ ποιητὴς στὸ αὐτοβιογραφικό του «Χρονικό».

Καὶ εἶχε σωστὰ τὴν ἰδέα νὰ συγκεντρώση τὴν ποιητική του ἐργασία σαράντα σχεδὸν ἐτῶν, γιατὶ τὸ φωτεινό της ξάνοιγμα μοιάζει μὲ φάρμακο σὲ διαρκῆ κυκλοφορία, λυτρωτικὸ γιὰ κάθε αἰσθηματικὸν ἄνθρωπο. Διαβάζοντας ἔτσι συγκεντρωμένη τὴν ἐργασία τοῦ Κούλη Ἀλέπη, σκέπτεται κανεὶς πόσο δίκιο εἶχε ὁ Παλαμᾶς, ὅταν ἀπεφαίνετο ὅτι ὁ ποιητὴς «γεννήθηκε στὸ Γύθειο, μὰ κατοικεῖ στῶν ποιητῶν τὰ φεγγαροφώτιστα περιβόλια».

Ὁ Κούλης Ἀλέπης θητεύει σταθερὰ στὸν ἁγνὸ καθαρὸ λυρισμό, τὸν αἰώνιο θὰ ἔλεγα, τὸν παντοτεινό. Τὸ συναισθάνεται κανεὶς ὅταν ξαναδιαβάζει ποιήματα κάποιας ἡλικίας, ὅπως ἡ «Ἀγάπη», οἱ «Γυναῖκες» — ἄξια ἑνὸς Παλαμᾶ — καὶ ἡ «Ζωγραφιὰ» τῶν «Ἐρημικῶν περιπάτων» τοῦ 1931. Ἐπίσης τὸ «Νέο χορτάρι», τὸ «Μελαγχολικὸ φεγγάρι», ὁ «Θάνατος τοῦ βοσκοῦ» καὶ ἡ «Γαλήνη» εἶναι ποιήματα ποὺ δὲν τὰ ρυτιδώνει ὁ χρόνος καὶ ποὺ μπορεῖ — ἂν ὄχι θὰ πρέπει — μιὰ ἡμέρα νὰ περιληφθοῦν στὰ νεοελληνικὰ ἀναγνώσματα τῶν σχολείων, γιὰ νὰ μεταγγίζουν στὶς γενεὲς τὴν εὐγενικὴ αἰσθαντικότητα τοῦ ποιητοῦ.

Ὅσο γιὰ τὴν φιλοσοφία τοῦ ποιητοῦ, θὰ τὴν συναντήσωμε στὸ «Εὐχαριστῶ» στὸν μεγάλο Θεὸ (ὁ κόσμος εἶναι πάντα ὡραῖος), στὸ «Ἀνθρώπινο» (ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ μοιράζη τὶς χαρές του καὶ νὰ ζήση μονάχος του τὶς ὀδύνες, δίχως παράπονο), στὴν «Εὐτυχία» (μὲ τὴν ἐργασία καὶ τὸν ἰδεαλιστικὸ ἀγῶνα, ὄχι μὲ τὸ πα-

θητικὸ κύτταγμα τῶν ἄστρων), στὸ «Ἴδε ὁ ἄνθρωπος» (αὐτὸς ποὺ πλάθει ἕναν ψεύτικο κόσμο, γιὰ νὰ σκλαβωθεῖ σ' αὐτόν, ἐνῶ μπορεῖ ἡ ζωή του νὰ γίνη «ἕνας γαληνὸς καὶ ἄσπιλος οὐρανὸς» δίχως ἔχθρες, ζηλοτυπίες καὶ ματαιοδοξίες), στὴν «Ἀληθινὴ καλωσύνη» (ἐκείνη ποὺ δὲν γυρεύει ἀνταπόδοσι γιὰ τὸ καλὸ καὶ ἀπαντᾶ στὴν χλεύη μὲ τὸ γέλιο) καὶ στὸ «Θὰ περάσεις» (θὰ χαρεῖς, θὰ λυπηθεῖς καὶ θὰ περάσεις ἀπὸ τὸν κόσμο τοῦτο, ὥστε «μὴ σκοτίζεσαι, ἀδερφέ μου, τῆς ζωῆς τὰ μυστικὰ νὰ ἐξιχνιάσεις»). Μὲ μιὰ τέτοια φιλοσοφία, ὁ θάνατος γίνεται ἕνα περιστατικὸ ἀδιάφορο, ὅπως ἐπιγραμματικὰ δίνεται στὸ «Χρόνο στὸ χρόνο»:

Χρόνο στὸ χρόνο προχωρῶ,
μέρα στὴ μέρα πάω.
Καί, φεύγω, πότε; Ἀδιαφορῶ!
μήτε ποὺ κἂν ρωτάω,
ἂν ἡ ὥρα μου σημαίνει ἀργὰ
ἢ κι' αὔριο ἢ καὶ σὲ λίγο.
Εἶμ' ἕτοιμος ἀπὸ καιρό,
κι' ἔτσι μπορῶ νὰ φύγω.

Ὅμως, ἡ φιλοσοφία δὲν εἶναι τὸ κέντρον τοῦ βάρους τῆς ποιήσεως τοῦ Κούλη Ἀλέπη. Εἶναι τὸ τραγούδισμα τῆς ζωῆς, καθὼς κυλάει ἥσυχα ἢ ἄγρια. Καὶ γίνεται μὲ στίχο σφιχτοδεμένον, στὰ πλαίσια τῆς παραδόσεως, μὲ πλήρη ἁρμονία.

Χρυσάνθη: ΛΥΡΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ (1934-1967)

Ὁ τόμος ποὺ συγκεντρώνει τὴν ποιητικὴ ἐργασία 33 ἐτῶν (1934—1967) τοῦ Κυπρίου βάρδου εἶναι ἐπιβλητικός, ἀλλὰ ὄχι μόνον σὰν ἐμφάνισις.

Ποιὰ εἶναι τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ τοῦ «Λυρικοῦ Λόγου»; Ἡ θεματογραφία του εἶναι πεμπτουσία ἀπὸ τὰ δάκρυα, τὸ αἷμα καὶ τὶς ἐπευφημίες τῆς ἀδιάσπαστα συνδεδεμένης ἱστορίας Ἑλλάδος καὶ Κύπρου. Χρονικά, τοπία καὶ ὁρόσημα ἀποτελοῦν τὰ θέματα. Εἰδικώτερα οἱ μπαλλάντες γιὰ τὸν Κυπριακὸν ἀγῶνα θυμίζουν τὸν Ὄσκαρ Οὐάιλδ. Τὸ ἡρωϊκὸ καὶ τὸ δραματικὸ στοιχεῖο συμπλέκονται, ἀλλὰ χωρὶς τὶς συνηθισμένες πανηγυρικὲς ἐξάρσεις, καὶ περισσότερο δίνουν ψυχογραφήματα. Νὰ ἕνα ἀπόσπασμα ἀπὸ τὴν «Μπαλλάντα τῶν φυλακῶν Λευκωσίας»:

Ἡ μέθη τῆς πατρίδας ξεπερνάει
τὴ μέθη καὶ τοῦ πιὸ ζεστοῦ κρασιοῦ.
Δὲν εἶναι ἀγάπη ποὺ νὰ γονατίσῃ
ἄλλη ἀπ' αὐτὴν τὸ συνετό μας νοῦ.
Καὶ τὴ στοργὴν ἀκόμα τὴ νικάει
τοῦ μητρικοῦ, ἀνυπόταχτου μαστοῦ...

Τὸ ὕφος εἶναι πιστὸ στὴν παράδοσι. Ἀκολουθεῖ τὸν Παλαμᾶ καὶ τὸν Σικελιανό, χωρὶς νὰ συμμερίζεται τὶς ὑπερβολικὲς μεγαλοστομίες.

Ἡ γλῶσσα ἔχει μιὰ ὁλοζώντανη πλαστικότητα, ποὺ ἀξιοποιεῖ ἰδιαίτερα τὸ Κυπριακὸ ἰδίωμα. Μπορεῖ νὰ πῆ κανεὶς πὼς ἀποτελεῖ θετικὴ συμβολὴ στὸ ἑλληνικὸ ἐκφραστικό μας ὄργανο.

Ἀλλὰ δὲν περιορίζεται ὁ ποιητὴς στὸ ἔπος. Ἡ ἔμπνευσίς του, ἀπεριόριστη, τρέχει ἀπὸ τὰ «ταπεινὰ πλάσματα» (φυτά, πουλιά, ζῶα), στὶς ἁπλὲς στιγμὲς τῶν ἀνθρώπων, στὴν προσπάθεια τῶν ἀθλητῶν, γιὰ ν' ἀνεβῆ στὴν ποιητικὴ ἑρμηνεία ἔργων τῆς μουσικῆς καὶ τῆς ζωγραφικῆς. Ἀκοῦστε πέντε στίχους ἀπὸ τὴν «Ἐνάτη Συμφωνία τοῦ Μπετόβεν»:

Τὸν πλοῦτο ὁ ἄνθρωπος μετροῦσε.
Τώρα μετρᾶ τὸν σπόρο τῆς ψυχῆς.
Τὸ κρίνο ἂν λάμπη, ἐφήμερα κερδίζει.
Μιὰ στάλα τῆς ψυχῆς ἀξίζει
τὸ βάρος τ' ὠκεανοῦ.

Θέλω νὰ σημειώσω μιὰ ἐγγραφή, τὸν Ἰούλιο τοῦ 1966, στὸ πρωτότυπο «Λυρικὸν Ἡμερολόγιον»: «Δὲ ζοῦμε μὲ τὸν ἄρτο, μὲ τὸ ἄγχος ζοῦμε, μὲ τὸ πρόβλημα».

Τὸ ἄγχος τοῦ ποιητοῦ ἐκδηλώνεται σ' ἕνα μεγάλο ἄνοιγμα τοῦ τόξου. Ἀρχίζει ἀπὸ τὴν κοσμοπολιτικὴ ἀπώλεια τοῦ ἑαυτοῦ μας:

Ὁ κόσμος γέμ σε πλατεῖες καὶ δρόμους
σφύζει στὰ σχήματα καὶ στὸ ρυθμὸ μετάλλου
τὰ σπίτια άνοίξανε τοὺς πρόσθιους τοίχους
βιβλία οἱ καρδιὲς ὀλάνοιχτα!
Πόσο μᾶς λείψανε τὰ μονοπάτια
μὲ τὸ στενό τους κόσμο ποὺ μᾶς ἔπνιγε
στὶς χειραψίες καὶ τὰ χαμόγελα!

Καὶ ἀνεβαίνει στὴν ἀγωνία γιὰ τὰ ὑπερούσια. Στὴν συλλογὴ τῶν «μικρῶν λόγων δίχως ἀντίλογο», ὅπου ἀνήκει τὸ προηγούμενο ποίημα, θὰ ἰδοῦμε νὰ ἁπλώνονται ὅλα τὰ ζοφερὰ καὶ πικρὰ συναισθήματα γιὰ τὴν τύχη τοῦ ἀνθρώπου ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους καὶ τὴν τύχη του μέσα στὴ Φύσι. Ἀλλὰ ὑπάρχει καὶ μιὰ φωτεινὴ ἀκτίνα, στὸν «Λόγο πρὸς τὸν Θεό»:

Μὲ τὴν περίεργη θάλασσα καὶ τὸν ἀνο χτομάτην οὐρανὸ
καὶ στὸ βουνὸ ποὺ φλυαρεῖ στὴν πλούσια χαίτη του
στὸν κάμπο ποὺ φιλολογεῖ ἡ ὀχιὰ κι' ὁ γρύλος
μπορεῖς νὰ δῆς τὸν ἴσκιο τοῦ Θεοῦ.
Τὸ φῶς του σὰ γενναία σταγόνα ἀποκρυπτογραφεῖς
στὶς ρόδινες προτάσεις τῆς καρδιᾶς σου.

Μελισσάνθης: ΤΟ ΦΡΑΓΜΑ ΤΗΣ ΣΙΩΠΗΣ

Χρωστάω μιὰ ἐξήγησι στοὺς φίλους τοῦ ΙΛΙΣΟΥ, ποὺ μοῦ κάνουν τὴν τιμὴ νὰ παρακολουθοῦν τὴν στήλη τούτη: Τὸ βιβλίο αὐτὸ τῆς Μελισσάνθης ἐκυκλοφόρησε πρὶν τρία χρόνια καὶ ἔπρεπε νὰ εἶχε ἀπασχολήσει τὴν στήλη τῶν Νέων βιβλίων, πολὺ περισσότερο ἀπὸ ἄλλα, ἔκτοτε. Ἀλλά, καθὼς λέγουν, «τὸ καλύτερο εἶναι ἐχθρὸς τοῦ καλοῦ», κι' ἐγώ, ἐλπίζοντας γιὰ τὸ καλύτερο — γιὰ μιὰ συνολικὴ θεώρησι τοῦ ἔργου τῆς ποιητρίας, μιὰ ποὺ «Τὸ φράγμα τῆς σιωπῆς» εἶχε κυκλοφορήσει ταυτοχρόνως μὲ μιὰ «Ἐκλογὴ» τοῦ προηγουμένου ἔργου της — ἀνέβαλα τὸ χρέος μου. Ἔπειτα, μὲ τὴν προετοιμασία τῆς ἐκδόσεως τοῦ εἰδικοῦ τόμου τῆς πρώτης τριετίας τοῦ ΙΛΙΣΟΥ (1956-1958), ὅπου ἀναδημοσιεύθηκαν ἐννέα μικρὲς μελέτες μου ὑπὸ τὸν γενικὸ τίτλο «Ἡ μεταφυσικὴ τῶν Ἑλλήνων ποιητῶν», σκέφθηκα νὰ συμπληρώσω τὴν ἐργασία αὐτὴ — πρωτίστως μὲ μιὰ μελέτη γιὰ τὸ ἔργον τῆς Μελισσάνθης καὶ τὴν ἐντελῶς προσωπικὴ συμβολή της στὴν Ἑλληνικὴ ποίησι — ὥστε νὰ ἐκδοθῇ ἕνας πληρέστερος τόμος ἀλλά... Ἔτσι, νομίζω ὅτι μοῦ ἐπιβάλλεται νὰ ξεπληρώσω τὸ μικρό μου χρέος, προτοῦ μπορέσω νὰ ἀντιμετωπίσω τὸ μεγαλύτερο. Τὸ ἐλαφρυντικό, ἂς ποῦμε, τῆς ἀναβολῆς μου, εἶναι ὅτι ἡ τελευταία συλλογὴ τῆς Μελισσάνθης δὲν ἐπηρεάζεται ἀπὸ τὴν ἐπικαιρότητα, διότι κινεῖται, ὅπως καὶ τὸ ἔργο της ὁλόκληρο, μέσα στὸν χῶρο τῶν αἰωνίων ἀνησυχιῶν τοῦ ἀνθρώπου.

Ποιὸ εἶναι τὸ «φράγμα τῆς σιωπῆς»; Ὁ θάνατος! Ἐκεῖνοι ποὺ «προπορεύτηκαν» καὶ πέρασαν στὴν ἀντίπερα ὄχθη — καθὼς τὸ λέει στὰ «Σύννεφα στὴ Δύση» — «σαλεύουνε τὰ χείλη χωρὶς φωνή». Ἔτσι, τὸ ἀνάμεσα σ' ἐκείνους καὶ τοὺς ἄλλους φράγμα, δὲν μεταφέρει κανένα μήνυμα. «Λόγια δὲν ἔχει ὁ Ἅδης νὰ σοῦ μάθῃ», μᾶς λέει στὴν «Περσεφόνη». Τότε, ποιός; Μᾶς λέει στὴν «Μυστικὴ ἐνέδρα»:

Καιρὸ πολιορκήσαμε τὸ μυστικὸ
ποὺ κρύβεται μέσα μας καὶ τ' ἀκοῦμε
ἐπίμονα κι' ἀθόρυβα νὰ ροκανίζει
σὰν τρωκτικὸ μικρό, στὸ ξύπνιο καὶ στὸν ὕπνο.
— Φαρμακερή, κρυφὴ δαγκωματιὰ
ποὺ μᾶς τινάζει ἐπάνω τὰ μεσάνυχτα —
Γύρω - τριγύρω, μέγα δόκανο στημένο
τὸ ἴδιο μας σῶμα...

Ὥστε, ἐντός μας εἶναι καὶ τὸ πρόβλημα καὶ ὁ στίβος καὶ ἡ λύτρωσις.

Ἡ Μελισσάνθη ἐξακολουθεῖ νὰ δονῆται ἀπὸ τὴν μεταφυσικὴ ἀγωνία, νὰ διαλογίζεται καὶ νὰ τείνη στὴν μυστηριακὴν «ἐποπτεία», ὅπως τὴν ἐννοοῦσαν οἱ ἀρχαῖοι. Τὸ

παρὸν μήνυμά της εἶναι ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἔχει διπλῆν ὑπόστασι, ὑλικὴ καὶ πνευματική, ποὺ συνυπάρχουν καὶ παλεύουν. Ὁ κόσμος, τὸ ἴδιο, εἶναι δισυπόστατος, σὰν μιὰ κοινωνικὴ συνείδησις, μὲ τὶς ὀντότητες τοῦ «ἐδῶ» καὶ τοῦ «ἐκεῖ» νὰ συνυπάρχουν. Βλέπομε μιὰ σειρὰ ἀπὸ ποιήματα, ὅπου κυκλοφοροῦν φαντάσματα τῶν νεκρῶν ἀνάμεσα στοὺς ζωντανούς, πῶς θέλουν νὰ συμβολίσουν αὐτὸν τὸν συμφυρμό, ποὺ δείχνεται μὲ τόση ζωντάνια ἑκατέρωθεν, ὥστε δὲν ξαίρεις νὰ ξεχωρίσεις τὸν φανταστικὸν ἀπὸ τὸν ἀληθινόν. Εἰδικώτερα στὸ «Φράγμα τῆς σιωπῆς», ὅπου οἱ δύο κόσμοι ἐμφανίζονται ἀπαράλλαχτα ὅμοιοι καὶ γειτονικοί, νὰ τοὺς χωρίζει μόνον «ἕνα φράγμα ἀπὸ γυαλί, σχεδὸν ἀδιόρατο», ἡ πέρ' ἀπὸ τὸ θάνατο ζωὴ εἶναι μιὰ χαλκομανία τῆς γήϊνης:

Ὅμοια καὶ 'δῶ, ἔχουμε σπίτια, δέντρα
δρόμους, μπάρ, ξενοδοχεία
αἴθουσες συγκεντρώσεων, συλλόγους
θέατρα, κινηματογράφους καὶ νεκροταφεία.
Ἡ μόνη διαφορά, ὅτι ἐκεῖ τὰ ὀνόματα χαράζονται
ὄχι, ὅπως ἐδῶ, στὴν ἄμμο,
μὰ πάνω σὲ σκληρὸ γρανίτη ἢ μέταλλο (. . .)
Πόσο οἱ δύο κόσμοι μας συμπλέκονται.
Πῶς προεκτείνονται ὁ ἕνας μὲς στὸν ἄλλον.
Τόσο, ποὺ δὲν μπορεῖς τέλος νὰ ξεχωρίσεις
Ποιὸς εἶναι τοῦ ἄλλου ἡ πιστὴ ἀντανάκλαση
τὸ ἀντικαθρέφτισμα στὸ τζάμι ἢ στὸ νερό.

Ἴσως, αὐτὴ ἡ εἰκόνα νὰ θέλη ν' ἀποδώση ποιητικὰ τὸ «ἀστρικὸν πεδίον», ὅπου, κατὰ τὴν Θεοσοφικὴ διδασκαλία, εἶναι ἡ ἐγγύτερη πρὸς τὴ γήϊνη ὕπαρξι «ἐπισταθμία» τοῦ ἐσωτερικοῦ ἑαυτοῦ μας, ὅπου τὸ «ἐγὼ» διατηρεῖ πάντα τὴν μορφή του. Εἶναι σὰν ἕνα εἴδωλο τοῦ κόσμου μας.

Ὡστόσο, πέρ' ἀπὸ τὶς θεωρίες, ἕνα κομμάτι ἐξαιρετικὰ λυρικό, θὰ τὸ ξεχωρίσω, γιὰ τὴν τόσο ὀδυνηρὴ ἀλήθειά του. Εἶναι ἡ «Νύχτα ποὺ ἔρχεται»:

Ξεκινᾶμε ἀνάλαφροι, καθὼς ἡ γύρη
ποὺ ταξιδεύει στὸν ἄνεμο.
Γρήγορα πέφτουμε στὸ χῶμα
ρίχνουμε ρίζες, ρίχνουμε κλαδιὰ
γινόμαστε δέντρα ποὺ διψοῦν οὐρανὸ
κι' ὅλο ἁρπαζόμαστε μὲ δύναμη ἀπ' τὴ γῆ.
Μᾶς βρίσκουν τ' ἀτέλειωτα καλοκαίρια
τὰ μεγάλα κάματα. Οἱ ἄνεμοι, τὰ νερὰ
παίρνουν τὰ φύλλα μας. 'Αργότερα
πλακώνουν οἱ βαρειὲς συννεφιὲς
μᾶς τυραννοῦν οἱ χειμῶνες κι οἱ καταιγίδες.

Μὰ πάντα ἀντιστεκόμαστε, ὀρθωνόμαστε
πάντα ντυνόμαστε μὲ νέο φύλλωμα.
Ὡσότου φτάνει ἕνας ἄνεμος παράξενος
— κανεὶς δὲν ξέρει πότε κι' ἀπὸ ποῦ ξεκινᾶ —
μᾶς ρίχνει κάτω μ' ὅλες τὶς ρίζες στὸν ἀέρα.
Γιὰ λίγο ἀκόμα, μὲς στὴ φυλλωσιά μας
κάθεται κρυμμένο — νὰ πεῖ τὴν τρίλλια του
στὴ νύχτα ποὺ ἔρχεται — ἕνα πουλί.

Ἀντιγόνης Γαλανάκη - Βουρλέκη
ΚΑΤΟΠΤΡΑ

Τὸ πρῶτο ποίημα τῆς συλλογῆς αὐτῆς μοιάζει σὰν ποιητικὴ εἰσαγωγὴ καὶ σὰν πεμπτουσία τοῦ μηνύματος τῆς ποιητρίας.

Τί εἶναι τὰ κάτοπτρα; Ἡ ἐνδοσκόπησις τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ ἔρευνα τοῦ ἑαυτοῦ. Ἡ κατάταξις μέσα στὴν πραγματικότητα. Ἡ σύγκρισις μὲ τὸ ἰδανικό. Μιὰ ὁλότελα πνευματικὴ διαδικασία:

Εἴδωλο στὸν καθρέφτη ἀκίνητο, μὲ τοὺς μικροὺς
προβολεῖς τῶν ματ ῶν νά φωτίζουνε
τὸ τοπεῖο τοῦ προσώπου,
σὲ κυττάζω κι' ἀναρωτιέμαι
ἂν εἶσαι σὺ ἡ μορφὴ ποὺ πρέπει νὰ ἐκφράζει
τὴν κυριώτερη σύσταση τοῦ ἀνθρώπου,
τὴ σύσταση τῆς ψυχῆς του... (. . .)

Εἴδωλο στὸν καθρέφτη, σὲ κυττάζω κι' ἀναρωτιέμαι
ἂν εἶσαι σὺ τῆς ψυχῆς ἡ ἀληθινὴ ἔκφραση,
ἄξενο καθὼς ἔγινες,
μ' ἕνα κόσμο ἀντιμαχόμενο στὴν ὄψη σου...

Ξεκινᾶμε, λοιπόν, μὲ τὴν διαπίστωσι πὼς ὑπάρχει μιὰ διάστασις ἀνάμεσα στὸ βάθος καὶ τὴν ἔκφρασι τοῦ ψυχικοῦ κόσμου. Μιὰ δυσαρμονία. Τὸ περιβάλλον δὲν ἔχει ἀποκρυσταλλωθεῖ στὸν ἐσωτερικό μας ἑαυτό. Γιατὶ κυριαρχεῖ τὸ ἄγχος. Καὶ ἡ ποιήτρια προσφέρει τὴν λύτρωσι μιᾶς ἀναπαιδικότητος τοῦ ἀνθρώπου. Στὰ πρόσωπα τῶν παιδιῶν — λέγει — ὑπάρχει ἑνωμένη ἔκφραση, ἀναπόσπαστη ὕπαρξη ψυχῆς καὶ σώματος», ἐνῶ στὸν ἐνήλικο «τὸ πρόσωπο ἔγινε πεδίο μάχης», γιατὶ ἀντιμάχονται οἱ κόσμοι, ὁ ἐσωτερικὸς καὶ ὁ ἐξωτερικός. Θὰ ἔπρεπε νὰ ξανάβρουμε «μιὰ καρδιὰ καθάρια, μιὰν ἄσπιλη ἔκφραση, δυὸ μάτια — ἄγραφο χαρτὶ» («Βίωμα λαμπρό»). Νὰ ξαναγίνουμε παιδιὰ στὴν ψυχή.

Ἐπρόσεξα, διαβάζοντας τὰ «Κάτοπτρα», πόσο συχνὰ ἀπαντᾶται ἡ λέξις ψυχή. Καὶ εἶχα τὴν περιέργεια νὰ μετρήσω. Ὑπάρχει στὰ 15 ἀπὸ τὰ 30 ποιήμα-

τα τῆς συλλογῆς καὶ ὑπάρχει, ἐκεῖ, 29 φορές! Ἴσως, εἶναι τὸ κλειδὶ τοῦ μηνύματος. Ἡ ψυχὴ σὰν κατάστασις καὶ ἡ ψυχὴ σὰν ὑπόστασις.

Ἀπὸ τὰ ποιήματα ποὺ ἐκφράζουν τὴν ψυχικὴ κατάστασι, βλέπομε μιὰ κλιμάκωσι: Στὴν «Προσέγγισι», ἡ ψυχὴ εἶναι τὸ «ἀγρίμι» ποὺ περιφέρεται ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους καὶ τείνει «νὰ ξεγυμνωθῇ», μὲ τὴν ἔννοια νὰ ἐκδηλωθῇ, νὰ δοθῇ, νὰ ἀνταποκριθῇ. «Ὁ ἄνθρωπος στὴ Φύση», ξεκινώντας ἀπὸ τὴν πικρὴ ἐμπειρία τοῦ ἀνθρώπου ἀνάμεσα στοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, στρέφεται πρὸς τὴν ὄμορφη καὶ ἁρμονικὴ Φύσι, στὶς φεγγαρόλουστες νύχτες, ἰδίως. Ἡ Φύσις τελετουργεῖ ἀληθινὴ μυσταγωγία («Σὲ κυττάζω»). Ἡ παρακολούθησις τῶν νόμων τῆς Φύσεως θὰ ἐμπνεύσῃ καὶ στὴ ζωὴ αἰσιοδοξία καὶ πεποίθησι. Στὸ «Φωτεινὸ σημάδι» ἡ ποιήτρια, ἂν καὶ παρακολουθεῖ τὴν σκληρὴ μάχη τῶν ἀνέμων μὲ τὸ δεντράκι καὶ «ξέρει τὴν ἔκβαση», συνάγει τὸ ἐλπιδοφόρο μήνυμα:

Λοιπόν, θεατὴς ἐγὼ μὲ συνείδηση,
θὰ καταγράψω τὶς φάσεις τῆς μάχης
καὶ θὰ ὀρθώσω μὲ πάθος τὸ ἠθικό
τῶν κλώνων...
Ὅλο γιὰ μιὰν Ἄνοιξη θὰ τοὺς μιλάω...

Ἀλλὰ ὑπάρχουν καὶ τὰ ποιήματα γιὰ τὴν ψυχὴ ὡς ὑπόστασι. Ἰδίως τὰ «Δεμένα βήματα» καὶ τὸ «Δεῦτε πρός με». Ἐκεῖ, τὸ ἄγχος εἶναι ἐσωτερικό. Δὲν εἶναι πιὰ ἡ διάστασις τῆς ψυχικῆς καταστάσεως μὲ τὸν ἔξω κόσμο, ἀλλὰ ἡ διάστασις τῆς ψυχικῆς ὑποστάσεως μέσα στὸν ἴδιο κόσμο τοῦ ἀνθρώπου.

Ἀγαναχτεῖ μάταια ἡ ψυχή.
Τὸ σῶμα ρίζωσε πιὰ μέσ' στὴ σκληρὴ γῆ
τῆς καθημερινότητας καὶ δὲν τὴν ἀκολουθεῖ.

Στὸ «Δεῦτε πρός με», ποὺ εἶναι ἀπὸ τὰ ὡραιότερα δείγματα τοῦ λυρισμοῦ τῆς ποιητρίας, ἡ ψυχὴ θέλει νὰ ὑψωθῇ πάνω ἀπὸ τὸ τέλμα, θέλει ν' ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὸ φορτίο τῆς ὕλης. Ζητάει βοήθεια ἀπὸ τὸν Κύριο. Τί ἔγινε ἡ θυσία του; Καὶ ἡ ἀπάντησις:

Εἶναι νωρὶς ἀκόμα. Τῆς ζωῆς τὰ μάγια μᾶς κρατᾶνε
Ὤ, πῶς μᾶς δένουνε γερά, πῶς μᾶς μεθᾶνε
μέσα στὶς τόσες ὄχεντρες καὶ πόνους!

Νίκης Λαδάκη - Φιλίππου:
Η ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΤΩΝ ΒΗΜΑΤΙΣΜΩΝ

Ἡ «Δέσποινα τῶν βηματισμῶν» τῆς ποιητρίας —ἡ ὁποία εἶναι νέα Κυπρία καὶ ἔχει παρουσιάσει τρεῖς ἀκόμη συλλογὲς μετὰ τὸ 1960— εἶναι ἕνα σύμβολο.

Σ' ἕναν κόσμο, ποὺ «δὲν ἔχει μάθει τὸ μικρὸ ἀπολυτίκιο τῶν

ἀνθῶν τῆς ἀγάπης», ἀνθρώπων ποὺ «πλημμυρίζουν ἀσφυκτικὰ τὰ πεζοδρόμια μὲ σάρκες» καὶ ζοῦν «ἔξω ἀπὸ τὸ βάρος τῶν προσανατολισμῶν, ἕναν κόσμο μᾶλλον ζωώδη, ζητοῦμε τὴν ὑπερβατικὴ βοήθεια, γιατὶ φοβόμαστε τὸν ἑαυτό μας. Ἀλοίμονο, ὅμως. Στὸ τέλος, ἡ ποιήτρια θ' ἀνακαλύψη τὸ μάταιο τῆς φυγῆς· θ' ἀνταμώση τὴν «Δέσποινα τῶν βηματισμῶν.

Σ' ἀντάμωσα
δίπλα στοὺς πρασινότοπους
καὶ τὶς πορτοκαλιὲς
μέχρι τὴν θάλασσα
μέχρι τὸν ὁρίζοντα
μέχρι τὸ βαθὺ τ' ἀνθρώπου
καὶ πάνω ἀπὸ τὰ διαβατάρικα πουλιά,
σὰ γλυκασμός...

Μὰ δὲν ἔχω τὴ δύναμη
νὰ σὲ καθηλώσω στὰ χώματά μου
νὰ σὲ κλείσω μέσα στὶς χοῦφτες μου
σφιχτὰ ἀξεδιάλυτα.

Στὰ μεσημβρινὰ ἀναδιπλώματα
τ' ἀνέμου
μένουν τὰ χέρια ἀδειανά...
...Σὰν τὰ δικά σου.

Μιὰ ἀκόμη ἔκφρασι τῆς ἀγωνίας τῆς ἐποχῆς μας.

Ἡλία Σιμόπουλου:
ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΠΟΤΑΜΙ, 1964 ΤΕΚΜΗΡΙΑ, 1968.

Δύο συλλογές, δύο στόχοι ποιητικῆς δημιουργίας. Μὲ τὸ «Μεγάλο ποτάμι» τοῦ 1964 θέλει νὰ ξεδιπλώση τὴν σημαία τῶν ἰδανικῶν στοὺς εὐρεῖς ὁρίζοντες. Πρόκειται γιὰ τὸ «μεγάλο ποτάμι» τῶν ἄστρων, ποὺ φωτίζει τὴν ἀγωνία τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου. «Γυρεύοντας τὴν εἰρήνη, τὴν ἀγάπη, τὴν ἄνοιξη, τὴν γεύση τοῦ ψωμιοῦ», ἔφθασε ὁ ἄνθρωπος στὰ σύνορα τῆς νύχτας, στὰ σύνορα τοῦ θανάτου. Καὶ ἀγωνιᾶ, στὰ πρόθυρα τοῦ 21ου αἰῶνος. «Τοῦτος ὁ ἥλιος εἶναι δικός μας, ἐλᾶτε νὰ τὸν μοιράσουμε!» — κράζει σ' «ἕνα ἀπὸ τὰ ποιήματα τῆς συλλογῆς. Εἶναι ἡ κραυγὴ ἢ τὸ κήρυγμα τῆς ἀγωνίας τοῦ ἀνθρώπου, ποὺ πιστεύει στὴν οἰκοδόμησι νέας κοινωνίας, ἰδεαλιστικῆς.

Μὲ τὸ «Τεκμήρια» ξεχύνει ὅλην τὴν πίκρα τῆς ἀπογοητεύσεως, ποὺ εἶναι ἐξαιρετικὰ χαρακτηριστικὴ στὴν «Ἀναζήτηση».

Ὁ ποιητὴς μέσα στὴ νύχτα ἔ-
(γραψε
τὸ πιὸ λαμπρό του ποίημα
νὰ τὸ διαβάσει τὴν Αὐγὴ
στ' ἀδέρφι του τὸν Ἄνθρωπο.

Μὰ δὲν τὸν βρίσκει πουθενά.
— Ἐσεῖς μήπως τὸν εἴδατε;

Ἡ ἴδια πίκρα ἐκδηλώνεται στὴν «Τύψη», ὅπου δίνει τὸν τύπο τοῦ κοινοῦ ἀνθρώπου:

Ἀπὸ τὰ βάθη τῆς ἀνυπαρξίας
ὡς τὴ φλέβα τῆς ζωῆς
ἀληθινὸς σὰν ἄνθος φυσικὸ
γυμνὸς καθὼς ἔρχεσαι
φεύγεις. (. . .)
Κανένα μήνυμα δὲν φέρνεις
(δὲν ἀφήνεις
μόνο λίγα δάκρυα
νὰ ποτίζεται τὸ δέντρο τῆς ζωῆς.
Ποῦ πᾶς;
Μιλῶ γιὰ σένα ποὺ δὲ σκέφτηκες
τὸ θάνατο, δὲ σκέφτηκες
τὸν ἄνθρωπο, δὲν ἔζησες.
— Μιλῶ γιὰ μένα!

Μανώλη Πράτσικα: ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΟ

Τὸ «ὁδοιπορικὸ» αὐτὸ ἀφιερώνεται «στὸ ἁπλὸ γεγονὸς τοῦ θανάτου». Καὶ δίδεται μὲ τὴν πὸ μεγάλη ἁπλότητα, χωρὶς χρώματα, χωρὶς ἐξάρσεις, ἀλλὰ μ' ἕνα λεπτὸ διαφανῆ σαρκασμό.

Ὁ ποιητὴς εἰκονογραφεῖ, δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ κηρύξη. Τί εἶναι ὁ θάνατος; «Μιὰ ὡραία συνήθεια ποὺ ἀντιγράφουν ἱστορικὰ οἱ αἰῶνες» (στὸ «Ἀπρόσωπο»).

Ὡστόσο, δὲν παύει νὰ συμμερίζεται τὰ ἐρωτήματα τῶν ἁπλῶν ἀνθρώπων καὶ τὰ παρατάσσει στὸ ὁμώνυμο ποίημά του. Ἀπευθύνεται στὸν «προηγηθέντα» (μιὰ πολὺ συμβολικὴ ἔκφρασι, ποὺ τὴν συνηθίζουν στὰ βόρεια τῆς Εὐρώπης) καὶ ζητάει κάποια «ἐνημέρωσι»:

Ὑπάρχουν ἐκεῖ στὰ μέρη σας ἐλπίδες; ὄνειρα;
Καταγράφονται οἱ ἁμαρτίες; Ἔχει βάρος ἡ ψυχή;
Ἀνθίζουν παιδιάστικα χαμόγελα; Τὸ αἷμα εἶναι κόκκινο;
Ὁ οὐρανὸς τί λέει;
Πόσο φοβόμαστε τούτη τὴ μετακίνηση...
Ἐσὺ ποὺ προηγήθηκες, εἶσ' εὐχαριστημένος;
Διαμαρτυρήθηκες ποτέ; Ἔχεις αὐτὸ τὸ δικαίωμα;
Μήπως στ' ἀρνήθηκαν, λογαριάζοντας τὴν ἀνύπαρκτη γλυκύτητα
(τῶν ματιῶν σου;
Ἄραγε μποροῦμε νὰ ξεφύγουμε; νὰ κρυφτοῦμε πουθενά;
Οἱ παρακλήσεις, οἱ προσευχές, τὰ μέσα, εἰσακούονται; Ἐπιτρέ-
(πονται;
Φίλε, βοήθησέ μας.
Ἦρθε ὁ καιρὸς γιὰ διαμαρτυρίες, γι' ἄρνηση.
Ἴσως πετύχουμε κάτι. Μιὰ παράλειψη ἴσως, μιὰ ἐγκατάλειψη.
Μόνο δεῖξε μας τὸν τρόπο. Σοῦ εἶναι εὔκολο;

Μόνον ἐρωτήματα καὶ τίποτε ἄλλο. Ὁ ποιητὴς δίνει τὸν ἄνθρωπο μὲ τὴν ἀγωνία του, παραμερίζοντας...

Γενικώτερα, σ' αὐτὴ τὴ συλλογὴ ἔχει κανεὶς τὴ γεῦσι τῆς ἐ-

παρχίας, μὲ τὴν αὔξησι τῆς συμβατικότητος, μὲ τὴν μείωσι τῆς πρωτοβουλίας, μὲ τὴν πλῆξι — συναισθήματα δοσμένα μὲ καλλιεργημένο λεξιλόγιο καὶ προσπάθεια συμβολισμοῦ.

Ἄρη Χατζιδάκη: ΚΛΑΥΣΙΓΕΛΩΣ

Μὲ τὴ νέα του συλλογή, ὁ κ. Χατζιδάκης μᾶς δίνει μιὰ νέα προσφορὰ ἀνθρωπισμοῦ, στὸν γνωστὸ προσωπικό του ρυθμὸ τῆς «συνομιλητικῆς» ποιήσεως, ποὺ εἶναι τόσο ἐγκάρδιος καὶ οἰκεῖος.

Στὴν ἴδια ἀρχιτεκτονικὴ μὲ τοὺς «Ἱστοὺς ἀράχνης» τῆς προηγουμένης συλλογῆς, ἕνα μέρος εἶν' ἐμπνευσμένο ἀπὸ τὰ δράματα τῆς κατοχῆς, ἀπὸ τὸν κόσμο τοῦ θεάτρου καὶ ἀπὸ τὴν μικροαστικὴ τάξι τῆς ἐπαρχίας. Τὸ ἄλλο μέρος, ποὺ τὸ διακρίνει καὶ ἡ ὑψηλότερη πνευματικότης σὰν νὰ γεφυρώνη τὴν ἀρχαιότητα μὲ τὴν τρέχουσαν ἐπικαιρότητα: Ὁ Διογένης, ὁ Βεσπασιανός, ἡ Κνωσὸς καὶ αἱ μεταμοσχεύσεις καρδιᾶς καὶ ἡ ἀπειλὴ τοῦ πυρηνικοῦ ὀλέθρου.

Στὰ ποιήματα μὲ ἀρχαῖο θέμα ἀκολουθεῖ σταθερὰ τὰ ἴχνη τοῦ Καβάφη, μὲ πολλὴν ἐπιτυχία. Τὰ σύγχρονα θέματα τὰ δίνει μὲ τὸν γνώριμο ρυθμὸ τῆς «παρλάτας». Ἀπὸ τὰ ὡραιότερα θεωρῶ τὸν «Πολιτισμὸ τῶν κίσιγκ μπάγκ», ὅπου δικαιολογεῖται καὶ ὁ σαρκαστικὸς τίτλος τῆς συλλογῆς:

Ἕνας σοφὸς ἐπρόβλεψε τῆς γῆς τὸ κύκνειο ἆσμα,
πὼς κάπο ο ἀσήμαντο ἔντομο θἆναι τὸ μόνο πλάσμα
ποὺ ὕστερ' ἀπὸ ἕνα πόλεμον ἀτομικὸ θὰ ζήσει·
εἶναι τὸ ζούδιο κίσιγκ μπὰγκ ποὺ ἀκίνδυνα μπορεῖ
ραδιενέργεια νὰ δεχτεῖ ποὺ θἆταν ἱκανὴ
νὰ κάψει ἀμέσως, ἄνθρωπο καὶ νὰ τὸ ἀφανίσει.
Ἂς εἶναι ἔτσι ὑπερήφανοι τῆς γῆς μας οἱ μεγάλοι,
ἀφοῦ ἀπ' τὸν κόσμον ἡ ζωὴ ποτὲ δὲ θὰ χαθεῖ.
Ὁ ἐντομικὸς πολιτισμὸς καὶ μιὰ «ἀνθρωπότητα» ἄλλη
ἐπάνω στὸν πλανήτη μας ἐν δόξῃ θ' ἁπλωθεῖ!

Ἀπὸ τὰ ἄλλα ποιήματα, ξεχωρίζουν «Τὰ σπασμένα παιχνίδια», «Μεταμόσχευση» (ὅπου ὁ ποιητὴς εἶναι πρόθυμος νὰ κληροδοτήση τὴν καρδιά του σ' ἐχθρὸν ἢ φίλο ἀδιάφορο, ἂν θέλη τὴν καρδιὰ «τὴν σκληρή, πεζὴ καὶ κούφια» νὰ τὴν ἀλλάξει) καὶ ἡ «Εἰρήνη» τοῦ Βουδδιστοῦ ἀσκητοῦ. Ξεχωρίζει ἀκόμη ἕνα τελείως διαφορετικοῦ κλίματος ποίημα, ὁ «Ἐπιληπτικός», ποὺ δίχως ὑπερβολὴ θὰ τὸ φανταζόμαστε μὲ τὴν ὑπογραφὴ τοῦ Μπωντελαίρ.

★ ☆ ★ ☆ ★ ☆ ★ ☆ ★ ☆ ★ ☆ ★ ☆

Η ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ ΤΟΥ ΤΕΚΤΟΝΙΣΜΟΥ

Ἐπανεξελέγη ὁ Μέγας Διδάσκαλος κ. Ἀλ. Τζαζόπουλος

ΕΙΣ ΤΟ ΤΕΚΤΟΝΙΚΟΝ Μέγαρον Ἀθηνῶν συνῆλθε τὴν ἑσπέραν τῆς 31ης Ἰανουαρίου ἡ ἐτησία Γενικὴ Συνέλευσις τῶν ἀντιπροσώπων τῶν Στοῶν τῆς ἑλληνικῆς δικαιοδοσίας (Ἑλλάδος, Κύπρου, Καΐρου, Ἀλεξανδρείας καὶ Χαρτούμ).

Ὁ Μέγας Διδάσκαλος τοῦ Ἑλληνικοῦ Τεκτονισμοῦ κ. Ἀλέξανδρος Τζαζόπουλος ἐκήρυξε τὴν ἔναρξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως.

Πρὸ τῆς εἰσόδου εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν, ἀπεδόθησαν τιμαὶ εἰς τὴν μνήμην τῶν κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ προηγουμένου ἔτους ἀποβιωσάντων μελῶν τοῦ Τάγματος τοῦ Τεκτονισμοῦ. Ὁ Μέγας Διδάσκαλος προσεκάλεσε τοὺς ἀντιπροσώπους διὰ τοῦ ἐθιμικοῦ τρόπου:

—Ὄρθιοι καὶ ἐν τάξει πένθους, ἀδελφοί μου, ἵνα τιμήσωμεν τὴν μνήμην τῶν ἀδελφῶν μας, οἱ ὁποῖοι μετέστησαν εἰς τὴν Αἰωνίαν Ἀνατολήν, κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ λήξαντος ἔτους. (Ἅπαντες ἠγέρθησαν καὶ ἔλαβον τὴν καθιερωμένην στάσιν). Καλῶ ἤδη ὑμᾶς, ἀδελφοί μου, ἵνα, ἑνοῦντες τὰς σκέψεις μας, μνησθῶμεν τῶν ἀπωλειῶν, τὰς ὁποίας ἡ ἀδυσώπητος φθορὰ τῆς ὕλης ἐπέφερεν εἰς τὰς τάξεις μας καί, τιμῶντες τὴν μνήμην τῶν μεταστάντων ἀδελφῶν μας, φέρωμεν τὴν τριπλῆν πένθιμον χειροκρουσίαν. Μετ' ἐμοῦ, ἀδελφοί μου. (Ἅπαντες ἐξετέλεσαν τὴν χειροκρουσίαν, ἡ ὁποία, ὡς ἐκ τοῦ τρόπου αὐτῆς, εἶναι ὑποβλητική).

Ὁ Μέγας Διδάσκαλος ἐσυνέχισεν ὡς ἀκολούθως:

—Ἡ μνημόνευσις τῶν θανόντων καὶ ἡ ἐξ αὐτῶν, ἔστιν ὅτε, ἔμπνευσις, δὲν εἶναι ὁ μόνος σκοπὸς τῶν ζώντων. Ὀφείλουν ἐπίσης νὰ παρασκευάσουν τὸ μέλλον. Ἀποτελεῖ ὑπερτάτην δι' ἡμᾶς ἱκανοποίησιν, τὸ ὅτι αἰσθα-

νόμεθα ἑαυτοὺς ἰσχυρῶς ἡνωμένους, διὰ τῶν δεσμῶν τῆς ἀγάπης, καὶ σταθερῶς ἀποφασισμένους νὰ ἐξασφαλίσωμεν τὴν αἰωνιότητα τοῦ Τάγματος. Εἴμεθα οἱ προσωρινοὶ θεματοφύλακές Του. Διὰ τῶν συνδεδυασμένων βουλήσεών μας, διαφυλάσσομεν τὴν οὐσίαν καὶ αὐτὴν τὴν ὕπαρξίν Του καὶ ἐξασφαλίζομεν τὴν διαδοχήν, τὴν ὁποίαν ἐδέχθημεν καὶ ἀξιοῦμεν νὰ μεταδώσωμεν ζῶσαν εἰς τοὺς μυουμένους, οἱ ὁποῖοι θὰ μᾶς διαδεχθοῦν καὶ θὰ συνεχίσουν τὰς ἐργασίας μας, πρὸς ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν πάντοτε σκοπόν, τὴν βαθμιαίαν ἀνύψωσιν τοῦ ἀτόμου καὶ δι' αὐτοῦ τὴν πρόοδον καὶ τὴν ἠθικὴν καὶ πνευματικὴν ἀνόρθωσιν τῆς ἀνθρωπότητος. Προσδίδοντες εἰς τὸ κοινὸν ἔργον μας, εἰς τὰς ἀπὸ κοινοῦ προσπαθείας μας, σκοπὸν τόσον εὐγενῆ, δικαιοῦμαι νὰ σᾶς καλέσω, ἀδελφοί μου, ἵνα, συμμορφούμενοι πρὸς τὴν παράδοσιν, καλύψωμεν τὴν χειροκρουσίαν πένθους διὰ χειροκρουσίας χαρᾶς, ἐν ὄψει ἑνὸς μέλλοντος καλυτέρου, διὰ τὴν δημιουργίαν τοῦ ὁποίου ὀφείλομεν νὰ ἐργαζώμεθα ἀδιαλείπτως. Μετ' ἐμοῦ, ἀδελφοί μου. (Ἅπαντες ἐξετέλεσαν τριπλῆν χειροκρουσίαν, κατὰ τὸν χαρμόσυνον τρόπον).

Κατόπιν ὁ Μέγας Διδάσκαλος ἀνέφερε τὰς γενομένας ἐνεργείας —αἱ ὁποῖαι καὶ θὰ συνεχισθοῦν ζωηρότερον— διὰ τὴν προβολὴν τοῦ Τεκτονισμοῦ.

«Ἐπιβάλλεται —εἶπεν— ὡς καὶ ἄλλοτε ἐξετέθη, ἡ προβολὴ τοῦ Τεκτονισμοῦ (καὶ εἰδικώτερον τοῦ Ἑλληνικοῦ) εἰς ὅλην αὐτοῦ τὴν αἴγλην, τὴν ὁποίαν προσδίδει τὸ ἱστορικόν Του παρελθόν, δηλαδὴ τὸ γεγονὸς ὅτι, ἐν αὐτῷ ἐθήτευσαν καὶ θητεύουν προνομιοῦχα καὶ ἐκλεκτὰ τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας πνεύματα, μεγαλοφυΐαι, αἱ ὁποῖαι κατηύγασαν τὴν ἀνθρωπότητα κατὰ τοὺς τελευταίους δύο αἰῶνας καὶ εὐηργέτησαν αὐτήν, Βασιλεῖς καὶ Πρόεδροι Δημοκρατιῶν. Ἐπιβάλλεται δ' ἅμα καὶ ἡ κατατόπισις τῶν καλῆς πίστεως ἀνθρώπων ἐπὶ τοῦ ἰδεολογικοῦ περιεχομένου τοῦ Τεκτονισμοῦ καὶ τῶν ἐπιδιώξεών Του, εἰδικώτερον δὲ τῆς συμβολῆς Του εἰς τὸν ἀγῶνα ἀπελευθερώσεως τῆς Ἑλλάδος καὶ τοὺς λοιποὺς ἀγῶνας τοῦ Ἔθνους (Μακεδονικός, Κρητικοὶ κ.ἄ.).

»Διὰ τῆς προβολῆς καὶ τῆς διαφωτίσεως, ἐπιζητεῖται, ὡς ἐτονίσθη καὶ ἄλλοτε, νὰ ἐνημερωθοῦν οἱ ἄνθρωποι καλῆς πίστεως καὶ νὰ γίνῃ γνωστὸς ὁ Τεκτονισμός, ἐν τῇ ἀληθεῖ αὐτοῦ ἐννοίᾳ, εἰς εὐρυτέρους κύκλους. Νὰ δημιουργηθῇ δ' οὕτω πρόσθετον μέσον προσελκύσεως πρὸς αὐτὸν τῶν ἀνθρώπων καλῆς θελήσεως. Τοιουτοτρόπως, δι' ἑνὸς ὁλοὲν αὐξανομένου ἀριθμοῦ ἀνθρώπων, οἵτινες θέλουσι συνδεθῇ μὲ τὴν πίστιν εἰς ἓν κοινὸν ἰδεῶδες καὶ θὰ ἔχουν τὴν διάθεσιν νὰ συνεργασθοῦν καὶ ν' ἀγωνισθοῦν διὰ τοὺς μεγάλους ἀγῶνας τῶν ἰδεῶν καὶ ἰδεωδῶν, διὰ τὴν δημιουργίαν ἑνὸς ἀνθρωπιστικοῦ πολιτισμοῦ, ἐρειδομένου ἐπὶ τῆς εἰρήνης μεταξὺ τῶν λαῶν καὶ τῆς καλωσύνης, τοῦ ἀλτρουϊσμοῦ καὶ τῆς ἀδελφοσύνης μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, κατορθωθῇ νὰ ἑδραιω-

θῇ μία εὐδαιμονοῦσα κοινωνία, ἥτις εἶναι καὶ ἡ τελικὴ ἐπιδίωξις τοῦ Τεκτονισμοῦ. Ἡ δημιουργία μιᾶς τοιαύτης κοινωνίας, τῆς ὁποίας τὰ μέλη θὰ ἐμφοροῦνται ἀπὸ τοιαῦτα συναισθήματα, ἀποτελεῖ καθ' ἡμᾶς, εἰς τὸν ἀτομικὸν τοῦτον αἰῶνα, τὸν ὁποῖον διανύει ἡ κοινωνία τῶν ἀνθρώπων, καὶ τὴν μόνην σωτηρίαν τῆς εἰς τὸν ὄλεθρον φερομένης ἀνθρωπότητος».

Ὁ κ. Τζαζόπουλος ὑπενθύμισεν ὅτι κατὰ τὸ 1968 συνεπληρώθη μία Ἑκατονταετία ἀπὸ τῆς συγκροτήσεως τῆς Μεγάλης Στοᾶς τῆς Ἑλλάδος. Ἔχει προγραμματισθῆ πανηγυρισμὸς τοῦ γεγονότος, μὲ τὴ δέουσαν λαμπρότητα καὶ διεθνῆ συμμετοχήν.

Κατὰ τὴν ἐπακολουθήσασαν διοικητικὴν λογοδοσίαν, ἐτονίσθη ὅτι ἀξιόλογος ὑπῆρξε καὶ κατὰ τὴν λήξασαν περίοδον, ἡ κοινωνικὴ καὶ φιλανθρωπικὴ δρᾶσις τοῦ Τάγματος.

Ἰδιαιτέρα μνεία δέον νὰ γίνῃ διὰ τὸ ἔργον τῶν ὑπὸ τῶν Στοῶν «Μ έ λ η ς», «Ἡ σ ί ο δ ο ς», «Σ κ ε ν δ έ ρ μ π ε η ς», «Δ ε λ φ ο ί», «Σ π. Ν ά γ ο ς» Ἀθηνῶν, «Φ ο ῖ ν ι ξ», Κερκύρας, «Ἑ ρ μ ῆ ς», Σύρου καὶ «Β ε ν ι α μ ὶ ν ὁ Λ έ σ β ι ο ς», Μυτιλήνης, συντηρουμένων νυκτερινῶν Σχολῶν.

Ἡ συμβολὴ αὕτη τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ εἰς τὴν καταπολέμησιν τοῦ ἀναλφαβητισμοῦ καὶ τῆς ἀμαθείας, ἀποτελεῖ κοινωνικὴν προσφοράν, διὰ τὴν ὁποίαν, οἱ Ἕλληνες τέκτονες δύνανται νὰ σεμνύνωνται.

Καὶ κατέληξε:

«Ἀλλὰ καὶ ἡ ἀνεπίσημος καὶ ἀφανὴς φιλανθρωπικὴ δρᾶσις, ὡς καὶ ἡ συμμετοχὴ καὶ συμπαράστασις εἰς διαφόρους κοινωνικὰς καὶ ἐθνικὰς ἐκδηλώσεις τῶν ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγάλης Στοᾶς τῆς Ἑλλάδος Στοῶν, ὑπῆρξεν ἀξιόλογος, διατεθέντων πρὸς τὸν ὡς ἄνω σκοπὸν σεβαστῶν ποσῶν ἐκ τῶν ἐλεονομείων των».

Κατόπιν συζητήσεως, ἐνεκρίθησαν τόσον ὁ διοικητικός, ὅσον καὶ ὁ διαχειριστικὸς ἀπολογισμός.

Ἐπηκολούθησαν ἀρχαιρεσίαι διὰ τὸ Συμβούλιον τῆς ἑπομένης τριετίας (1969 - 1971).

Σχεδὸν διὰ παμψηφίας ἐπανεξελέγη ὁ Μέγας Διδάσκαλος κ. Τζαζόπουλος. Ἐπίσης ἐπανεξελέγησαν τὰ μέλη τοῦ Συμβουλίου τῆς Μεγάλης Στοᾶς, καὶ διὰ τὰς θέσεις δύο θανόντων ἐξελέγησαν ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Παν. Κρητικὸς καὶ ὁ καθηγητὴς τοῦ Πολυτεχνείου κ. Θεοδόσ. Τάσιος.

ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΕΙΣ ΛΑΡΙΣΑΝ

τῆς Πνευματικῆς Ἑστίας «Ρήγας Φεραῖος»

Τὸ μεσημέρι τῆς Κυριακῆς, 19ης Ἰανουαρίου, ἔγιναν μὲ σεμνὴ τελετὴ καὶ ἁπλότητα, παρουσία πολλῶν ἀντιπροσωπειῶν, ἀπὸ διάφορα μέρη τῆς Ἑλλάδος, τὰ ἐγκαίνια τοῦ νέου κτίσματος τῆς πνευματικῆς ἑστίας τῆς Λαρίσης «Ρήγας Φεραῖος».

Ἡ δρᾶσις τῆς ἀνθρωπιστικῆς

καὶ ἐκπολιτιστικῆς αὐτῆς ὀργανώσεως, ξεκίνησε πρὶν ἀπὸ δέκα χρόνια καὶ τὸ ἀπολογιστικὸν ἔργον της παρουσιάζει ζωηρὴ κίνησι καὶ ἀξιολογημένη προσπάθεια.

Στὸ ἐνεργητικὸ τῆς πνευματικῆς αὐτῆς ἑστίας προβάλλεται μιὰ σειρά, ἀπὸ ὑπερδιακόσια πνευματικὰ συμπόσια τῶν μελῶν της, μὲ ἀνάλογες ὁμιλίες ψυχοπνευματικῆς καὶ ἠθικῆς ὑφῆς. Πρόκειται περὶ μιᾶς πνευματικῆς ἑστίας, ἡ ὁποία προσφέρει εἰς τὰ μέλη της κατὰ τὰς ἑβδομαδιαίας ἐργασίας, ἄφθονη καὶ πλούσια τροφὴ μὲ ὁμιλίας ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης ἢ φιλοσοφικῆς διαθέσεως γύρω ἀπὸ τὸ ἀκατάλυτο τῆς πνευματικῆς ἀξίας καὶ γύρω ἀπὸ τὰς ἀρετὰς τοῦ εὐγενοῦς ψυχικοῦ αἰσθήματος καὶ τῆς ἠθικῆς τελειώσεως.

Εἰς ὁμιλίαν του κατὰ τὰ ἐγκαίνια ὁ Πρόεδρος τῆς Πνευματικῆς Ἑστίας τῆς Λαρίσης, ἀπευθυνόμενος πρὸς τὰς ἀντιπροσωπείας, αἱ ὁποῖαι παρέστησαν καὶ ἐτίμησαν τὴν τελετὴ τῶν ἐγκαινίων, μεταξὺ ἄλλων, εἶπε καὶ τὰ ἑξῆς:

«Σᾶς ὑποδεχόμεθα, Κύριοι, μὲ αἰσθήματα εὐγνώμονα, μὲ μεγάλη συγκίνησι, μὲ βαθειὰ χαρὰ καὶ μὲ ξεχωριστὴ ἀγάπη καὶ ἀδελφοσύνη. Μέσα στὸ καινούργιο μας καλλιμάρμαρο αὐτὸ ἀνάκτορο τῆς μονίμου φιλοξενείας τῆς ἀρετῆς.

Μέσα στὸ ἀσφαλὲς αὐτὸ πνευματικὸ καταφύγιο τῆς οἰκειοθελοῦς καὶ ἐλευθέρας ἀσκήσεως τῆς σκέψεως καὶ τῆς ἀόκνου καὶ ἐμμόνου ἐργασίας τῆς ἐρεύνης τῆς Ἀληθείας, χωρὶς φραγμὸ ἀπὸ πρόληψι καὶ δεισιδαιμονία καὶ χωρὶς τὴν τροχοπέδη τοῦ ἀπαραδέκτου δογματικοῦ φανατισμοῦ.

Μέσα στὸ ζωογόνο αὐτὸ πνευματικὸ θερμοκήπιο, τῆς προστασίας τῶν ὑψηλῶν ἰδεῶν τοῦ πνεύματος.

Μέσα στὴν εὐεργετικὴ αὐτὴ θερμοκοιτίδα τῆς ἐντέχνου καλλιεργείας καὶ τῆς ἰδανικῆς ἀναπτύξεως τοῦ εὐγενοῦς ψυχικοῦ αἰσθήματος.

Μέσα στὸ μοναδικὸ αὐτὸ ἐκπαιδευτήριο τῆς ἐπιτυχοῦς διδασκαλίας, τῆς ἠθικῆς τελειώσεως τοῦ ἀνθρώπου.

Μέσα στὸ ἀναγεννητικὸ καὶ ἀναμορφωτικὸ αὐτὸ χαλκευτήριο τοῦ ἀνθρωπίνου χαρακτῆρος πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τοῦ ὀρθοῦ λόγου, τῆς καλῆς θελήσεως, τῆς ἐναρέτου πράξεως, τῆς ἀνοχῆς, τῆς ἀγάπης, τῆς ἰσότητος, τῆς ἀδελφότητος καὶ γενικώτερα τῆς φιλανθρώπου διαθέσεως.

Καὶ —τέλος— μέσα στὸ ἐπιβλητικὸ καὶ ὑποβλητικὸ περιβάλλον τῆς πνευματικῆς μας αὐτῆς ἑστίας, τῆς ἐγκύρου καὶ ὠφελίμου ἀπασχολήσεώς μας καὶ τῆς συνεχοῦς ἐργασίας μας μελέτης καὶ ἐρεύνης τῆς Σοφίας τῆς Ζωῆς.

Ἐργαζόμεθα ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγάλης Στοᾶς τῆς Ἑλλάδος, τῆς Παγκοσμίου Ὀργανώσεως τῆς Ἐλευθεροτεκτονικῆς Βασιλικῆς Τέχνης καὶ ἡ πίστις καὶ ἡ ἀφοσίωσίς μας εἰς τὰς Ἀρχὰς καὶ τὰ ἰδανικὰ αὐτῆς εἶναι

ἀμετάθετος. Ὁ ἠθοπλαστικὸς θεσμὸς καὶ τὸ ἀνθρωπιστικὸν ἔργον αὐτῆς εἶναι τεράστιο καὶ ἡ εὐεργετικὴ ἀκτινοβολία τῆς Ἀρετῆς καὶ τῆς Ἀληθείας εἴμεθα βέβαιοι ὅτι θὰ κατισχύση εἰς τὰς σχέσεις τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν κοινωνιῶν του ὡς κυρίαρχος καὶ βασικὴ ἐκπολιτιστικὴ δύναμις, καὶ τότε ἀσφαλῶς θὰ ἐγκατασταθῆ μονίμως τὸ πνεῦμα τῆς πανανθρωπίνης εἰρηνικῆς διαβιώσεως καὶ θὰ ἀναπτυχθῆ τὸ ὑπέροχο ἄνθος μιᾶς περισσότερον εὐδαιμονούσης ἐπιγείου ζωῆς.

Αὐτὴ εἶναι ἡ Πνευματικὴ Ἑστία, τῆς ὁποίας τὸ καινούργιο ἰδιόκτητο κτῖσμα ἐγκαινιάζομε σήμερα, μὲ τὴν πεποίθησι ὅτι αἱ ἐργασίαι αὐτῆς εἰς τὸ μέλλον θὰ καλύπτωνται σταθερώτερα ἀπὸ ἐλεύθερη σκέψι, ἀδούλωτη ψυχή, ἁρμονικὴ συνεργασία καὶ πνεῦμα ἀλληλοβοηθείας, ἔτσι ὥστε ἡ ὑπομονητικὴ καὶ φιλότιμος ἐργασία τῶν μελῶν αὐτῆς νὰ προχωρῆ μὲ ἀσφάλεια στὴν ὕφανση τοῦ πολυτίμου μανδύα τῆς ἐναρέτου Ζωῆς, τὸν ὁποῖο πρόκειται νὰ ἐνδυθῶσιν οἱ εἰλικρινεῖς ζηλωταὶ τῆς Ἀρετῆς καὶ τῆς Ἀληθείας καὶ οἱ κήρυκες τῆς ἀγάπης, τῆς ἰσότητος, τῆς ἀδελφότητος καὶ τῆς εἰρηνικῆς καὶ εὐδαιμόνου διαβιώσεως ὅλων τῶν ἀνθρώπων».

ΑΠΟ ΟΣΑ ΜΑΣ ΓΡΑΦΟΥΝ

«Τὸν ἐχάρηκα πολὺ τὸν τόμον αὐτὸν τῆς ΕΠΙΛΟΓΗΣ τριετίας 1956 - 1958, μὲ τὴν ἁπλῆ καὶ καλαίσθητη ἐμφάνιση καὶ πρὸ παντὸς ἐχάρηκα τὸ θαυμάσιο καὶ πλούσιο περιεχόμενο, ποὺ ἔτσι συγκεντρωμένο τὸ ἐκτιμᾶ κανεὶς πολὺ περισσότερο. Τὸ ξαναδιάβασα μὲ εὐχαρίστηση ὁλόκληρο καὶ μὲ πολὺ ἐνδιαφέρον. Μὲ τὴν ΕΠΙΛΟΓΗ ἀντιλαμβάνεται κανεὶς εὐκολώτερα πόσο μεγάλη στάθηκε ἡ προσφορὰ τοῦ ΙΛΙΣΟΥ καὶ τί κενὸ συμπληρώνει στὸν πνευματικό μας χῶρο».

Ἠλ. Καρελλᾶς — Καβάλα

«Θερμὰ συγχαρητήρια διὰ τὴν Ἐπιλογὴν ἐκ τῆς τριετίας 1956 - 1957 - 1958. Πρόκειται περὶ μιᾶς θαυμασίας ἐκδόσεως, ἥτις δημιουργεῖ μίαν πραγματικὴν πνευματικὴν ἀπόλαυσιν.

Λεων. Πασχάλης — Ἀθῆναι

«Ἡ Ἐπιλογὴ ἀπὸ τὸν ΙΛΙΣΟ τῆς τριετίας 1956, 1957, 1958 ἀποτελεῖ ἕνα ὡραῖο βιβλίο, ποὺ ξαναδιάβασα μὲ πολὺ ἐνδιαφέρον».

Πέτρος Γλέζος — Ἀθῆναι

«Δεχθῆτε ὅλη μου τὴν εὐγνωμοσύνη γιὰ τὶς ἀνεκτίμητες στιγμὲς ποὺ μοῦ ἐχάρισεν ἡ ἀνάγνωσις τοῦ ΙΛΙΣΟΥ κατὰ τὸ 1968».

Ν. Πασχάλης - Αὐστραλία

«Δεχθῆτε τὶς θερμές μου εὐχαριστίες γιὰ τὴν ἀπαράμιλλη πνευματικὴ τροφὴ ποὺ μᾶς προσφέρετε μὲ τὸν «Ἰλισό». Ἀποτελεῖ μιὰ ὄαση μέσα στὴν κατάξερη ἔρημο τῆς ἐποχῆς μας».

Ἀρ. Κανδυλάπτης - Κρήτη

ΧΡΟΝΙΚΑ

"ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΣΕΛΗΝΗ ΤΟ 1969,,

«Ἕνας ἄνθρωπος εἰς τὴν Σελήνην τὸ 1969» — αὐτὴ ὑπῆρξε ἡ προοπτικὴ ὅλων τῶν σχολιαστῶν, καθὼς ἐξέφραζαν τὸν θαυμασμό τους γιὰ τὸ κατόρθωμα τῶν τριῶν ἀστροναυτῶν, νὰ φθάσουν στὴν περιοχὴ τοῦ χλωμοῦ δορυφόρου τῆς Γῆς, νὰ πραγματοποιήσουν ἐξαιρετικὲς παρατηρήσεις, καὶ νὰ ἐπιστρέψουν στὴν «καλή μας Γῆ» — «ἐπίτευγμα τοῦ αἰῶνος», ὅπως ἐχαρακτηρίσθη.

Ὁ δόκτωρ Τόμας Παίην, διευθύνων τῆς ΝΑΣΑ (τῆς Ἀμερικανικῆς Ὑπηρεσίας Ἀστροναυτικῆς) εἶπε:

«Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀρχὴ μιᾶς κινήσεως, ἡ ὁποία οὐδέποτε θὰ σταματήση· Ὁ ἄνθρωπος ἤρχισε τὴν πορείαν του πρὸς τὸ ἄπειρον σύμπαν. Εἰς ἀπόστασιν ἑκατοντάδων χιλιάδων χιλιομέτρων ἐκ τῆς γῆς δὲν ὑπάρχει χῶρος διὰ διαστημικὸν συναγωνισμόν, δὲν ὑπάρχει θέσις διὰ ρωσοαμερικανικοὺς ἀνταγωνισμούς. Εἶναι κάτι τὸ ὁποῖον ἀφορᾶ ὁλόκληρον τὴν ἀνθρωπότητα».

Εἰς τὴν Οὐάσιγκτων ὁ δόκτωρ Ἔντουαρντ Οὐέλς, γραμματεὺς τῆς ΝΑΣΑ, διετύπωσεν, μολονότι μὲ διαφορετικὰς λέξεις, τὴν αὐτὴν γνώμην:

«Ὅλα τὰ ἀνθρώπινα ὄντα, εἶπεν, ἠμποροῦν τώρα χάρις εἰς τὸ μεγαλειῶδες ταξίδιον τοῦ «Ἀπόλλων 8» νὰ ἵστανται ὑψηλότερον κατὰ μερικοὺς πόντους».

ΕΝΤΟΣ ΤΟΥ 1969

Ἕνα ἄλλο πλήρωμα «Ἀπόλλωνος» θὰ προσεδαφισθῇ εἰς τὴν σελήνην καὶ θὰ φέρῃ εἰς τὴν γῆν δείγματα ἐκ τοῦ ἐδάφους της, τὰ ὁποῖα θὰ ἀποκαλύψουν εἰς τοὺς ἐπιστήμονας πολλὰ ἐξ ἐκείνων τὰ ὁποῖα θὰ ἤθελον νὰ μάθουν διὰ τὸν δορυφόρον τῆς γῆς, διὰ τὴν ἰδίαν τὴν γῆν καὶ διὰ τὸ ἡλιακὸν σύστημα.

"ΠΗΔΗΜΑ ΨΥΛΛΟΥ ΕΙΣ ΤΟ ΑΧΑΝΕΣ,,

Τὸ ἐπίτευγμα εἶναι, βεβαίως, πολυσήμαντο, ἀλλὰ θὰ πρέπει νὰ τὸ τοποθετήσωμε στὶς ἀληθινές του διαστάσεις ἀπὸ ἀστροναυτικῆς ἀπόψεως: Ἡ Σελήνη ἀπέχει τῆς Γῆς περίπου 384 χιλιάδες χιλιόμετρα. Ἡ Ἀφροδίτη ἀπέχει 41 ἑκατομμύρια χιλιόμετρα, ὅταν εἶναι στὸ πλησιέστερο σημεῖο, καὶ 247 ἑκατομμύρια χι-

λιόμετρα στὸ ἀπόγειον. Γιὰ τὸν Ἄρη οἱ ἀντίστοιχοι ἀριθμοὶ εἶναι 56 καὶ 400 ἑκατομμύρια χιλιόμετρα. Ὁ Ζεύς, ὅταν εἶναι κοντά μας, ἀπέχει 600 ἑκατομμύρια χιλιόμετρα καὶ ὁ Ποσειδῶν ἕνα δισεκατομμύριο καὶ 200 ἑκατομμύρια χιλιόμετρα. Ἡ ἀπόστασις τοῦ Πλούτωνος εἶναι 5 δισεκατομμύρια καὶ 600 ἑκατομμύρια χιλιόμετρα. Ὥστε; Τί ἀντιπροσωπεύει, στὶς ἀναλογίες τοῦ Σύμπαντος, ποὺ δὲν σταματάει, βέβαια, στὸν Πλούτωνα, τὸ ταξίδι στὴ Σελήνη; Ἕνα πήδημα ψύλλου στὴν ἀπεραντωσύνη τοῦ ἡλιακοῦ συστήματος. Δηλαδὴ ὅ,τι καὶ ἕνα πήδημα ψύλλου στὸν γήϊνο κόσμο... Αὐτὸν τὸν χαρακτηρισμὸ ἔδωσε ξένη ἐφημερίδα.

ΤΑ ΧΡΗΜΑΤΑ ΚΑΙ Η ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΣ

Ὁ φυσικὸς ἐπιστήμων Χάρολντ Γιούρεϋ ἐδήλωσε ὅτι μόνον τὸ ἐγχείρημα τοῦ «Ἀπόλλωνος 8» κόστισε 24 δισεκατομμύρια δολλάρια. Πολλὰ χρήματα, γιὰ φτωχὰ ἀποτελέσματα ἀπὸ ἐπιστημονικῆς ἀπόψεως, διότι δὲν θὰ ληφθοῦν ἀρκετὲς πληροφορίες περὶ τῆς Σελήνης, ἀκόμη καὶ μετὰ τὴν προσεδάφισιν ἀστροναυτῶν. Ἐνδεχομένως, εἶπε, τὰ περισσότερα ἐρωτήματα γιὰ τὴν Σελήνη καὶ τὸ ἡλιακὸν σύστημα θὰ μείνουν ἀναπάντητα. Ὅμως, τὸ ἐγχείρημα ἐπεβάλλετο, κυρίως, διὰ λόγους γοήτρου τῆς Ἀμερικανικῆς συμπολιτείας.

Ἐξ ἄλλου, ὁ ἀββᾶς Ἐμὶλ Ριντὼ κατέκρινε τὴν δαπάνη τέτοιων ποσῶν, ὅταν παραμερίζωνται τόσες ἐπείγουσες ἀνθρώπινες ἀνάγκες καὶ ὑπάρχει στὸν κόσμο τόση φτώχεια, τόση ἀρρώστεια ἀκόμη.

Ἀντίθετη ἄποψι ἐξέφρασε ὁ Γάλλος συγγραφεὺς Πιὲρ Μπούλ, τοῦ «Πλανήτου τῶν πιθήκων». Ζητῶ συγγνώμην —εἶπε— ποὺ θὰ παραθέσω ἕνα μου ἀπόσπασμα, ἀλλὰ δὲν μπορῶ νὰ βρῶ ἀπάντησι καλύτερη ἀπὸ ἐκείνη ποὺ ἕνας ἀπὸ τοὺς ρομαντικοὺς ἥρωές μου ἔδωσε στὸν πρόεδρο τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, ποὺ τοῦ ζητοῦσε ἀκριβῶς μιὰ ἀκλόνητη δικαίωσι τῶν ἀστρονομικῶν αὐτῶν δαπανῶν. «Ὅταν, στὸν 15ον αἰῶνα, οἱ θαλασσοπόροι ἔφυγαν γιὰ νὰ ἀνακαλύψουν τὸν κόσμο, κανένα ἐπιστημονικὸ ἐπιχείρημα δὲν φαινόταν νὰ δικαιολογῆ αὐτὴ τὴν περιπέτεια. Κι' ὅμως, ἀργότερα, ἡ περιπέτεια συνετέλεσε στὴ γένεσι τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν.

Σήμερα, ἡ ὕπαρξις αὐτῆς τῆς χώρας δὲν εἶναι μιὰ ἀξιόλογη δικαιολογία τῆς τρέλλας τοῦ Κολόμβου καὶ δὲν θὰ ἄξιζε τὴ δαπάνη μερικῶν δεκάδων δισεκατομμυρίων δολλαρίων;».

Αὐτὸ ἀσφαλῶς δὲν εἶναι παρὰ ἕνα ἀστεῖο συγγραφέως καὶ τὸ ἐπιχείρημα δὲν θὰ ἔπειθε ὅλον τὸν κόσμο. Ἕνας σοφὸς θὰ ἐκφραζόταν πιὸ ἁπλᾶ· Μιὰ μόνη λέξις θὰ τοῦ ἔφθανε: ἡ λέξις ποὺ ἕνας ἥρωας τοῦ Πόε, ποὺ εἶχε ἐπιβιβασθῆ σὲ ἕνα τερατῶδες πλοῖο - φάντασμα εἶδε νὰ γράφεται κάτω ἀπ' τὰ μάτια του, ἀφοῦ εἶχε μουτζουρώσει μηχανικὰ μὲ ἕνα ξεδιπλωμένο καραβόπανο: Τὸ πανὶ εἶναι τώρα ξεδιπλωμένο ὣς τὶς ἄκρες του καὶ

Ὁ ἥλιος ἔδυσε... καὶ ἀνέτειλε ἡ Γῆ! Φωτογραφία τοῦ «Ἀπόλλωνος 8» ἀπὸ τὴν τροχιὰ περὶ τὴν Σελήνη διακρινομένη κάτω.

διακρίνεται ἡ λέξις «ἀνακάλυψις».

«ΜΙΑ ΚΑΙ ΜΟΝΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΙΣ»

Ἀλλὰ ὑπάρχουν καὶ κοινωνικῆς σημασίας πορίσματα. Ὁ Ἰταλὸς συγγραφεὺς Κάρλο Καζαλένιο ἔγραψε:

«Ἕνας Ἀμερικανὸς σοφός, ὁ Τζὼν Κόμπλερ, ἐχαρακτήρισε σωστὰ τὸν σύγχρονο πολιτισμὸ ὡς ἐμπνεόμενον ἀπὸ τὴν ἔννοια τῆς σχετικότητος: «Ὁ ἄνθρωπος πίστευε κάποτε, ὅτι ἡ γῆ εἶναι τὸ κέντρο τοῦ κόσμου καὶ ὅτι γύρω της περιστρέφονταν ὁ Ἥλιος καὶ οἱ ἀστέρες. Ὁ Κοπέρνικος ἀπέδειξε ὅτι ἡ γῆ δὲν εἶναι παρὰ ἕνας πλανήτης περιστρεφόμενος γύρω ἀπὸ τὸν Ἥλιο. Ὁ ἄνθρωπος φαντάστηκε κάποτε τὸν ἑαυτό του ὡς ἕνα ἰδιαίτερο εἶδος, στὸ ὁποῖο ὁ Θεὸς ἔδωσε κατ' ἐξαίρεσι ψυχή. Ὁ Δαρβῖνος ἀπέδειξε τὴν συγγένειά του μὲ τὰ ζῶα. Ὁ ἄνθρωπος πίστευε κάποτε ὅτι τὸ λογικὸ καὶ συνειδητό του πνεῦμα κατηύθυνε τὴν συμπεριφορά του. Ὁ Φρόυντ ἀπέδειξε τὴν κυριαρχία τοῦ ὑποσυνειδήτου... Ἴσως οἱ σκέψεις ποὺ προκάλεσε ἡ πτῆσις στὴν Σελήνη νὰ μπάσουν τὶς παρατηρήσεις τοῦ Κόμπλερ μέσα στὸ πνεῦμα τῶν κοινῶν ἀνθρώπων καὶ ν' ἀπομακρύνουν κάποιο ἐμπόδιο στὸν ἀπαραίτητο ἐκσυγχρονισμὸ τῶν ἰδεῶν. Οἱ πλέον αἰσιόδοξοι θὰ ἐλπίσουν ὅτι ἡ κατάκτησις τοῦ Διαστήματος θὰ παρακινήση τοὺς ἀνθρώπους νὰ συναισθανθοῦν τὴν ἑνότητά τους καὶ νὰ ἀντιληφθοῦν ὅτι μπροστὰ στὶς προοπτικὲς ἀποκαλυπτικῶν καταστροφῶν, ἡ μοναδικὴ ρεαλιστικὴ θέσις εἶναι ἐκείνη τοῦ Ἀϊνστάιν: «μία μό-

νη κυβέρνησις γιὰ τὴν μικρή μας γῆ».

ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΟΥΝ «ΙΠΤΑΜΕΝΟΙ ΔΙΣΚΟΙ»

Ἡ Ἀμερικανικὴ Ἀεροπορία, κατόπιν μελέτης δύο ἐτῶν καὶ δαπάνης 500.000 δολλαρίων, ἐδημοσίευσε τὴν ἔκθεσιν περὶ τῶν «ἱπταμένων δίσκων», κατὰ τὴν λαϊκὴν φαντασίαν, ἢ περὶ τῶν «ἀπροσδιορίστων ἱπταμένων ἀντικειμένων», κατὰ τὴν ἐπιστημονικὴν ὁρολογίαν

«Δὲν ὑπάρχει καμμία ἀπολύτως ἄμεσος ἀπόδειξις, ποὺ νὰ πείθη ὅτι εἶναι σωστὸς ὁ ἰσχυρισμός, ὅτι τὰ «Ἀπροσδιόριστα Ἱπτάμενα Ἀντικείμενα» εἶναι διαστημόπλοια ποὺ ἐπισκέπτονται τὴν Γῆν καὶ προέρχονται ἀπὸ κάποιον ἄλλον πολιτισμόν», ἀναφέρεται εἰς τὴν ἔκθεσιν».

Στὰ 90% τῶν περιπτώσεων τὰ «ἱπτάμενα ἀντικείμενα» ποὺ ἐφάνησαν στοὺς οὐρανοὺς ἦσαν «συνήθη ἀντικείμενα», λέγει ἡ ἔκθεσις, ὅπως ἀεροπλάνα, δορυφόροι, μπαλλόνια, φῶτα, σύννεφα, κ.λ.π.

Ἔχουν ἐπισημανθῆ καὶ διερευνηθῆ 12.097 περιπτώσεις «ἱπταμένων ἀντικειμένων» ἀπὸ τοῦ 1947 καὶ μόνον τὰ 697 παραμένουν «ἀπροσδιόριστα».

Ἡ —ἐπὶ τοῦ παρόντος— ἀδυναμία προσδιορισμοῦ, τὶς περισσότερες φορὲς ὀφείλεται σὲ ἀτέλεια πληροφοριῶν. Σὲ καμμιὰ περίπτωσι, δὲν μπορεῖ νὰ σημαίνη ὅτι πρόκειται περὶ. . διαστημοπλοίων ἀπὸ κατῳκημένους πλανῆτες. Αἱ ἀποστάσεις τὸ ἀποκλείουν. Λέγει ἡ ἔκθεσις:

«Ἂν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὰς τεραστίας ἀποστάσεις τοῦ Σύμπαντος καὶ τὸ πεπερασμένον τῆς ταχύτητος τοῦ φωτός, τότε ἡ εἴδησις τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τῆς Γῆς δὲν θὰ μποροῦσε νὰ ἔχη φθάση οὔτε ὡς τὸ δέκατον τῆς ἀποστάσεως τῆς Γῆς ἀπὸ τοῦ κέντρου τοῦ ἰδικοῦ μας Γαλαξίου. Ἆρα, πότε θὰ πρέπει νὰ ξεκίνησαν οἱ... πιλότοι τῶν δῆθεν δίσκων, γιὰ νὰ φθάσουν τώρα στὴ Γῆ;».

Η ΠΡΟΕΛΕΥΣΙΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

Ὁ Ἀμερικανὸς δόκτωρ Σύριλ Πουναμπερούμα (Ἰνδικῆς καταγωγῆς), διευθυντὴς κέντρου ἐρευνῶν πλησίον τοῦ Ἁγ. Φραγκίσκου, διατυπώνει τὴν ἄποψιν, ὅτι ἡ ζωὴ ἄρχισε στὴ Γῆ, πρὶν ἀπὸ ἑκατομμύρια χρόνια, ὅταν ἡ ἄψυχος ὕλη ἀπέκτησε βαθμηδὸν ἱκανότητα ἀναπαραγωγῆς.

Πρὸ χιλιετηρίδων ἡ ἐνεργὸς ὑπεριώδης ἀκτινοβολία τοῦ ἡλίου ἐβομβάρδιζε ἀνεμπόδιστος τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς. Ἡ ἀτμόσφαιρα τῆς γῆς ἀπετελεῖτο τότε ἐκ μεθανίου, ἀμμωνίας, ἀτμῶν ὕδατος καὶ ποσοτήτων ὑδρογόνου. Δὲν ὑπῆρχον ἀκόμη τὰ προστατευτικὰ στρώματα ὄζοντος, τὰ ὁποῖα πιθανῶς ἐσχηματίσθησαν ἐξ ὀξυγόνου παραχθέντος ὑπὸ τῶν πρασίνων φυτῶν. Τὰ στρώματα αὐτὰ ὄζοντος ἀπορροφοῦν καὶ διηθοῦν σήμερον τὰς περισσοτέρας ἐκ τῶν ἀκτινοβολιῶν τοῦ ἡλίου.

Τὰ ἀνάμικτα αὐτὰ συστατικὰ μὲ τὴν σειράν των, δυνατὸν νὰ συνεσωρεύθησαν ἐντὸς τῶν πρωτογόνων ὠκεανῶν πρὸς σχηματι-

σμὸν ἑνὸς πρωτογενοῦς «χημικοῦ ζωμοῦ». Ἐντὸς αὐτοῦ τὰ δομικὰ συστατικὰ δυνατὸν νὰ συνεδυάσθησαν διὰ νὰ σχηματίσουν περιπλόκους μικροσκοπικῶς ὀντότητας, αἵτινες ἄρχισαν ἀναπαράγουσαι ἑαυτὰς καὶ οὕτω κατέστησαν ζῶσαι.

Ὁ δρ Πονναμπερούμα ἐφοίτησε εἰς τὰ Πανεπιστήμια Μαντρὰς τῶν Ἰνδιῶν, τοῦ Λονδίνου καὶ Καλιφορνίας, παρὰ τοῦ ὁποίου ἀνηγορεύθη διδάκτωρ τῆς χημείας τὸ 1962. Ἐγεννήθη εἰς Κεϋλάνην τὸ 1923 καὶ ἀπὸ τοῦ 1962 ἐργάζεται εἰς τὸ κέντρον ἐρευνῶν Ἀμές. Ὅταν τὸν ἐρωτοῦν ποία εἶναι ἡ ἀξία τῶν ἐρευνῶν του διὰ τὴν ἀνθρωπότητα, ἀπαντᾶ ὡς ἑξῆς:

«Ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει νὰ ἀνακαλύψη τὴν προοπτικὴν τῆς θέσεώς του εἰς τὴν φύσιν. Ὅταν τὸ ἐπιτύχη θὰ φθάση εἰς ἓν ἐξ ὁλοκλήρου νέον ἐπίπεδον συζητήσεως ἐπὶ τοῦ νοήματος καὶ τῆς φύσεως τῆς ζωῆς. Συμμερίζομαι τὴν γνώμην τῶν ἐπιστημόνων οἵτινες ὑποστηρίζουν ὅτι μετέχομεν μιᾶς ὑπάρξεως καὶ μιᾶς ἐξελίξεως αἵτινες ἐμπνέουν σεβασμὸν καὶ βαθυτάτην εὐλάβειαν. Ἐνῶ ἀναζητοῦμεν πάντοτε γνώσεις διὰ τὸν ἄνθρωπον καὶ τὸ σύμπαν, τρομάζομεν συνεχῶς ἀπὸ τὰ μυστήρια, τὰ ὁποῖα δὲν δυνάμεθα νὰ διερευνήσωμεν. Εἰς τὴν πραγματικότητα ἡ ἀναζήτησις αὐτή, ἀποτελεῖ τὸν οὐσιαστικὸν προορισμὸν τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος».

Ο ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΟΣ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΔΗΣ

(Ἀνάγλυφον Γεωργ. Θ. Μαλτέζου)

Μιὰ ὡραία καὶ εὐγενικὴ φυσιογνωμία τῆς ἀθηναικῆς κοινωνίας ἐξέλιπε, μὲ τὴν ἀποδημία σὲ φωτεινότερους κόσμους τοῦ καλλιτέχνου φωτογράφου Εὐαγγέλου Εὐαγγελίδη.

Ἐσπούδασεν εἰς Κρατικὴν φωτογραφικὴν σχολὴν ἐν Γερμανίᾳ καὶ ὑπῆρξε πρωτοπόρος εἰς τὴν καλλιτεχνικὴν φωτογραφίαν. Τελευταίως ἠσχολεῖτο σχεδὸν ἀποκλειστικῶς μὲ τὴν φωτογράφησιν σπανίων βιβλίων καὶ ἐγγράφων, διὰ παραγωγῆς μικροφίλμ, ἐξυπηρετῶν μελετητὰς ἐν Ἑλλάδι καὶ πολλὰ ξένα πανεπιστήμια.

Γλυκύτατος καὶ πηγὴ καλωσύνης πρὸς πάντας, εὗρε ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν τὴν ὁδὸν τῆς μυήσεως εἰς τὴν Στοὰν Ἡσίοδος, τῆς ὁποίας ἦτο Διδάσκαλος, ἀγαπητὸς εἰς ὅλους.

Ὁ ΙΑΙΣΟΣ ἐκφράζει τὰ συλλυπητήριά του πρὸς τὴν οἰκογένειαν τοῦ ἀποδημήσαντος ἐκλεκτοῦ ἀδελφοῦ.

ΜΕΤΑΞΥ ΜΑΣ

ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΜΑΣ

Τὰ Γραφεῖα τοῦ «Ἰλισοῦ», Δραγατσανίου 6, ὄροφος 6ος, (Πλ. Κλαυθμῶνος) εἶναι ἀνοικτὰ μόνον κάθε Δευτέρα καὶ Παρασκευὴ 11 - 1.

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ

Παρακαλοῦμεν ἀποστέλλετε μὲ ταχυδρομικὴν ἐπιταγὴν εἰς τὴν διεύθυνσιν: «Κωστῆν Μελισσαροπουλον, Δραγατσανίου 6, Ἀθήνας, 122». Ἀποστολαὶ μὲ τραπεζιτικὰς ἐπιταγας ἢ ἐντολάς, μᾶς δυσκολεύουν. Νὰ ἀναγράφεται καθαρα το ὀνοματεπωνυμον καὶ ἡ διεύθυνσις τοῦ ἀποστολέως.

ΠΑΛΑΙΑ ΤΕΥΧΗ ΚΑΙ ΤΟΜΟΙ

Τιμὴ τόμων παρελθόντων ἐτῶν δραχμαὶ 60. Τιμὴ τεύχους δρχ. 10.

Δεν ὑπάρχουν μεμονωμένα τεύχη ὑπ' ἀριθ. 2, 3, 5, 8, 11, 12, 14-18, 23, 25, 28, 29, 33, 44, 49, 50, 55/6, οὔτε τομοι 1962.

ΑΛΛΑΓΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΩΝ

Τεύχη ἀποσταλεντα στοὺς κατωτέρω συνδρομητάς μας, ἐπεστραφησαν ἀπὸ το Ταχυδρομεῖον μὲ τὴν σημείωσιν: «μετώκησε» ἢ «ἄγνωστος». Παρακαλοῦνται ὅσοι τοὺς γνωρίζουν να τοὺς εἰδοποιήσουν ἢ νὰ μᾶς δώσουν τὰς διευθύνσεις των.

ΑΘΗΝΩΝ:

Βύρων Ἀθανασούλας, Πατησίων 9. Ρωξάνη Βαλαβανη, Καλλιδρομίου 24. Ἀρ. Βασιλείου, Ἑπτανήσου 11. Δημ. Γεωργανᾶς, Καλλιγᾶ 11. Κων. Γρηγορόπουλος, Ἱππάρχου 11. Μαρ. Κουγιουμτζάκη, Ἁγ. Μελετίου 110. Μινὸν Κουρμουλῆ, Μπόμπη Ἄννινου 5. Πέτρος Μωραΐτης, Βαρδουσίων 13. Δέσπ. Νικολάου, Ζωοδ. Πηγῆς 21. Κικὴ Πετράκου, Καλαμῶν 17. Πόπη Ρουσσιᾶ, Δράκου 41. Διον. Σπέντζας, Χ. Τρικούπη 72. Κων. Ψαρρᾶς, Ἑρμοῦ 136.

ΕΠΑΡΧΙΩΝ:

Νικ. Βιτώριος, Κ. Γκότση 12α, Πάτραι. Ἀνδρ. Διαμαντίδης, Ἁγ. Δημητρίου 118, Θεσσαλονίκη. Κικὴ Ἰγγλέση, Μεσαῖον Καρλόβασι. Δημ. Λαδᾶς, Κων/πολεως 44, Θεσσαλονίκη. Εὐ. Λαδοπούλου, Μαραθῶνος 11, Ξανθη. Ματίλντα Μανωλικάκη, Β. Γεωργίου 15, Χανιά. Ἀθ. Ποῦρνος, ΑΤΕ, Μελιγαλᾶ.

ΚΥΠΡΟΣ

Τεύχη «Ἰλισοῦ», τόμοι καὶ βιβλία, στο Βιβλιοπωλεῖον Ἀντωνίου Στυλιανοῦ, Λεμεσος.

ΣΕ ΚΟΣΜΟΥΣ ΦΩΤΕΙΝΟΤΕΡΟΥΣ

Ἐγκατέλειψαν τὸν γήινον βίον:
Κοσμᾶς Βάμβαλης, Θεσσαλονίκη
Ἀντιγονη Βεργοπούλου, Ἀθῆναι
Κῦρος Κ. Κύρου, Ἀθῆναι-Βέρροια
Γεώργιος Πράπας, Ἀθῆναι

ΔΩΡΕΑΙ

Ὁ κ. Κων. Μπερεδήμας — Μελιγαλᾶ, μᾶς ἀπέστειλε δρχ. 500 διὰ ἔκτακτον εἰσφοράν του ὑπὲρ τῶν Νυκτερινῶν Σχολῶν ἀπόρων ἐργαζομένων παιδιῶν «Μέλης», εἰς μνήμην Βάσου Κριμπᾶ, ἐπὶ τῇ συμπληρώσει τετραετίας ἀπὸ τοῦ θανάτου του.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Θερμότατα εὐχαριστοῦμεν τοὺς μακρὰν τῶν Ἀθηνῶν πολυτίμους φίλους μας, οἱ ὁποῖοι μᾶς ἐζήτησαν καὶ τοὺς ἀπεστείλαμεν τομους «ΕΠΙΛΟΓΗ τριετίας 1956-58», διὰ νὰ τοὺς διαθέσουν εἰς τοὺς ἐν τῇ πόλει των φίλους τοῦ ΙΛΙΣΟΥ. Διευκολύνουν ὄχι μόνον ἡμᾶς, ἀλλὰ καὶ

ἐκείνους οἱ ὁποῖοι τοιουτοτρόπως θὰ ἀποκτήσουν τὸν πολύτιμον αὐτὸν τόμον.

Κ. Γεώργ., Καβάλαν. Ἔχομε καὶ ἄλλοτε γράψει ὅτι τὰ βιβλία Κωστῆ Μελισσαροπούλου «Ὁ Ἰησοῦς» καὶ «Μῆτις» ἔχουν ἐξαντληθῆ καὶ γι' αὐτὸ δὲν ἀναγράφονται στὴ β' σελίδα τοῦ ἐξωφύλλου μαζὶ μὲ τὰ ἄλλα βιβλία. Τὸ ἴδιο καὶ γιὰ τὴν α' σειρὰ τῶν «Στοχασμῶν» τοῦ Κρισναμοῦρτι.

Δ. Παπαδ., ἐνταῦθα. Ὅλα τὰ βιβλία ποὺ λαμβάνομε τὰ ἀναγγέλομε πάντοτε. Ὁ κ. Ριζόπουλος βιβλιοκρίνει ὅσα θέλει καὶ μὲ τὴ σειρὰ ποὺ θέλει. Ὁ ΙΛΙΣΟΣ δὲν εἶναι λογοτεχνικὸ περιοδικὸ καὶ δὲν ἔχει ὑποχρέωσι νὰ δημοσιεύῃ παρὰ ὅσα κρίνει κατάλληλα καὶ χρήσιμα στὴ γραμμὴ ποὺ ἀκολουθεῖ.

Φίλιον Ἴνδαν. Ἀνώνυμα δημοσιεύματα εἶναι ἀπαράδεκτα διὰ τὸν ΙΛΙΣΟΝ. Ἀκόμη περισσότερον ὅταν δὲν γνωρίζομεν οὔτε ἡμεῖς ποῖος εἶναι ὁ ἀποστολεύς των. Γνωρίσατέ μας τὸ ὄνομά σας καὶ δὲν πρόκειται νὰ τὸ ἀνακοινώσωμεν ἐὰν δὲν θέλετε νὰ ἀνακοινωθῆ.

Στ. Κυριακίδην, Θεσσαλονίκη. Εὐγενικὸ ν' ἀσχολῆσθε μὲ τὴν ποίησι. Ἰδιαίτερα τὸ ποίημά σας «γιὰ μιὰ ἑνωμένη Εὐρώπη» φανερώνει ὑψηλὸν ἰδεαλισμό.

Κ. Πηγαδιώτην, ἐνταῦθα. Τί θέλετε νὰ πῆτε γράφοντας ὅτι ὁ Χρόνος «μένει ἀδιάφορος, ποτὲ δὲν ἔδειξε ἐπιείκεια, μονάχα ἀδιαλλαξία» στὰ ἀνθρώπινα αἰτήματα; Ὁ Χρόνος εἶναι κάποια ξεχωριστὴ ὀντότης ἢ ἡ συνισταμένη τῶν ἀνθρωπίνων ἐπιτευγμάτων;

Ἀντ. Δημ., Πειραιᾶ. Ἐρωτᾶτε γιατὶ ἡ ἐτησία συνδρομὴ τοῦ 1969 εἶναι μόνον 50 δραχμὲς σὲ ὅσες περιπτώσεις ἡ συνδρομὴ σταλῆ ἐντὸς τοῦ Φεβρουαρίου — ὅπως ἀνηγγέλθη στὸ τελευταῖο τεῦχος τοῦ 1968 — καὶ ἀπὸ τῆς 1ης Μαρτίου γίνεται 60 δραχμές. Εἶναι ἁπλό: Ἔτσι κι' ἀλλοιῶς, μόνον 50 δρχ. μένουν στὸ περιοδικό, ἂν λογαριάσωμε τὰ ἔξοδα γιὰ τὴν ὑπόμνησι τῆς ἀποστολῆς τῶν καθυστερουμένων συνδρομῶν καὶ τὴν πληρωμὴ προμηθείας σὲ εἰσπράκτορα, ἐπισκεπτόμενον μερικοὺς συνδρομητὰς κατ' οἶκον. Ἴσως καὶ πιὸ λίγες. Ὅσοι, λοιπόν, στείλουν ἀμέσως τὴν συνδρομή, ἂς ὠφεληθοῦν τὴν διαφορὰ αὐτοί.

ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΕΛΑΒΕ Ο «ΙΛΙΣΟΣ»

(Μὲ τὴ σειρὰ λήψεως)

Ἰωάννης Μοντωνάκης: Τὸ Ψυχαναλυτικὸν Ψυχόδραμα, Ἀθῆναι 1968.

Νανὰ Π. Κοντοῦ: Δάφνες τῆς Μακεδονίας (Ποιήματα), Ἀθήνα 1968.

Ἐρατὼ Γ. Μέλλου: Ὅταν οἱ θεοὶ γίνονταν ἄνθρωποι, Ἀθήνα 1968.

Ἀλεξάνδρα Γ. Παραφεντίδου: Ἡ ποιήτρια Χρυσάνθη Σιτσαία (Μελέτη), Θεσσαλονίκη 1968.

Πᾶνος Ν. Παναγιωτούνης: Πρέβεζα (Ποιήματα), Ἀθήνα 1968.

Χρῆστος Σ. Σολομωνίδης: Τὰ Χριστούγεννα στὴν Τέχνη (Ζωγραφική — Γλυπτική — Μουσική — Ὑμνολογία — Ποίηση), Ἀθῆναι 1968.

Χρονικὰ Αἰσθητικῆς (Ἐτήσιον Δελτίον Ἑλληνικῆς Ἑταιρείας Αἰσθητικῆς), Ἀθῆναι 1967, 1968.

Κωνστ. Ν. Τριανταφύλλου: Οἱ Κωστάκηδες τῆς Ἀχαΐας καὶ τοῦ Λιβόρνου, Ἀθῆναι 1968.

Λεονὰρ ντὲ Βρὶς (μετάφρ. Μιράντας Μυράτ): Τὸ βιβλίο τοῦ ἀτόμου, Ἀθήνα 1968.

Τάσος Π. Βέλλιος: Σπονδὲς (Ποιήματα), Ἀθήνα 1969.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

Ἠπειρωτικὴ Ἑστία (198/199 — Ὀκτ./Νοεμβ. 68).

Κρίκος Λονδίνου (215/216 — Νοεμ./Δεκ. 68).

Πνευματικὴ Κύπρος (99—Δεκ. 68).

Ὁ Φυσιολάτρης (243—Ἰαν./Φεβρ. 69).

Ἡ Χαραυγὴ τῆς Ἀλήθειας (13-14/ Δεκ. 68 - Ἰαν. 69).

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΕΥΧΟΥΣ

Τύποις: ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ Ο.Ε. ☎ 631.675